

Fugle i Danmark 1997

Årsrapport over observationer

Redigeret af ERLING SØBY & KIM CHRISTENSEN

(With a summary in English: *The Danish Bird Report 1997*)

Meddelelse nr 27 fra Rapportgruppen

Vinteren 1996/97 var mild og gav pæne tal af Lille Skallesluger, Vandrefalk og Hedelærke. I vinteren og det tidlige forår sås også en del Hvidvingede Måger. Foråret var først solrigt og mildt, men senere fulgte en kølig maj. På forårstrækket bemærkedes især mange Mallebukker, Suler, Mellemkjoever og Almindelige Kjoever, Bramgæs og Mørkbugede Knortegæs, samt en del Pomeransfugle, Dværgryer og Odins-haner. Blandt småfuglene skal især fremhæves Sortrygget Hvid Vipstjert og Gulirisk. Rovfugletrækket var moderat, og kun Lærkefalk optrådte i pæne tal.

Sommeren og det tidlige efterår var tørt, varmt og solrigt, omend med flere uvejr i juni. Blandt ynglefuglene optrådte Rørdrum, Skestork, Trane, Alk og Lundsanger i pæne antal, og i sommeren sås også en del Silkehejrer, Vagtler, Engsnarrer og Rovterner. Det pæne efterårsvejr holdt i oktober, omend det blev koldere, og først i november blev det mere typisk efterår. Efteråret vil især blive husket for de mange havfugle – Mallebuk, Sodfarvet Skræpe, Lille Stormsval, Stor Stormsval, Sule samt Lille Kjøve, Storkjøve og Sabinemåge. Rovfugletrækket var generelt ringe, og kun Rød Glente sås i pæne tal. Fra efteråret skal også fremhæves de mange Bramgæs, Traner, Thorshaner, Fuglekongesangere, Nøddekriger og Hvidvingede Korsnæb. Sidst på året var det mildt, og der sås mange Nordiske Lappedykkere, Bjerglærker og Store Korsnæb.

Blandt årets invasionsarter skal nævnes Vagtler (maj-august), Sabinemåge (august-november), Nøddekriger (september-december) og Hvidvinget Korsnæb (august-december). For Mallebuk, Stor Stormsval, Sule, Lille Skallesluger, Vagtler, Storkjøve, Sabinemåge, Hvidvinget Måge, Lille Flagspætte, Bjerglærke og Hvidvinget Korsnæb blev det et rekordår.

Indledning

Nærværende årsrapport indeholder en oversigt over 167 fåtallige og sjældnere arters/racers forekomst i Danmark i 1997, herunder yngle/sommerforekomster (Y), vinterforekomster (V) og trækstabeller (T) for en række udvalgte arter (jf. Søby et al. 1997, Christensen & Søby 1998). Den komplette artsliste bragtes i årsrapporten for 1995 (Søby et al. l.c.), og et mindre antal justeringer bragtes i årsrapporten for 1996 (Christensen & Søby l. c.). For nærværende årsrapport fremgår yderligere justeringer af det følgende afsnit. Redaktionen skal opfordre alle observatører til at indsende oplysninger om disse arter til lokalrapporterne, således at de kan indgå i årsrapporten. Materialet vil desuden blive anvendt i kommende oversigter over Danmarks fugle.

Årsrapporten anvender så vidt muligt kun aktuelle fotos fra det pågældende år. Alle opfordres til at sende sådanne til redaktionen, jf. artslisten. Billederne vil naturligvis blive returneret efter brug. Tegninger i form af feltskitser og ligende modtages også meget gerne. Husk at oplyse dato og lokalitet.

I lighed med foregående årsrapporter findes bagest en liste med rettelser og tilføjelser til tidligere årsrapporter. Rapportgruppen modtager gerne oplysninger om fejl og mangler til disse.

Det skal påpeges at regionsforkortelserne (eksempelvis (NJ) for Nordjylland) ikke skal opfattes som henvisninger til lokalrapporter, men kun som geografiske oplysninger.

Artslisten

Tidligere SU-arter optages automatisk i årsrapportens artsliste. I forhold til den hidtidige liste (Søby et al. 1997, Christensen & Søby 1998) er Dværggås derfor tilføjet, idet den er taget af SU-listen fra og med 1997.

Der var i 1997 ingen fund af Bjergand (Y), Mudderklire (Y) og Kvækerfinke (Y).

Forfattere og bearbejdere

Rapportens forfattere og bearbejdere er: Ole Amstrup (vadefugle), Jacob Sterup Andersen (ænder, kjoever), Kim Christensen (pibere, finker – værlinger), René Christensen (spætter, Skægmejsje – Nøddekrige), Henning Ettrup (gæs), Jannik Hansen (duer – skrigefugle), Jørgen Jensen (storke), Bo T. Johansen (Munk), Peter Lange (Vandstær), Flemming Nielsen (lærker, vipstjerter, drosselfugle), Andreas Petersen (sangere – fluesnappere

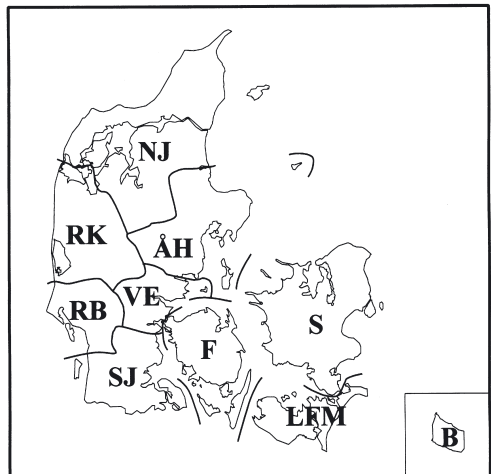
(undt. Munk)), Lars Ulrich Rasmussen (rovfugle), Erling Søby (måger – alkefugle), Steen Søgaard (rovfugletræk, vejrberetning), Thomas Vikstrøm (Rørdrum – Europæisk Flamingo (undt. storke), hønsefugle – Trane), Allan Kjær Villesen (lommer – havfugle).

Materiale

Rapportgruppen har udarbejdet årsrapporter siden 1970. Fra og med 1978 er rapporterne udarbejdet efter samme retningslinier, omhandlende stort set samme arter og hovedsageligt baseret på samme kilder, som nærværende rapport. Grundlaget for rapporten er fortrinsvis DOFs lokalrapporter fra 1997 samt fuglestationsvirksomhed og rutinemæssige trækobservationer ved en række træksteder.

Lokalrapporterne omfatter Fugle og Dyr i Nordjylland (NJ), Ringkøbing Amt årsrapport (*Sandeviften 2/98*) (RK), Fugle i Århus Amt (ÅH), Fugle på Sjælland (FupS) (S) og Fugle i Bornholms Amt (B). Rådata til lokalrapporterne er modtaget fra Ribe (RB), Vejle (VE), Sønderjylland (SJ), Fyn (F) samt Lolland-Falster og Møn (LFM).

Fuglestationsvirksomhed og rutinemæssige trækobservationer på en række lokaliteter har leveret yderligere materiale: Skagen (Skagen lokalgruppe) (NJ), Vejlerne (Økologisk Feltstation, Danmarks Miljøundersøgelser (DMU)) (NJ), Tipperne (DMU) (RK), Blåvand (Blåvand Fuglestation (DOF)) (RB), Langli/Skallingen (DMU) (RB), Vorsø (DMU) (VE), Hov Nordstrand (forår) og Sydlangeland (efterår) (DOF/Fyn) (F), Gillele-

Regionsinddelingen anvendt i denne artikel.
Geographical regions of Denmark used in this report.

je (Københavnsafdelingens Fuglestation (KAF) (DOF)) (S), Kongelunden (Kongelundens Fuglestation (Københavnsafdelingen (DOF)) (S), Stevns (efterår) (Stevns lokalgruppe) (S), og Christiansø (DMU) (B). Desuden indgår begrænsede data fra Rørvig (Rørvig Fuglestation) (S) i rapporten.

Endelig er supplerende materiale indkommet fra Rovfuglegruppen (DOF), Storkegruppen (DOF), *Projekt Ørn* (nyhedsbreve og årsberetning) (DOF), foruden Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift (DOFT), DOF-Nyt, Fugle og Natur, samt enkelte af DOFs lokalblade. Ligeledes indgår bl.a. optællinger fra Vadehavet (DMU), Tøndermarsken og Saltvandssøen (DMU), DMUs tællinger af vandfugle i Danmark 1996-97, samt oplysninger fra Fuglelinien (DOF) og oplysninger fra Iranias hjemmeside på Internettet i nærværende rapport, foruden yderligere optællinger og observationer fra en række lokale grupper og enkeltpersoner.

Vurdering af materialet

Hvad angår vurderingen af materialet henvises til

bemærkningerne i sidste årsrapport (Christensen & Søby 1998). Som det var tilfældet dér vil arter, hvor de indrapporerede tal ikke giver et fuldt dækkende billede af forekomsten, blive markeret med en sort cirkel (●) efter artsnavnet for at fremhæve det mangelfulde materiale.

Tak

Følgende personer og institutioner har bidraget med større materiale til årsrapporten: Ole Amstrup, Jacob Sterup Andersen, Tim Andersen, Per Bjarne Baden, Keld Bakken, Preben Berg, Kim Biledgaard, René Christensen, Rolf Christensen, Danmarks Miljøundersøgelser DMU, Henning Ettrup, Foreningen Fugle og Dyr i Nordjylland, Bent Jakobsen, Morten Jørgensen, Peter Lange, Peter Lyngs, Jesper Johannes Madsen, Gerner Majlandt, Uffe B. Nielsen, Max Ejvind Nitschke, Per Schiermacker-Hansen, Hans P. Stange og Ole Thorup.

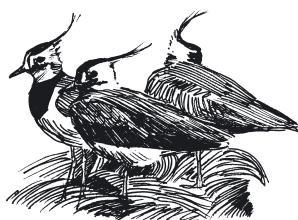
Tak til Kaj Kampp og Hans Meltofte for hjælp under udarbejdelsen af rapporten, samt til Carl Christian Tofte for de flotte tegninger. Yderligere en tak til de mange, der har indsendt deres oplysninger til lokalrapporter m.m. samt til observatører på fuglestationer o.lign. Uden dem var denne rapport ikke blevet til.

Gilbjerg Hoved ved Gilleleje (S) hører blandt de bedste danske træksteder. I foråret kan der især ses mange rovfugle og småfugle, rastende i områdets krat og buske. Under de rigtige vejrforhold kan der i efteråret ses en del havfugletræk. Københavnsafdelingen i DOF har i den senere år drevet en fuglestation på lokaliteten. Foto: Vibeke Tofte.

Udvalgte vejparametre for 1997 (gennemsnit for Jylland og Øerne). Tallene i parentes angiver normalen, dvs. gennemsnittet for perioden 1961-90. Kilde: Danmarks klima 1997 (DMI).
Mean temperature, precipitation, sun-hours and direction of wind in 1997. Numbers in parentheses are mean values for 1961-90.

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Året
Middeltemperatur °C	-1,1 (0,0)	-3,0 (0,0)	3,7 (2,1)	5,6 (5,7)	9,8 (10,8)	15,0 (14,3)	17,6 (15,6)	20,4 (15,7)	13,2 (12,7)	7,8 (9,1)	4,4 (4,7)	2,7 (1,6)	8,5 (7,7)
Nedbør (mm)	6 (57)	79 (38)	30 (46)	39 (41)	69 (48)	60 (55)	62 (66)	43 (67)	45 (73)	84 (76)	43 (79)	63 (66)	622 (712)
Soltimer	58 (39)	73 (69)	153 (114)	214 (179)	216 (246)	269 (233)	309 (236)	293 (220)	187 (145)	126 (97)	54 (58)	31 (36)	1985 (1670)
Højest vindretning (%)	SV20	SV35	V31	V28	Ø22	V22	V19	V19	V37	V29	SØ34	SV21	V20

Vejret i 1997

Kilde: Danmarks klima 1997, Danmarks Meteorologiske Institut DMI.

Året 1997 blev som helhed meget solrigt, lunt og forholdsvis tørt. Det blev kendetegnet af 9 meget solrige måneder, et nedbørsunderskud på 90 mm i forhold til normalen og en usædvanlig august, der gjorde sommeren til den varmest registrerede nogensinde. Som helhed blev året 0,8° varmere end normalt.

Januar var domineret af højtryk og blev en rekordtør og solrig måned, i starten kold, men siden med temperaturer omkring frysepunktet og med rolige vindforhold. Februar blev derimod overvejende ustadig, blæsende og mild med middeltemperatur og nedbør over normalen. Også marts var mild og blæsende, men også solrig og med nedbør under normalen. April blev ligeledes blæsende, med meget afvekslende vejr og lidt flere solskinstimer end normalt, mens temperatur og nedbør lå omkring det normale. Den 11. havde det meste af landet stormende kuling fra vest og nordvest. Maj var forholdsvis kølig, ustadig og regnfuld, men havde en nogenlunde varm uge fra d. 11. Juni var forholdsvis solrig, men havde flere uvejr med torden, kulminerende med to store uvejr d. 29. og 30., lokalt med kraftige haglbyger og vindstød af stormstyrke. Nedbørsmængden lå omkring det normale, men variationen var stor over landet. Både juli og august blev tørre, varme og solrige; det gjaldt især august, der blev den varmeste registrerede måned i landet. Også antallet af soltimer satte augustrekord, og antallet af sommerdage (dage med temperatur over 25°) og tropenætter (temperatur ikke under 20°) var det højeste nogensinde.

Det stabile vejr fortsatte ind i september, der var forholdsvis tør, varm og solrig. Oktober blev også solrig, men samtidig temmelig kold, og omkring d. 25. faldt der snebyger. November var tør, men i øvrigt nogenlunde normal. December var forholdsvis varm bortset fra en kølig begyndelse og en enkelt vinterlig uge midt i måneden; nedbør og antal solskinstimer lå tæt på det normale.

Artsgennemgang

Islom *Gavia immer*

Årets total var 35 fugle fordelt på 19 lokaliteter, hvilket er lidt over gennemsnittet for 1991-96 (33). I den regionale fordeling vejer Nordjylland som sædvanligt tungt: (NJ) 22, (RK) 2, (RB) 2, (ÅH) 1, (F) 1 og (S) 7. Aldersfordelingen var 21 ad., 3 imm. og 11 ubestemte. Af årets fugle sås 25 i foråret, flest i maj. Den første var 5/1 1 Hanstholm (NJ) – herefter 3-28/3 3 Lild Strand, Bulbjerg og Roshage (NJ), 31/3 1 fundet død Kollerup Strand (NJ), 6/4-18/5 5 Sjællands nordkyst, 30/4-23/5 13 Skagen (NJ), 11/5 1 Kongelunden (S) og 19/5 1 Gulstav Mose (F). Der var ingen iagttagelser i juni-september.

Efterårets 10 fugle sås i oktober-november. Første var 3/10 1 Blåvand (RB). Herefter 5/10 1 Skagen og 1 Lild Strand/Ørhage (NJ), 7/10 1 Fornæs (ÅH), 9/10 1 Stevns (S), 11/10 1 Blåvand, 13/10 1 Vejlbj Klit (RK), 19/10 1 Ørhage, 2/11 1 Langerhuse (RK), og 18/11 1 Stensnæs (NJ). Fuglen d. 5/10 (Lild Strand) trak mod vest og var formodentlig identisk med en fugl, der 35 min senere passerede Ørhage (gennemsnitsfarten var i så fald 55 km/t).

Samlet tegner der sig et normalt år, dog med ret store sjællandske og pæne nordjyske forekomster.

Hvidnæbbet Lom *Gavia adamsii*

Årets total var 17 fugle fordelt på 11 lokaliteter. Den regionale fordeling var (NJ) 6, (RK) 2, (RB) 1, (S) 7 og (B) 1. Aldersfordelingen var 4 ad., 10 imm. og 3 ubestemte.

I foråret registreredes 11 fugle: 16/2 1 Gilleleje (S), 30/4-19/5 4 Skagen (NJ), 11/5 2 Spodsbjerg (S), 11/5 2 og 17/5 1 Kongelunden (S), og 24/5 1 Fællesskoven, Stevns (S). Efteråret bød på 6 fugle i oktober-november: 2/10 1 Langli (RB), 11/10 1 Nr. Lyngvig (RK), 12/10 1 Roshage (NJ), 15/10 1 Hirtshals (NJ), 28/10 1 Hammeren (B), og 4/11 1 Vejlbj Klit (RK).

Alt i alt et ret normalt år, med hovedparten af årets fugle i maj (53%), men også pæne forekomster i oktober (30%). Der var usædvanligt mange fund på Sjælland, alle ungfugle set om foråret.

Andelen af adulte fugle var forholdsvis lille, og for andet år i træk dominerede Nordjylland ikke materialet, sådan som det tidligere har været tilfældet.

Nordisk Lappedykker *Podiceps auritus*

I 1997 noteredes 165 fugle fordelt på 55 lokaliteter, hvilket er det tredjehøjeste antal siden 1977 og væsentligt over gennemsnittet på 97 for 1977-96.

I første halvår sås 44 fugle mellem 10/1 (3 Salenebugten (B)) og 30/4 (2 Hov Nordstrand (F)). April var med 19 fugle den største forårsmåned. Der var ingen iagttagelser i maj-juni.

I andet halvår sås hele 121 fugle, startende med 29/7 2 Vorsø (VE) og 1 Bøjden Nor (F). Forekomsten toppede i oktober og november med hhv. 31 og 34, flest 14/11 og 20/12 7 Nors Sø (NJ) og 20/11 6 Hammeren (B). Årets sidste sås 29/12, 1 Borre Odde (VE). Andet halvårs forekomster er de hidtil største herhjemme, og især Vejle Amt havde usædvanlig mange fugle.

Sorthalset Lappedykker *Podiceps nigricollis*

Årets første fugle noteredes 6/3 1 Gravlev Sø (NJ) og 16/3 2 Dystrup Sø (ÅH), men de fleste ankom som normalt til ynglelokaliteterne fra månedsskiftet marts/april. Årets sidste fugl var ret sen, 14/11 1 Hampen Sø (VE).

Fra artens kerneområde i det midtjyske søhøjland (ÅH) er meldt om få par på de klassiske lokaliteter, idet der tilsyneladende fortsat sker en spredning til små lokaliteter. Der blev blot registreret 13-66 ynglepar i området. De 13 sikre ynglepar (med 14 juv.) fordelte sig på Dystrup Sø, Eskebæk Mose og Huldremose, mens de største tal fra mulige ynglelokaliteter var 19/5 38 Mossø, 15/5 18 Brabrand Sø, 19/4 15 Birksø og 31/5 15 Frederiksdal Hede.

Nordjylland havde et godt år med anslået 38-62 ynglepar. Lovns Sø havde 28/5 35 rugende fugle og op til 42 par i yngletiden; 18 par sås med unger, hvilket var landets bedste yngleresultat. I Nipgård Sø blev set op til 34 fugle. Bestanden i Ringkøbing Amt var fortsat lav og vurderes til 4-34 par fordelt på 4 lokaliteter – flest Vesperne med 3-20 par. Ribe Amt havde en fremgang til 5-14 par. Mange iagt-

Regional fordeling af Nordisk Lappedykker.
Regional distribution of Slavonian Grebe.

NJ	RK	RB	ÅH	VE	SJ	F	S	LFM	B
48	4	9	14	28	2	13	16	5	26

tagelser fra Vejle Amt tyder på op mod 30 par, men der var ingen sikre yngleoplysninger. Også Sønderjylland havde flere fugle end normalt, 0-4 par.

Fra Fyn er indrapporteret 0-5 ynglepar i Arreskov Sø og 1 yngleforsøg i Tryggelev Nor. Sjælland har meldt om 14-27 par på 8 lokaliteter. Nielstrup Sø med 9-14 par var fortsat eneste større lokalitet. Der blev set enkelte unger på 3 af lokaliteterne.

På baggrund af forekomsterne af adulte fugle på kendte eller egnede ynglelokaliteter i yngletiden kan landsbestanden anslås til op mod 243 par (75 sikre). Antallet af par med unger er imidlertid fortsat lavt, ca 44. Tilbagegangen og spredningen væk fra kerneområderne i det midtjyske søhøjland er udtalt; således synes bestanden i Mossø, landets gennem mange år suverænt vigtigste ynglelokalitet, at være brudt sammen. Samtidig vokser antallet af registreringer i andre dele af Jylland.

Mallemuk *Fulmarus glacialis*

Der blev indberettet 71 532 fugle fra 77 lokaliteter, fordelt på alle årets måneder. Det er det største

antal, der er registreret i årsrapportens historie, og overgår det hidtil bedste år – 1991 – med hele 75%. September var klart største måned med 70% af årets fugle, efterfulgt af oktober med 13%. Antallet for marts-april (6965) udgjorde hele 10%. Der var også pæne antal i juni-juli, tilsammen 4854 (7%).

Nordjylland (og især Skagen) dominerer fuldstændigt materialet med 95% af fuglene. De største tal herfra er 28/3 3350 Roshage, samt 4/4 2419, 6/6 3053, 9/9 9635, 10/9 7834, 18/9 18425 (hidtil største dagstotal) og 19/9 6115 Skagen. Også det øvrige land meldte om pæne forekomster – Vejle Amt havde helt usædvanlig mange fugle, Sønderjylland havde det bedste år siden 1988, og Sjælland havde det tredjebedste år nogensinde. De største tal uden for Nordjylland var 11/4 70 Gilleleje (S), 28/7 300 Langerhuse (RK), 14/9 116 og 15/9 502 Blåvand (RB), 19/9 294 Korshage (S), 20/9 80 Rosenvold (VE) og 2/10 250 Gilleleje.

For 10. år i træk sås Mallemukker på Bulbjerg (NJ) i yngletiden, 4 fugle i perioden 23/4-26/6.

Mallemukker, Bulbjerg (NJ), juni 1997. Foto: Thomas W. Johansen.

Regional fordeling af Mallemuk. *Regional distribution of Fulmar.*

NJ	RK	RB	ÅH	VE	SJ	F	S	LFM
68134	1127	1049	4	119	23	6	1024	4

Sodfarvet Skråpe *Puffinus griseus*

Der blev registreret 312 fugle på 18 lokaliteter. Det gør 1997 til det næstbedste år siden 1980, kun overgået af 1984 med 446. Den regionale fordeling var (NJ) 112, (RK) 56, (RB) 85, (F) 1 og (S) 58. Der var flere usædvanlige forårsagttagelser: 2/3 1 Gilleleje Havn (S), 11/4 1 Korshage (S), 3/5 1 Skagen (NJ) og 10/5 2 Vejlbj Klit (RK).

Efterårets fugle var koncentreret til ultimo august – primo oktober. Den første var 23/8 1 Grenen, Skagen. Hovedparten af årets fugle noteredes primo oktober, hvor de største tal var 1/10 10 Blåvand (RB), 2/10 10 Gilleleje, 3/10 16 Blåvand og 10 Nr. Lyngvig (RK), 4/10 32 Blåvand og 16 Nr. Lyngvig, samt 5/10 52 Skagen, 36 Spodsbjerg (S) og 34 Korshage. Sidst på året to usædvanlige vinteragttagelser: 8/12 1 Hanstholm (NJ) og 15/12 1 Stensnæs (NJ).

Et år med mange fugle, stærkt koncentreret med 82% af årstotalen inden for nogle få dage i begyndelsen af oktober, og dertil de usædvanlige forårs- og vinterfund. Ligesom de foregående år sås flest fugle i Nordjylland, efterfulgt af de to vestkystamter (RK) og (RB) og Sjællands nordkyst.

Almindelig Skråpe *Puffinus puffinus*

Der blev noteret 31 fugle fordelt på 13 lokaliteter. Det gør 1997 til det tredjedårligste år siden 1983,

kun lidt over 1996 (26) og noget under gennemsnittet på 41 for 1980-96. Den regionale fordeling var (NJ) 12, (RK) 8, (RB) 8, (SJ) 1 og (S) 2.

Alle fuglene blev set i perioden april-oktober. Aprilfundene var 11/4 1 Skagen (NJ), 12/4 1 Melby Strand (S) og 23/4 1 Roshage (NJ). De eneste forekomster af mere end én fugl var 24/5 2 og 24/6 2 Blåvand (RB), 25/6 2 Roshage, 27/7 4 Bovbjerg (RK), samt 4/10 2 Ørhage (NJ) og 2 Blåvand. Årets sidste fugl var 12/10 1 Vejlbj Klit (RK).

Fordelingen over månederne var mere jævn end normalt. Juli plejer at være bedste måned, men dette år havde oktober ligeså mange (7). September havde 6 og juni 5. Aprilfund er ikke normale, men i 1997 sås hele 3 fugle.

Lille Stormsvale *Hydrobates pelagicus*

Med 18 fugle fordelt på 7 lokaliteter blev 1997 det fjerdebedste år siden 1980. Gennemsnittet for 1980-96 er 12 fugle, men med stor variation mellem årene (fra 0 til 51). Den regionale fordeling var (NJ) 9, (RK) 2, (RB) 4, (ÅH) 1 og (S) 2. Fundene var 8/9 2 Ørhage (NJ), 9/9 1 Blåvand (RB), 10/9 1 Lild Strand (NJ), 14/9 3 Roshage (NJ) og 2 Vejlbj Klit (RK), 15/9 1 Blåvand, 21/9 1 Roshage, 22/9 1 og 23/9 1 Korshage (S), 4/10 1 Ørhage, 5/10 1 Roshage, 10/10 1 og 11/10 1 Blåvand, og 15/11 1 Fornæs (ÅH) – blot anden forekomst i amtet.

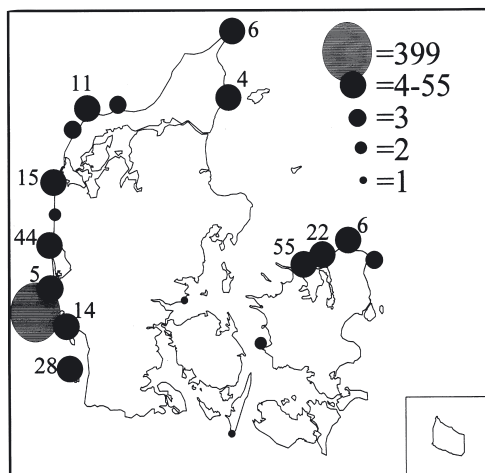

Stor Stormsvale, Blåvand (RB), september 1997. Foto: Thomas W. Johansen.

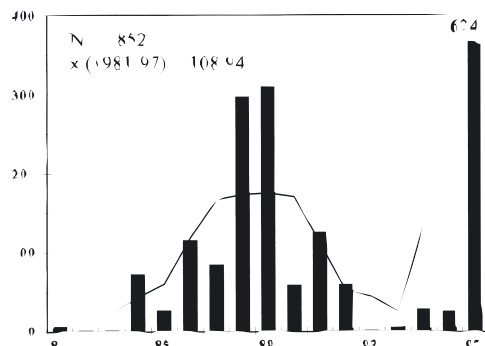
Stor Stormsval *Oceanodroma leucorhoa*

Med 624 fugle fordelt på 21 lokaliteter blev 1997 det markant bedste år i årsrapportens historie. Det er mere end en fordobling i forhold til det hidtil bedste år (1989 med 310); gennemsnittet for 1981-96 er 77. Den regionale fordeling var (NJ) 27, (RK) 61, (RB) 418, (VE) 1, (SJ) 28, (F) 1 og (S) 88. Hovedparten blev som sædvanlig set ved Blåvand (RB), men der sås også mange langs den øvrige del af vestkysten, og usædvanlig mange nåede ind i Kattegat.

Alle fuglene blev set i september-oktober. I september registreredes 91% af årets fugle, næsten alle i dagene d. 10.-23., med en tydelig kulmination d. 13.-19. Gennem hele trækket var der forekomster både langs vestkysten og inde i Kattegat.

Geografisk fordeling af Stor Stormsval.
Geographical distribution of Leach's Storm-petrel.

Årsfordeling af Stor Stormsval 1981-1997.
Annual distribution of Leach's Storm-petrel 1981-1997.

De første fugle sås 8/9, 9 Blåvand (RB). Største dagstal fra Blåvand i september var 13/9 61, 15/9 19, 16/9 42 og 17/9 243 (hidtil højeste i Danmark). De største tal fra andre lokaliteter var 10/9 9 Spodsbjerg (S), 16/9 25 Lakolk Strand (SJ), 17/9 20 Nr. Lyngvig (RK), 11 Vejlbj Klit (RK) og 6 Skagen (NJ), 19/9 38 Korshage (S) og 7 Roshage (NJ) samt 23/9 7 Korshage. I starten af oktober kom et nyt, mindre influks: 1/10 7 Nr. Lyngvig, samt 4/10 12 Blåvand, 7 Nr. Lyngvig og 4 Stensnæs (NJ). D. 11/10 var en enkelt fugl nået helt ned til Dovns Klint (F). Årets sidste sås 23/10, 1 Spodsbjerg.

Sule *Sula bassana*

Der blev i 1997 indberettet 23 595 Suler fordelt på 63 lokaliteter. Dette er det hidtil største antal registreret i Danmark, og for tredje år i træk var der over 20000.

I første halvår sås 4287 fugle, og tendensen siden 1996 mod et stigende antal forårsfugle blev dermed bekræftet. De første fugle dukkede op i februar – 13/2 1 Blåvand (RB) og 16/2 1 Værn-

Generelt om årsfordelingerne:

For en del arter er antallet gennem en årrække vist grafisk. Generelt gælder, at minimumstal pr år er vist som søjler, mens en kurve i samme diagram viser 5-årige løbende gennemsnit (det aktuelle år samt de to foregående og de to efterfølgende år). Desuden angives på figurene i hvilke år, arten eventuelt har skullet godkendes af Sjældenhedsudvalget (SU).

Figures showing annual numbers through a period:

For a number of species the occurrence in Denmark through several years is shown in a graph. Generally, the minimum numbers recorded annually are shown as black columns, while a curve in the same figure shows a 5-year moving average (centered around the year in question, i.e., including the two previous and the two following years). If a species was on the list of the Rarities Committee (SU) for part of the shown period, this is also indicated in the figure.

Regional fordeling af Sule.
Regional distribution of Gannet.

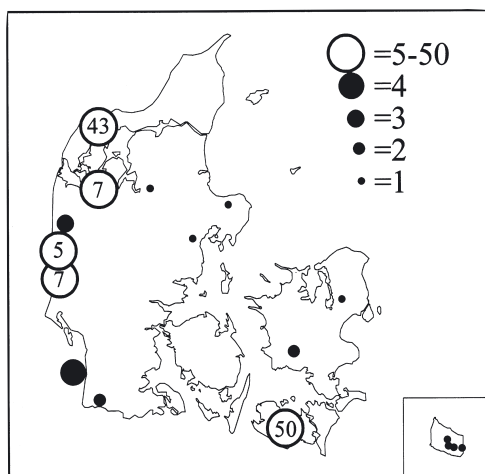
NJ	RK	RB	ÅH	VE	SJ	F	S
14324	4850	3517	42	26	148	13	675

gene (RK), sidstnævnte jaget op af kæmpende Knopsvaner. Største forekomster var 3/5 155 Gil-leleje (S), 4/5 163 Skagen (NJ) samt 25/6 494 og 30/6 248 Blåvand. I andet halvår sås 19 308 Suler. Maksimumtallene for de vigtigste lokaliteter var 8/9 232 Blåvand, 14/9 467 Vejlbj Klit (RK), 18/9 82 Spodsbjerg (S), 21/9 850 Ørhage (NJ), 2/10 640 Roshage (NJ) og 10/10 705 Skagen. Enkelte sås helt frem til nytår: 31/12 1 Skagen.

Årets forekomster var koncentreret til september og oktober med hhv. 36% og 34% af årstotalen. Derefter følger juni og juli, men kun med hhv. 8% og 7%. Materialet domineres i overvældende grad af Nordjylland (61% af årets fugle), mens Ringkøbing og Ribe amter havde hhv. 21% og 15%.

Rørdrum *Botaurus stellaris*

Arten blev observeret på i alt 43 lokaliteter mod 54 i 1996. Til gengæld steg antallet af paukende fugle

Geografisk fordeling af paukende Rørdrummer (minimumstal).

Geographical distribution of booming Bitterns (minimum numbers).

fra mindst 118 til mindst 132, hvortil kommer et sandsynligt ynglepar i Grund Fjord (ÅH). Alt i alt skønnes årets forekomst at være den næststørste i nyere tid, kun overgået af 1995. Fundene var koncentreret til den vestlige del af Jylland samt Lolland og Bornholm. Også årstidsfordelingen var ujævn med en klar overvægt i forårs månederne, mens efterårsfugle kun sås i Nordjylland samt i Utterslev Mose (S); i vintermånederne sås kun 15 mod 43 i 1996.

Den første paukende Rørdrum hørtes 27/2 i Vejlerne (NJ), den sidste 19/7 i Filsø (RB). Som sædvanlig tegnede Vejlerne og Maribosøerne (LFM) sig for flest paukende fugle, hhv. 43-51 og ca 35, omtrent som de foregående år. Sønder Lem Vig (NJ/RK) havde 6 paukende fugle. De største enkeltnoteringer stammer som vanligt fra Vejlerne: 1/6 24, 22/3 22 og 26/4 21.

Silkehejre *Egretta garzetta*

Det skønnes, at 10 fugle gæstede landet i 1997, næsten lige så mange som foregående års rekord på 12 fugle. Den første sås 29/4-1/5 ved Maribo Søndersø (LFM). Formodentlig samme fugl opholdt sig sammen med en artsfælle ved Karrebæk (S) 4-6/5 – årets eneste notering af mere end én fugl. Stationære fugle sås 18/6-2/8 i Bøjden Nor (F), 19/6-28/7 i de østlige Vejler (NJ) og 26/6-1/8 på Tipperne (RK). Et fund i Keldsnor (F) 1/9 er Langelands andet af arten. Året sluttede med en fotodokumenteret sen fugl på Kalø (ÅH) 24-25/10.

Sølvhejre *Egretta alba*

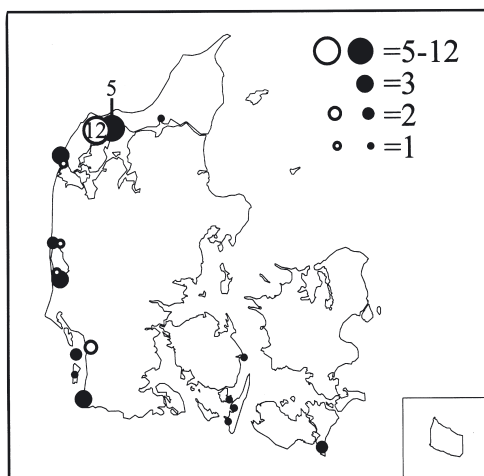
Årets forekomst skønnes til 2 fugle, en jysk og en sjællandsk, og lå dermed på et normalt niveau. Den ene sås på Værnengene (RK) 23/4 og 25/4, ved Lakolk Sydsøer (SJ) 14/6 og 28/6, og afsluttede visitten med et længere ophold på Tipperne (RK) 9/7-5/9. Den sjællandske fugl sås 23/7, 25/7 og 8/10 på Vestamager; hermed var det dog ikke slut, eftersom landets tredje vinterfund blev gjort i Tamosen (S), hvor et individ, sikkert fuglen fra Amager, opholdt sig fra 2. juledag og året ud.

Sort Stork *Ciconia nigra*

Det meget kolde vejr i Syd- og Østeuropa i storke-nes træktid i marts og april gik ud over bestandene i hele Nord- og Østeuropa. I Danmark blev der således hverken fundet sikre eller sandsynlige ynglepar (T. Rasmussen pers. medd.), og den første fugl sås meget sent, 25/4 Vester Torup Klitplantage (NJ). Årets største flok var 3/9 4 1K Ulvs-hale Nordstrand (LFM), men generelt var der meget få 1K- og 2K-fugle. Seneste fugl noteredes 2-3/9 ved Flyvestation Aalborg (NJ).

Regional fordeling af Sort Stork (incl. gengangere).
Regional distribution of Black Stork in 1st and 2nd half-years.

	1. halvår	2. halvår
NJ	7	3
RK	1	0
RB	0	1
ÅH	1	2
F	1	2
S	3	1
LFM	0	4
B	1	0
Total	14	13

Geografisk fordeling af Skestork (excl. ynglepar), første halvår (sort) og andet halvår (hvidt).
Geographical distribution of Spoonbill in 1st (black) and 2nd half-years (white)(breeding pairs not included).

Hvid Stork *Ciconia ciconia*

1997 blev et meget dårligt storkeår i Danmark med kun 4 par og 4 enlige fugle på rede, mod 6 par og 2 enlige i 1996. Med kun 2 flyvefærdige unger – fra reden i Vesløs (NJ) – var der desuden tale om det dårligste yngleresultat hidtil. I 1996 kom 14 unger på vingerne fra 5 reder.

Baggrunden var det meget dårlige vejr i Sydøsteuropa i træktiden i foråret. Tyrkiet, Grækenland og Bulgarien oplevede det koldeste og seneste forår i over 100 år. Så sent som midt i april faldt der over 1 m sne ved Istanbul, og omkring 20/4 faldt der store snemængder omkring Sofia. Mange hundrede Storke døde af sult og udmattelse i Tyrkiet og Bulgarien, og mange tusinde lå underdrejet her i 4-6 uger. Og for første gang nogensinde iagtoges returtræk af Storke i tusindvis i Israel i maj. Storkene kom således meget sent og i små tal til ynglestederne, og antallet af par gik voldsomt tilbage i hele Mellem-, Øst- og Nordeuropa; mange undlod at yngle på grund af det sene ankomsttidspunkt. Dette skete dog kun for østtrækkerne over Bosporus, mens vesttrækkerne over Gibraltar havde et normalt yngleår – det vil sige bestandene i Spanien, Portugal, Frankrig, Schweiz og Holland (Skov 1998).

Den første danske ynglestork, som menes at være vesttrækker, ankom til Ribe (RB) 28/3. Den næste, sandsynligvis en østtrækker, ankom til Vesløs 24/4. Der var par på rederne i Vesløs, Ribe (hvor ungerne døde kort efter klækningen), Rens (SJ) og Uge (SJ), og enlige fugle på rederne i Vegger (NJ), Randers (ÅH), Fovslet (VE) og Brøns (SJ). Der sås kun få Storke i april og meget få omstrefjende i det hele taget. Den største flok var på 10, d. 13-14/4 ved Uge. På Fyn og Sjælland var der en del iagttagelser af omstrefjende farveringmærkede Storke fra det skånske storkeprojekt, således 1/1 4 på Sydlangeland (F).

Skestork *Platalea leucorodia*

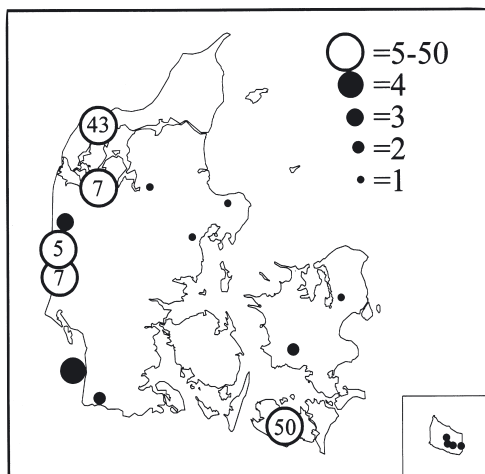
Den i 1996 genetablerede ynglebestand på 2 par holdt stand, begge par på en hemmeligholdt lokalitet i Nordjylland, hvor de fik hhv. 2 og 5 unger på vingerne. På den ny Rødliste (Stoltze & Pihl 1998) er arten opført som "uddød" efter 1969, idet det dog anføres, at arten en eller flere gange siden har ynglet eller gjort yngleforsøg. På den forrige Rødliste (Asbirk & Søgaard 1991) var Skestorken slet ikke opført, idet den ikke blev anset for på noget tidspunkt at have været regelmæssigt ynglende. Observationerne fra 1998 må vise, om de seneste års ynglefremkomst bliver "regelmæssig", da kravet ifølge Rødlisten er ynglen tre år i træk.

I 1997 sås mindst 27 fugle på 17 lokaliteter (ynglefuglene medregnet), hvilket var langt færre end foregående års rekord på 57 fugle; det rakte dog til en klar andenplads. En anden rekord, nemlig som landets tidligste Skestork, indehaves af en fugl, som sås i de østlige Vejler (NJ) 24/3. Stationære fugle ud over ynglefuglene var op til 2 på Tipperne (RK) 7/5-11/6 og igen 18/7-3/8, samt op til 3 (2 ad. og 1 imm.) i Margrethe Kog (SJ) 8-25/6. Øvrige fund af mere end én fugl var 5/5 2 Bøtø Nor (LFM), 5/6 2 Mandø (RB) og 31/8 2 Kammerslusen/Klæggrav (RB). Årets sidste Skestork sås i de vestlige Vejler (NJ) 15/9.

Europæisk Flamingo *Phoenicopterus ruber roseus*
Årets eneste iagttagelse blev gjort 11/9, da en fugl passerede mod syd over Hov Nordstrand (F).

Tundrasædgås *Anser fabalis rossicus* •

Som sædvanligt blev de fleste observationer gjort i det vestlige Jylland, men i mere normale antal efter foregående års fine tal. Det blev således kun til en enkelt flok på mere end 10, og DMUs midvintertællinger gav bare 7 fugle i januar (Pihl et al. 1997). Forårets største antal var 4/3 12 Tryggelev Nor (F) og 27/4 9 Vest Stadil Fjord (RK) (sidstnævnte også forårets sidste fund). Herudover sås fra 1 til 7 fugle på 12 lokaliteter i foråret. Efteråret gav blot 4 fund, 28/9-6/10 1 Filsø (RB), 21/11 7 Aborg Minde (F), 21/12-28/12 2 Sjørring Sø (NJ) og 30/12 3 Gunderslevholm (S).

Geografisk fordeling af Tundrasædgås i første halvår (sort) og andet halvår (hvidt).

Geographical distribution of Bean Goose, ssp. rossicus, in 1st (black) and 2nd half-years (white).

Blisgås *Anser albifrons*

I 1997 blev der set væsentlig færre Blisgæs end året før, primært fordi efterårstrækket over Sydøstdanmark udeblev. Geografisk var mønstret normalt, idet fuglene fordelte sig på alle landsdele undtagen langs Jyllands østkyst. I foråret sås flest ved den sydligste del af den jyske vadehavskyst, mens efterårets fugle var jævnt fordelt på landsdelene.

Forårets største forekomst var 24/3-30/3 250-270 Tøndermarskens Yderkoge (SJ) og 26/1-2/2 50 Ballum Enge (SJ). Af større antal uden for Sønderjylland kan nævnes 22/2 45 rst. Holmegårds Mose (S) og 14/3 22 rst. Værnengene (RK). Ellers var der ingen observationer af mere end 20 fugle. Forårets sidste blev 11-13/6 1 ad. Utterslev Mose (S), 16/6 1 Magisterkog (SJ) og 18/6 1 Hindemaj (SJ). Som et kuriosum kan nævnes 1 2K oversommende i Damhussøen (S).

Efterårets tidligste var 5/9 1 Tipperne (RK) og 9/9 6 Ølene (B). Det var tidligt, så der gik en måned, før de næste sås. Bornholm passeredes 6-18/10 af i alt 1547 trækkende Blisgæs, flest 7/10 1352 Dueodde (B). Først hen i december blev der truffet større rastende flokke, flest 12/12 276 Tøndermarskens Yderkoge, 5/12 250 Tjørnemark (LFM) og 13/12 95 Vejlerne (NJ).

Grønlandsk Blisgås *Anser albifrons flavirostris* •

Blot 2 observationer: 9/2 1 Ballum Vesterende (SJ) og 30/3 1 rst. Kyndby Vig (S).

Regional fordeling af observerede rastende og trækkende gæs.
Regional totals of staging (R) and migrating (T) geese, spring and autumn.

Forår		NJ	RK	RB	ÅH	VE	SJ	F	S	LFM	B
Blisgås	R	57	ca 200	20	-	-	560	50	115	ca 40	25
	T	-	-	-	-	-	-	1	15	7	30
Tundrasædgås	R	2	ca 20	-	-	-	10-15	15	1	-	-
	T	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Canadagås	R	4000	800	350	1500	70	500	400	11700	1500	250
Bramgås	R	200	5000	180	3	4	40000	30	570	5	23
Lysbuget Knortegås	R	5000	450	270	400	24	40	-	-	-	-
	T	43	25	-	20	-	-	-	-	-	-
Mørkbuget Knortegås	R	1100	1500	2500	450	-	4500	1000	20	7	3
	T	36	-	72	336	6900	2710	37000	79500	2622	195
Efterår		NJ	RK	RB	ÅH	VE	SJ	F	S	LFM	B
Blisgås	R	950	ca. 80	750	-	-	500	57	80	420	22
	T	-	-	500	-	-	-	-	170	230	1950
Tundrasædgås	R	2	-	1	-	-	-	-	3	-	-
	T	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Canadagås	R	2000	275	237	583	20	332	114	1320	550	280
Bramgås	R	20	1000	35000	3	-	20000	275	140	2085	60
Lysbuget Knortegås	R	3000	600	1865	3300	-	-	-	1	-	-
	T	429	195	42	-	-	-	-	24	-	-
Mørkbuget Knortegås	R	2500	50	3500	276	350	2500	900	680	10	70
	T	-	10	64	20	27	888	15350	3716	3262	13083

Dværgegås *Anser erythropus*

Fra foråret er der 2 observationer fra det sydlige Jylland, 30/3 1 ad. Margrethe Kog (SJ) (ringmærket i Sverige) og 16/4 4 Hjortlund (RB), foruden en observation fra Møn, 10-11/2 5 Nyord (med 3-4 farveringe) samt 2 trækkende fugle, 29/5 1 2K Ø og 31/5 1 ad. Ø Kongelunden (S).

Fra efteråret foreligger en halv snes observationer, flest fra Sjælland. Den første var 15/10 1 S Stevns Klint (S). De øvrige er alle fra december: 1-7/12 1 ad. Borre Sømose (LFM) og 5/12 1 Tjørnemark (LFM) (måske samme fugl), 26/12 1-2 Tystrup-Bavelse/Gunderslevholm (S) samt 28/12 1 ad. Porsemosen (S) og 1 hørt Holmegårds Mose (S).

Snegås *Anser caerulescens*

De fleste observationer blev gjort i det nordlige og vestlige Jylland med de højeste antal i efteråret. De fleste forårsfugle blev set i Thy, 23/3-4/4 4 ad. Vullum Sø (NJ) og 7/4 4 Vestlige Vejler (NJ). Ved Vest Stadil Fjord (RK) var der 1-2 fugle frem til 30/4. Fra den øvrige del af landet: 31/3-3/4 2 rst. Nyord (LFM) samt 31/3 2 ad. NØ Kongelunden (S). Oversomrende fugle er noteret i Magisterkog (SJ), hvor der 25/6-3/9 jævnlige blev set 4-7 fugle, og på Tipperne (RK), 1 4/8. Efterårets første blev set 25-30/8 Vejlerne (NJ), de sidste 29/9-9/10 Sjørring Sø (NJ). Uden for Thy blot 4 fund: 1/9 1 Ø Kongelunden, 12/10 2 SV Spodsbjerg (S), 16/10 1 Margrethe Kog (SJ), og 10/11 2 S Blåvand (RB).

Canadagås *Branta canadensis*

Der blev i efteråret set langt færre Canadagæs end året før, idet de store sydøstdanske forekomster helt udeblev. Til gengæld blev der meldt om flere ynglefund; enlige par er indberettet fra Bygholm Sø (VE), Magisterkog (SJ), Ruds Vedby Mose (S) og Torbenfeldt (S), og 0-1 par er indsendt fra Margrethe Kog (SJ). De største tal blev noteret tidligt på året, således medio januar 3000 Skælskør Nor (S), samt 2/2 1500 Gavnø (S) og 2000 Svinø (S). Ellers var der kun en enkelt større observation sent på foråret, 1/5 mindst 500 Valsted Enge (NJ). Forårets største trækstal var 23/2 108 Præstø Fed (S). Efterårets største tal blev 12/12 319 Vejlerne (NJ); ellers blev det kun til mindre flokke spredt landet over. Største trækstal var 4/12 117 Sydvestpynten (S).

Bramgås *Branta leucopsis*

Det sydøstlige Danmark blev igen i 1997 passeret af et meget stort antal trækkende Bramgæs. Efter nogle tidlige forløbere, 5/3 75 Frederiksberg (S) og

31/3 126 NØ Hammeren (B), faldt trækket i to bølger, en i sidste halvdel af april og en noget mindre midt i maj. Frem til 20/4 opholdt 30000 fugle sig i Margrethe Kog (SJ), og allerede 21/4 kunne følgende store trækstal noteres: 1225 NØ Hov Nordstrand (F), 6070 Ø Præstø Fed (S) og 15500 NØ Hammeren (B), og 23/4 yderligere 4446 NØ samme sted samt 3500 ØNØ Hammerhus (B). De sidste større rasttal er noteret 5/5 1600 Skjern Å (RK) og 10/5 3000 Rømhøddæmningen (SJ), og kort tid efter kom anden trækølge: 11-13/5 3156 NØ Hov Nordstrand (F) samt 11/5 3865 og 23/5 6600 Sjælland, heraf 4535 Kongelunden. Forårets sidste store tal blev 24/5 340 Ø Thurø (F).

Der oversomrede 1-3 fugle i Vejlerne (NJ), Bøvling Fjord (RK), Filsø (RB), Sneum Sluse/Ny Klæggrund (RB), Arreskov Sø (F), Brændegårdssøen (F) og på Bornholm. Ligeledes noteredes 16-17 ynglepar på Saltholm (S) samt 0-1 par hhv. Malurtholm (LFM) og Margrethe Kog (SJ).

Efterårstrækket indledtes 20/9 med 60 Gedser (LFM) og 250 SV Dovns Klint (F), efterfulgt af hovedtrækket medio oktober: 6/10 1830 SV Dovns Klint, 11/10 13700 Christiansø (B) og 10500 Bornholm, 12/10 1055 SV Dovns Klint og 14/10 1375 Søndersø (S).

Største rasttal blev 8/11 15000 Ballum Forland (SJ), 25/11 27270 Sdr. Farup (RB) og 4/12 25000 Vester Vedsted (RB). Uden for vadehavsområdet blev der kun set rastende fugle i mindre tal.

Mørkbuget Knortegås *Branta bernicla bernicla*

Forårets træk af Mørkbuget Knortegås nåede nye højder i 1997 efter et ringere træk året forud. Forinden var et stort antal rastende fugle blevet noteret: 12/4 2230 Skallingen (RB), 17/4 1000 Juvre Forland (SJ), 5/5 2575 Ballum Forland (SJ) og 18/5 3800 Rømhøddæmningen (SJ). Borttrækket herfra skete 22/5, hvor 1400 blev set trække Ø over Tønder (SJ), og allerede dagen efter registreredes det største træk over Sjælland nogensinde, mindst 53800, heraf 51500 Kongelunden. Trækket over Sjælland fortsatte de følgende dage med 25/5 10200 og 26/5 10600. Andre steder i landet oplevedes i samme periode tilsvarende store trækstal: 23/5 5000 Ø Thurø (F), 24/5 2370 Dollerup Sø (VE), 25/5 3000 Ø Løger Odde (VE), 26/5 1700 Kroghage (LFM) og 26/5 10700 NØ Rudkøbing (F). Trækket ebbede hurtigt ud og sluttede 5/6 med 37 Vislev Vade (RB). Herefter var der kun enkelte og spredte observationer af få fugle flere steder sommeren igennem.

Modsat foråret gav efteråret kun et middel-mådt træk, og det berørte kun den sydlige del af

Bramgæs, Margrethe Kog, Vadehavet (SJ), marts 1997. Foto: Poul Reib.

landet. De første Knortegæs sås tidligt, bl.a. 26/8 12 rst. Elling Å (NJ), 2/9 2 trk. Kongelunden, samt 9/9 1 S Fornæs (ÅH). Siden fulgte to mindre træk-bølger, den første i slutningen af september og den anden midt i oktober. De største tal blev 26/9 1825 V Dovns Klint (F), 28/9 500 V Ulvshale Nordstrand (LFM) og 30/9 423 SV Stevns (S); desuden 11/10 2840 S Bro Odde (B), 12/10 2249 Gedser Odde (LFM) og 1200 Fakkebjerg (F) samt 16/10 1710 SV Dovns Klint. Større rasttal blev især noteret i Sydvestjylland, udover en enkelt observation fra Læsø: 4/10 2000 Stormengene (SJ), 6/10 1300 Filsø (RB), 16/10 1250 Bovet, Læsø (NJ) og 30/10 1920 Jedsted Forland (RB).

Lysbuget Knortegås *Branta bernicla hrota*

Forårets tal lå i 1997 på omkring 5300 fugle efter en god ynglesæson i 1996 (P. Clausen pers. medd.). Alligevel blev der kun set få i begyndelsen af året, idet kulden i januar-februar havde fået næsten alle fuglene til at forlade de danske overvintringsområder. Fra januar er således kun indberettet 5-12/1 370 Bønnerup (ÅH), 8/1 405 Agger Tange (RK), 8/1 40 Ballum Enge (SJ) og 9/1 258 Nr. Farup (RB). De fleste fugle opholdt sig ved Lindisfarne, England (op til 4200) og nogle få (200-300) så langt sydpå som i Holland (Fugleværnsfonden in litt.). Først hen i marts vendte

fuglene tilbage til det nordlige Danmark, flest til Limfjorden. De første sås 8/3 300 Mariager Fjord (ÅH) og 19/3 1000 Vår Holm (NJ). Største antal blev 29/4 og 4/5 2000 Vår Holm, 16/4 3500 Agerø (NJ) samt 27/5 4000-4500 til overnatning samme sted. Forårets sidste var 4/6 1 Mellempoldene (ÅH) og 3 Harboør Tange (NJ) samt 7/6 3 Agerø.

I efteråret blev de første set allerede 31/8, 3 Sødringholm Strand (ÅH), mens de første større antal trak 5/9, 214 SV Stensnæs (NJ). De største forekomster var 2/10 1400 Stensnæs-Hou (NJ), 15/10 3250 Mariager Yderfjord (ÅH), 25/11 2000 Nibe Bredning (NJ), 14/12 2200-2400 Vår Holm samt 21/12 1300 Ulvedybet (NJ). Noget tyder således på, at de nye reservater har givet gæssene nye fourageringsområder.

Nilgås *Alopochen aegyptiacus*

Fundene i 1997 var 6/3 2 Grenå Bypark (ÅH), 3/4 2 Sneum Sluse (RB), 7/4 2 Ølgod (RB), 8/4 1 og 9/4 2 Galtkær (VE), 10-13/4 2 Brabrand Sø (ÅH), 29/4 1 Løsning (VE), 14/5 og 16/5 1 Vejlerne (NJ), 6/6 1 Sneum Sluse (RB), og 30/12 1 Ny Frederikskog (SJ) (R. Christensen 1998: <http://home5.inet.tele.dk/rolfc/>). Mon ikke der gemmer sig en del gengangere blandt disse fund? Se i øvrigt Christensen & Søby (1998) angående artens forekomst i Danmark.

Rustand *Tadorna ferruginea*

Der blev kun set 19-23 Rustænder i 1997, hvoraf flere med stor sandsynlighed var undslupne fugle. Årets første sås ved Tissø (S) 5-10/1, og hvad der måske var samme fugl sås på lokaliteten igen 25/5-29/7 samt 5/10 og blev dermed også årets sidste. Vejlerne (NJ) stod for årets største flok, op til 9 fugle 17/7-26/8. Enlige fugle sås samme sted 23/2 og 30/3. Årets øvrige observationer var 11/3-25/4 1 ad. ♂ for 4. år i træk i Melsted-området (B), 14/4 1 Bundsbæk Mølle (RK), 20/4 1 ad. Mandø (RB), 31/5 1 par Frøslev Mose (SJ), 15/7 3 Margrethe Kog (SJ) og 11/8 1 Brændegård Sø (F).

Knarand *Anas strepera*

De store tal udeblev i 1997. Ud over enkelte fugle af tvivlsom herkomst i Københavnsområdet, var årets første iagttagelser 21/2 1 ♂ Kavslunde Å (F), 26/2 1 Høll (VE) og 28/2 2 Noret, Tåsinge (F). Forårets største tal var 26/3 40 Tryggelev Nor (F) og 14/5 25 Solbjerg Engso (S). Ynglebestanden i Tøndermarsken (SJ) blev opgjort til 37 par, betydeligt flere end de under 10 par, der var i årene frem til 1988 (Gram et al. 1990). Efterårets forekomster var beskedne, og de eneste noteringer af over 20 Knarænder var 23/8 49 Røgbølle Sø (LFM), 26/9 26 Margrethe Kog (SJ) og 12/10 21 Klydesøen, Vestamager (S). I december var der endnu nogle få tilbage i landet: 10/12 2 Tryggelev Nor (F), 14/12 2 Skælskør Inderfjord (S) og 18/12 2 Brøndby Havn (S).

Atlingand *Anas querquedula*

De første Atlingænder var tidligt på færde, 4/3 2 og 6/3 1 Vejlerne (NJ) samt 11/3 1 Begtrup Vig (ÅH), mens de næste først sås fra 28/3. Fra Vejlerne er meldt om rekordforekomst. Forårets største tal her var 11/6 93, heraf 70 Bygholm Vejle, og ynglebestanden blev opgjort til 47-77 par. Dette kan sam-

menlignes med 38 par i Tøndermarsken (SJ), som normalt er landets vigtigste lokalitet for arten. Også fra efteråret er der store tal fra Vejlerne, 15/8 226, 26/8 347 og 5/9 225. 26/8 taltes 203 alene i Bygholm Vejle, landets hidtil højeste tælling på en enkelt lokalitet. Af andre pæne efterårstal kan nævnes 13/8 12 Tissø (S), 15/8 27 Harbør Tange (RK), 31/8 28 Vestamager (S) og 2/9 11 Søgård Mose (F). Årets sidste fugle sås i Vejlerne, hvor der stadig var 20 11/10, og hvor den sidste sås 15/10.

Rødhovedet And *Netta rufina*

I alt sås ca 13 Rødhovede Ænder i 1997. Der er dog betænkeligt mange vinterfund imellem, og måske drejer under halvdelen sig om spontane fugle. I Københavnsområdet (S) blev der gjort en del iagttagelser af (mindst 2) hanner i januar-februar: 4-5/1 Amagerværket, 25/1-6/2 Kalveboderne, 11/2 Utterslev Mose, 12-22/2 Damhussøen og 22-23/2 Sjølsø. De øvrige iagttagelser var 3-11/1 1 ♂ Mariager Fjord (NJ/ÅH), 22/2 1 ♀ Nors Sø (NJ), 31/3 og 12/4 1 ♂ Torup Sø (ÅH), 21/4 2 ♂ ♂ og 1 ♀ Maribo Nørresø (LFM), 1/6 1 Stigsholm Sø (VE), 22/7-8/10 1 ad. ♀ Møllekrogen, Esrum Sø (S), 4/10 1 ♂ Agger Tange (NJ), 16/10-2/11 og igen 26/12 1 ♂ Vest Stadil Fjord (RK) samt 4-19/12 1 ♂ Sunds Sø (RK).

Kongeederfugl *Somateria spectabilis*

Med 9 fugle blev 1997 et år på det jævne. Størsteparten af observationerne er fra første halvår, og hele 3 af årets fugle sås i Vestjylland: 17/1-2/4 1 2K ♂ Gudhjem (B), 11/2 og 15/2 1 ♂ ud for Halk Nor (SJ), 15/2 1 2K ♂ Sanddobberne (S), 21/3 1 Esbjerg Havn (RB), 28/3 1 ad. ♂ trk. Hanstholm Havn (NJ) (godkendt af SU), 26/4-8/5 1 2K ♂ Nexø Sydstrand (B) og 8/6 1 2K ♂ Blåvand (RB). Efterårets 2 iagttagelser var 15/11 1 ♀ trk. Hundested og 31/12 1 ♀ Korshage, Rørvig (S).

Yngletal for udvalgte andefugle. *Breeding pairs of selected ducks.*

	NJ	RK	RB	ÅH	VE	SJ	F	S	LFM	B
Pibeand	1	0	0	0	0	3-5	0	0-5	0	0
Knarand	5-10	5-9	4	0-1	0	42-47	3	2-4	3	0
Krikand	0-1	1-4	1	1-2	0-1	1	0	0-7	0	0-3
Spidsand	3-6	5-13	3	1	0	6	2	1-5	0	1
Atlingand	56-92	2-4	0	0-1	1	38-40	0	1-9	0	1-2
Skeand	35-67	14-19	11	0	1	43	5	2	0	3-4
Taffeland	24-49	1	1	10-11	2	5	7	9	0	0
Troldand	93-168	3	3-6	17-23	7	71	14	50	1	3
Hvinand	0	0	0	0	0	0	0	67-72	0	0
Stor skallesluger	0	0	0	0	0	6	0	27*	5-6*	0

* P. Nygaard pers. medd.

Stellersand *Polysticta stelleri*

To fund i 1997: 12/4 1 ♀ N Ferring Strand (RK) og 29/12 1 ♀ Bastemose (B). Det jyske fund (godkendt af SU) er det første for Ringkøbing Amt, mens det bornholmske vel må være landets første indlandsfund.

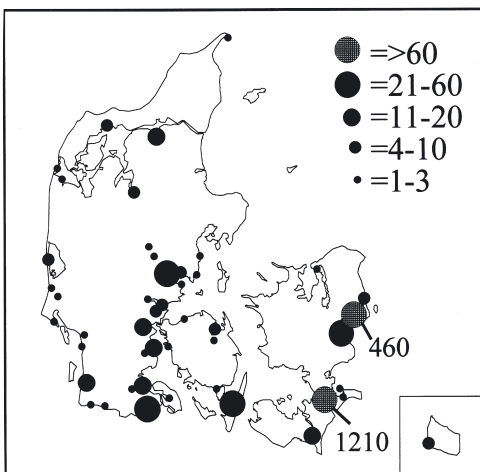
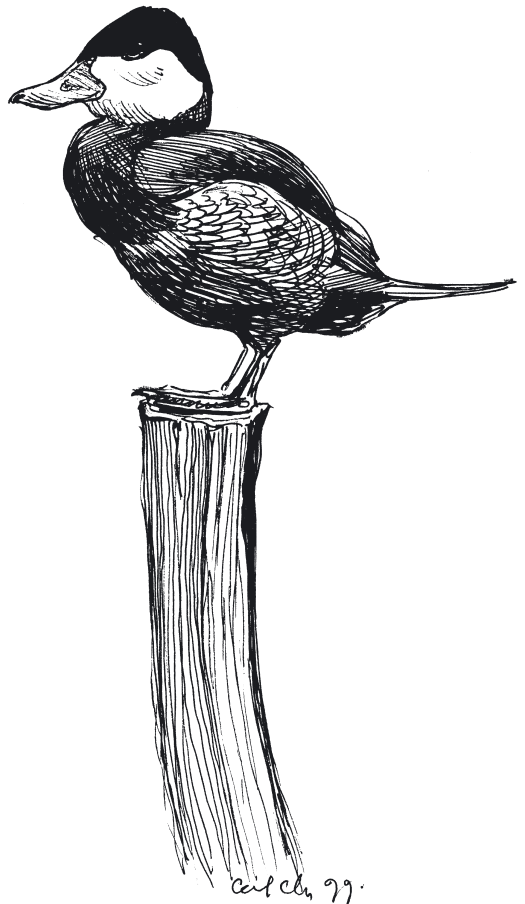
Lille Skallesluger *Mergus albellus*

For andet år i træk blev det til rekordforekomster, og ligesom i 1996 sås de største koncentrationer ved Sydsjælland og i Københavnsområdet. Ved Farø-broerne (S/LFM) sås 800 25-27/1, og flere var kommet til 2/2, hvor der blev talt 1210 i Kalve Strøm mellem Bogø og Sjælland (S/LFM). Sidste større tal fra Sydsjælland var 23/2 102 Vejøl (S). I Københavnsområdet (S) var de største tal 8/1 250 Kastrup Havn samt fra området omkring Kalveboerne 24/1 286, 30/1 460 og 2/2 245. Endelig sås 150 i Sjælsø 1/3. Fra det vestlige Danmark blev de største forekomster 10/1 26 Seden Strand (F), 15/1 67 og 26/1 53 Siø (F), 26/1 25 Egernsund (SJ) samt 31/1 37 og 13/2 38 Nørrestrand (VE). Forårets sidste observationer var 19/4 2 Arreskov Sø (F), 23/4 6 Østerild Fjord (NJ) og 27/5 1 ♀ Hov Nordstrand (F).

Efterårets første sås 14/10, 1 Roskilde Fjord (F) og 1 Lønnerup Fjord (NJ), samt 15/10, 1 Sønder Lem Vig (RK). Der var ikke de store forekomster i andet halvår. De største sjællandske tal blev 20/12 44 trk. Sydvestpynten, Amager (S) og 21/12 47 Ishøj Strand (S), mens der fra det øvrige land kan nævnes 21/12 26 Salten Langsø (ÅH/VE), 23/12 og 27/12 21 Nørrestrand (VE) samt 31/12 21 Haderslev Dam (SJ).

Amerikansk Skarveand *Oxyura jamaicensis*

Der blev set (mindst) 5 "Amerikanske" Skarveænder i 1997. Med undtagelse af årets første, 18/4 1 Ejstrup Sø (VE), er de alle fra sommermånederne: 1/6 og 14-16/7 1 ad. ♂ Vejlerne (NJ), 22-23/6 samt 3/8 og 21/8 1 ad. ♂ Veserne (RK), 5/8 1 hunfarvet Lejsø, Korsør (S) og 20/8-3/9 1 Damhussøen (S). Se i øvrigt Christensen et al. (1996) angående artens forekomst i Danmark.

Maksimumforekomster af Lille Skallesluger 21/1-10/2.
Maximum numbers of Smew in the period 21/1-10/2.

Rovfugletrækket 1997

Forår. Mildt vejr med vestlige vinde i begyndelsen af marts satte gang i det første træk af Musvåger d. 7.-10., sidstnævnte dato med bl.a. 1078 Hellebæk (S); største trækdag for arten blev 17/3 med 1351, også ved Hellebæk. April var domineret af vinde mellem vest og nord, hvorfor trækket af typiske "aprilarter" som Rød Glente, Rørhøg, Blå Kærhøg, Spurvehøg, Fiskeørn og Dværgefalk var under gennemsnittet ved flere af de østdanske træksteder. Topdag for Fiskeørn på Sjælland blev 9/4 med 21 Hellebæk, 20 Kongelunden og 9 Jægersborg Dyrehave. Nordlige svage vinde med klart vejr d. 15.-20. gav atter et pænt træk med bl.a. 26 Fiskeørne ved Hellebæk d. 20. Enkelte dage med sydøstlige vinde i slutningen af måneden gav godt træk ved Skagen (NJ), bl.a. 26/4 40 og 27/4 37 Blå Kærhøge, og ligeledes 27/4 244 Spurvehøge og 22 Fiskeørne. Skagen havde som helhed en pæn sæson, og træktallene for de fleste arter blev omkring eller over gennemsnittet. Foråret som helhed gav kun få Fjeldvåger i såvel øst- som i vestdanmark, og specielt var der meget få ungfugle. Maj blev præget af vestlige vinde og køligt vejr, dog med et mindre varmefremstød med østlige vinde d. 16.-19. På Sjælland toppede trækket af Hvepsevåger d. 23. og 24. og igen omkring månedsskiftet maj/juni, bl.a. med 369 Hellebæk 24/5, 219 Hellebæk 1/6 og 212 Skagen 2/6. Bedste dag på Skagen (262) var dog så sent som 8/6.

Efterår. Den ekstremt varme august betød, at rov-fugletrækket først for alvor kom i gang i månedens allersidste dage. For Hvepsevågens vedkommende således 30/8 647 Ishøj Strand (S), 31/8 673 Stevns (S) og 655 Hyllekrog (LFM) samt 1/9 844 Stignæs (S). For Rørhøgen blev de bedste dage 31/8 102 Stevns og 1/9 30 Stignæs, og for Fiskeørn 30/8 15 Kongelunden og 1/9 20 Stevns. September var domineret af undertiden ret kraftige vestlige og nordvestlige vinde. Mellem d. 17. og 20. sås et pænt træk; ved Hellebæk 10 Blå Kærhøge d. 18. og 786 Musvåger d. 20., ved Horne på Sydvestfyn 908 Musvåger d. 18. og ved Stevns 775 Spurvehøge d. 20. Også d. 25.-29. var trækket godt; her kan især nævnes Stevns, hvor der d. 27. sås 188 Røde Glenter! Vejrtypen fortsatte ind i oktober, dog med flere kuldefremstød i sidste halvdel af måneden, med kraftig nattefrost og let snedække. 14/10 blev den store musvågetrækdag med firecifrede tal på mange østdanske træklokaliteter, flest på Stevns med 2648. Kuldefremstødet d. 25. satte gang i trækket af Havørne og Duehøge, således sås 2 Havørne ved Stevns d. 26. og ligeledes 2

ved Hellebæk d. 27. Ligesom det foregående efterår sås kun få trækkende Fjeldvåger, og for Sjælland var der tale om det dårligste år nogensinde.

Sort Glente *Milvus migrans*

1997 blev endnu et jævnt år med 64 fugle, heraf 47 i foråret (22 i Jylland, 6 på Fyn og 19 øst for Storebælt). Den tidligste blev set 22/3 ved Brabrand Sø (ÅH). Derefter var der pause før trækket sidst i april, lidt senere end normalt. Forårstrækket var størst ved Skagen (NJ), i alt 14 fugle. Der var to sommerfund: 17/7 1 Løgten (ÅH) og 28/7 2 trk. Sydlangeland (F).

Efterårets forekomst omfattede 15 fugle og var som vanligt et østdansk fænomen (Sjælland 11, Fyn 2, Bornholm 1, Jylland 1). For Sjælland var det det største antal siden 1985. Efterårstræk noteredes 13/8 1 Fakkebjerg (F), 30/8 2 Ishøj Strand (S) og 13/9 1 Dueodde (B). Årets sidste fugl sås 3/10 på Amager (S).

Rød Glente *Milvus milvus*

I 1997 sås 1939 fugle (tallet rensset for oplagte gengangere), hvilket var nogenlunde på linie med året før. Fordelingen var 662 i første halvår og 1277 i andet. Der blev set noget flere på Bornholm end i 1996, og på Sjælland blev det et rekordstort efterår.

Der var 9 januarfund, flest (6) på Lolland-Falster og Møn. Trækket indledtes allerede i februar med 22/2 2 København (S), og 23/2 noteredes 4 trækkende forskellige steder på Sjælland. I alt trak 182 fugle over Sjælland i første halvår; de største træktal blev 16/3 7 Kongelunden og 17/4 6 Hellebæk. På Bornholm sås de første trækkende 1/3 med 1 Klinteby og 3 Ølenevej, og i alt bød Hammeren på 13 trækkende 9/3-19/4.

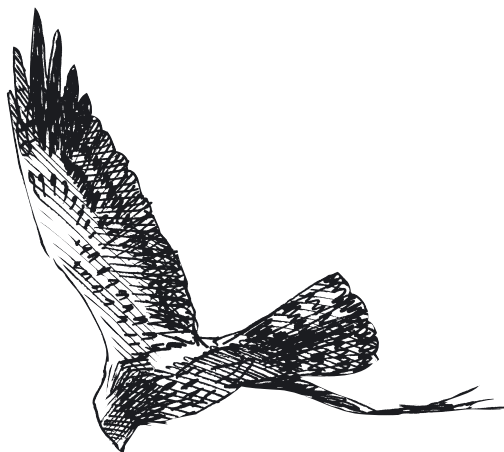
Der blev set par på 25 lokaliteter, men kun 10 par sås med unger, hvilket var noget færre end i 1996. Som sædvanlig husede Syd- og Sønderjylland flest fugle i yngletiden, nemlig 10-11 par (P. Bomholt pers. medd.).

Efterårstrækket fordelte sig med 54 fugle i Jylland, 205 på Fyn, 934 på Sjælland, Lolland-Falster og Møn, samt 30 på Bornholm. Det blev som nævnt et sjællandsk rekordår med de største forekomster ved Stevns, bl.a. 27/9 188 og 14/10 106. Trækket over Fyn kulminerede ultimo september med 24/9 12 og 27/9 27 over Sydlangeland.

I november sås 8 enlige fugle spredt over landet, og på den gamle ynglelokalitet Elling (NJ) var der fugle hele året, således også i december. På Bornholm tydede en række observationer i december på et eller flere stationære individer.

Oversigt over forårstrækket og efterårstrækket af Rovfugle for udvalgte lokaliteter. *Spring and autumn migration of raptors at selected watchpoints.*

Forår	Skagen	Gjerrild	Hov Nordstr.	Rørvig	Spodsbjerg	Gilleleje	Hellebæk	Søndersø	Kongelunden	Hammeren
Hvepsevåge	1416	50	6	527	251	231	1475	28	96	14
Sort Glente	11	0	0	1	1	0	3	0	0	0
Rød Glente	30	10	9	21	13	12	54	6	37	13
Havørn	12	0	1	5	0	1	5	0	4	2
Røthøg	186	19	24	97	45	40	150	2	120	22
Blå Kærhøg	227	11	16	77	28	19	80	3	51	14
Hedeøg	26	0	0	10	2	1	2	1	0	0
Duehøg	9	2	1	21	10	7	19	6	4	32
Spurvehøg	2751	347	264	461	368	266	708	21	787	256
Musvåge	3012	623	278	1432	1437	218	6706	1512	1368	234
Fjeldvåge	261	9	3	50	23	18	154	6	17	42
Kongørn	2	0	0	0	0	0	3	0	0	0
Fiskeørn	293	26	16	69	29	49	224	16	67	44
Tårnfalk	534	27	24	92	76	18	49	1	37	14
Aftenfalk	22	1	0	11	0	0	0	0	0	1
Dværgefalk	278	6	20	63	26	40	50	9	24	6
Lærkefalk	165	11	4	40	14	42	21	3	5	0
Vandrefalk	39	6	2	19	7	2	12	2	1	1
Efterår	Home	Sydlangeland	Rørvig	Hellebæk	Søndersø	Kongelunden	Stevns	Hyllekrog	Dueodde	
Hvepsevåge	0	583	16	311	512	579	1426	744	9	
Sort Glente	0	4	0	0	0	2	3	0	1	
Rød Glente	22	87	3	17	5	31	670	17	9	
Havørn	6	2	2	5	6	3	10	1	1	
Røthøg	1	190	4	48	6	90	354	72	6	
Blå Kærhøg	9	28	5	59	9	84	108	10	3	
Hedeøg	0	4	0	0	0	2	4	0	0	
Duehøg	0	1	0	10	8	9	29	0	3	
Spurvehøg	280	1291	27	1058	-	1952	5892	125	151	
Musvåge	5986	3182	186	10859	3977	4423	6985	166	57	
Fjeldvåge	10	16	1	32	1	51	185	12	133	
Kongørn	0	0	0	1	0	0	5	0	0	
Fiskeørn	5	55	5	26	21	45	69	8	8	
Tårnfalk	8	101	0	20	3	65	147	22	17	
Aftenfalk	0	4	0	0	0	0	0	0	0	
Dværgefalk	5	67	10	61	11	87	54	1	12	
Lærkefalk	0	15	1	0	0	8	2	0	10	
Vandrefalk	1	4	2	17	5	3	16	2	1	

Havørn *Haliaeetus albicilla*

I vinteren 1996/97 blev antallet af foderpladser skåret ned fra 17 til 14, men vinteren bød alligevel på 40-50 Havørne landet over, stort set som i den foregående vinter. Antallet af adulte fugle er stigende (Génsbøl 1997a).

Forårstrækket indledtes med 4/3 1 Moesgård (ÅH) og 7/3 1 3K Spodsbjerg (S). I alt noteredes 20 trækkende over Sjælland. Desuden skal nævnes 10/3 1 imm. Skagen (NJ), årets første herfra. På Bornholm sås maks. 6 forskellige individer gennem foråret og frem til midten af juni.

Igen i 1997 ynglede 3 par. Ved Bankel (SJ) og Hejrede Sø (LFM) fik parrene hver 1 unge på vingerne, mens yngleforsøget ved Hostrup Sø (SJ) mislykkedes (Génsbøl 1997b, Tvevad & Madsen 1997).

Om efteråret blev der set 25 fugle på Sjælland, langt overvejende ungfugle, foruden nogle få i de øvrige regioner. Ved Jyllands vestkyst sås enkelte i vintertiden, og fra Sjælland rapporteres om 16 overvintrende.

Blå Kærhøg *Circus cyaneus*

Der er meldt om 5 ynglefund og yngleforsøg. Der var et enkelt par i Sydvestjylland, foruden et mislykket forsøg (Thorup 1997). Derudover er der formodninger om et (mislykket) yngleforsøg på Rømø (SJ) samt to andre mulige forsøg, hhv. i Sønderjylland og på Sjælland (P. Bomholt pers. medd.). Bestanden er af Jørgensen (1998) vurderet til 5 par i de senere år, mens Grell (1998) anslår den til 2-5 par og i langsom vækst.

Uden for yngleområderne var der følgende sommeriagttagelser: 3/6 1 Dollerup Sø (VE), 22/6 1 Jordløse (S), 26/6 1 Søndersø (S), 30/6 1 ♀ Ringkøbing Amt, 6/7 1 ♀ Tofte Mose (NJ) og 13/7 1 Bøvling Fjord (RK).

Hedehøg *Circus pygargus*

Det totale antal indrapporterede fugle i 1997 var større end året før, men det faktiske antal, der passerede landet i trækperioderne, lå dog nogenlunde på linie med de seneste år. Nordjylland havde igen ynglende Hedehøge efter 2 års fravær. Et yngleforsøg i Vejlerne mislykkedes, men et par ved Ulvedybet fik mindst 2 unger på vingerne. I Sønderjylland fik 16 par i marker med afgrøder i alt 26 unger på vingerne; det var en kraftig tilbagegang i forhold til ca 40 par i 1995 og 33 par i 1996. I Ribe Amt var der 5 par, alle i naturlige habitater; 2 af dem fik hver 2 unger på vingerne.

Forårstrækket bemærkedes fra sidst i april. I tiden 27/4-16/6 sås ved Skagen (NJ) 26 trækkende og 4 rastende. Trækket over Sjælland strakte sig over perioden 25/4-7/6 og omfattede 11 trækkende og 3 rastende. Derudover blev iagttaget 30 trækfugle landet over, flest i Ringkøbing Amt. Efterårstrækket omfattede 29 fugle, heraf 9 på Sjælland. Årets sidste var 2/9 1 Raghhammer (B), 7/9 1 Rosenvold (VE) og 27/9 1 Stevns (S).

Kongeørn *Aquila chrysaetos*

Der var en lille stigning i antallet af fugle, fra 27 i 1996 til 31 i 1997. De fordelte sig med 12 i Jylland (5 trækkende), 2 på Fyn, 14 på Sjælland (9 trækkende) og 3 på Bornholm (2 trækkende). Af de aldersbestemte fugle (22) var 4 adulte. I vinteren 1996/97 blev der set 6 unge ørne ved eller nær DOFs foderpladser, 2-4 færre end vinteren før (Génsbøl 1997a).

Forårstrækket omfattede 9/3 1 Skagen (NJ), 15/3 2 Nexø (B) og 16/3 1 Hellebæk (S). I april noteredes 4 fugle i Vendsyssel (NJ) og 2 ved Hellebæk (S). Der blev ikke set adulte fugle under forårstrækket. Efterårets trækobservationer indskrænker sig til 6 ungfugle i dagene 14-28/10 ved Stevns og Hellebæk (S) samt 3/10 1 Sose (B).

Vinterforekomsten (1997/98) omfattede 5 fugle på Sjælland, 2 i Vendsyssel fra august og året ud, 1 ved Arreskov Sø (F) i november og 1 i Stensballe Skovene (VE) 14-31/12.

Fiskeørn *Pandion haliaetus*

De ca 1800 fugle i 1997 svarer til "det normale", hvilket er noget under de foregående års tal; således var der næsten 2500 i 1996. Især var der færre forårs- iagttagelser, 1139 i 1997 mod ca 1800 i 1996. Efter- årets 654 fugle lå derimod på linie med 1996 (655).

Årets første iagttagelser gjordes i sidste halvdel af marts i den østlige del af landet: 16/3 1 Bøtø Nor (LFM), 26/3 1 Hov Nordstrand (F), 27/3 1 Tryggelev Nor (F) og 1 Hellebæk (S), 30/3 1 Aborre- bjerg (LFM) og 31/3 1 Kolding Inderfjord (VE). Forårstrækket kom som vanligt rigtig i gang ultimo marts på Sjælland og primo april i Nordjylland. Skagen (NJ) havde 287 fugle 7/4-20/6, og ved Hammeren (B) var der 44 fugle 4/4-4/5. Ved Skagen var de største dage sidst i april med ca 20 fugle dagligt, mens trækket på Sjælland kulminerede 9/4 med 60 fugle på 4 lokaliteter. Ved Hellebæk (S) blev det i alt til 224 trækkende; største dag var 20/4 med 36. I juni sås usædvanlig mange trækkende ved Skagen og på Sjælland, måske fordi det kolde vejr i maj forrykkede trækket.

Der blev iagttaget stationære Fiskeørne i 35 områder 15/5-1/8. Der er oplysninger om territorie- hævende par på 16 lokaliteter, heraf 6 i Jylland, og 3 par på Sjælland er set med unge fugle. Disse fund kunne være lokale ynglefugle (P. Bomholt pers. medd.). Modsat dette vurderer Jørgensen (1998) den nuværende ynglebestand til 3-5 par, mens Grell (1998) nævner, at det er meget vanskeligt at få verificeret forlydender om yngleforekomster; i projekt *Fuglenes Danmark* var der kun kendskab til én beboet rede i undersøgelsesperioden.

Efterårstrækket kulminerede over Sjælland i månedsskiftet august/september, flest 30/8 13 og 1/9 20 Stevns. I Nordjylland sås flest i Vejlerne, i alt 22 ud af 63. Trækket over Fyn gav ca 90 fugle i august-september; største dag blev 30/8 med 12 på Sydlangeland, ellers var der mest tale om enkeltiagttagelser. Årets sidste fugle sås 18/10, 1 Slotslyngen (B), og 10/11, 1 Hvidkilde Sø (F).

Aftenfalk *Falco vespertinus*

Igen i 1997 var der en mindre stigning i antallet af indberettede fugle, i alt 119 mod 105 i 1996. Stigningen skyldes et godt første halvår med 87 observationer i maj og juni, fordelt med 47 i Jylland (heraf 35 i Nordjylland), 7 på Fyn, 13 på Sjælland, Lolland-Falster og Møn, samt 20 på Bornholm.

Første fund var 1/5 1 Nymindegab (RK), 4/5 1 Gilbjerg hoved (S), 10/5 1 Skagen (NJ) og 2-3 Hesselholm, Samsø (ÅH). Ved Skagen blev det til 22 fugle 10/5-8/6. Fra Sjælland er meldt om det dårligste år siden 1984 med blot 5 forårsfugle. Østenvinden midt i maj menes at være årsag til, at der blev set flere fugle på Bornholm end i de foregående par år. De største enkeltforekomster i foråret var 24/5 3 ♂♂ og 1 2K ♀ Bastemose (B) og 1/6 3 Fredmosen (F).

Der foreligger to sommeriagttagelser, 16/7 1 Rudkøbing (F) og 29/7 1 Nørrestrand, Horsens (VE).

Fra efteråret er meddelt 30 fugle, fordelt med 12 i Jylland, 9 på Fyn, 5 på Sjælland, Lolland-Falster og Møn, samt 4 på Bornholm. Den sidste blev set 13/10 Dovns Klint, Sydlangeland (F).

Lærkefalk *Falco subbuteo*

Også for Lærkefalken var der flere iagttagelser i 1997 end året før, nemlig 574 mod 493 i 1996; 470 sås under forårstrækket og 91 under efterårstrækket. Det er betegnende, at der fra de fleste regioner meldes om et flot forår og et noget magert efterår.

Årets første fund var 19/4 1 Horsnæs (LFM) og 24/4 1 Hov Nordstrand (F); 26/4 noteredes 9 træk- kende Lærkefalk 8 forskellige steder i landet. I tiden 26/4-12/6 blev der set 165 fugle ved Skagen (NJ), det største antal siden 1993; flest (28) note- redes 7/6. Som vanligt faldt trækket tidligere i det østlige Danmark; 19/4-14/6 blev der set 93 træk- kende på Sjælland. Der blev set mange fugle i juni, både på Sjælland og i Nordjylland, og det kolde vejr i maj har måske medvirket til at forlænge trækperioden.

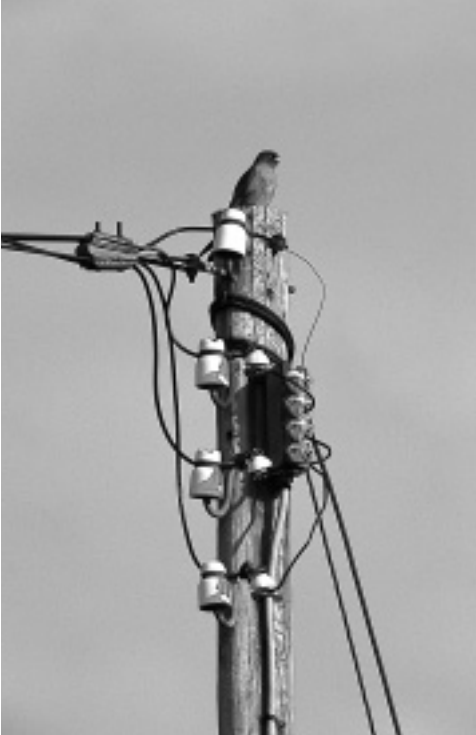
Der er oplysninger om 1-2 ynglepar i Sønder- jylland og 1 par i Vejle Amt samt formodninger om 1-2 par på Bornholm. Desuden var der 3 juli- iagttagelser på Sjælland, dog uden tegn på ynglen.

Efterårstrækket blev særlig markant på Fyn (26 fugle), Sjælland (22) og Bornholm (18). Ved Dueodde (B) noteredes 10 fugle 4-23/9. Årets sidste var 10/10 1 Næstved (S).

Vandrefalk *Falco peregrinus*

Med en total på 716 fugle blev 1997 noget bedre end 1996. Nordjyllands andel faldt til 33%, men Jylland som helhed stod fortsat for over 60% af iagttagelserne. Der er indrapporteret op til 30 stati- onære fugle i vinteren 1996/97, heraf 19 på Sjæl- land, 5 på Bornholm og 4 i Århus Amt; den fore- gående vinter var der kun omkring 10.

De første forårsfund var 27/3 1 Rønne (B) og 31/3 1 Gulstav Mose (F). Trækket var svagt i

Aftenfalk ♂, Møn, 25. maj 1997.
Foto: Per Schiermacker-Hansen.

Nordjylland, ved Skagen i alt 39 i tiden 7/4-19/5, og på Sjælland blev det blot til 29 fugle, langt færre end i 1996 (94).

Igen i 1997 holdt et par til ved Kyndbyværket (S), og et andet sted i det østlige Danmark var der også fugle, der optrådte "mistænkeligt"; men der blev ikke konstateret yngleforsøg.

På Sjælland var der 59 efterårsfugle. Trækket over Bornholm betegnes som det bedste i nyere tid med måske 20 forskellige individer. I Nordjylland dominerede Vejlerne med 102 observationer, men der er mange gengangere imellem, og det er ikke muligt at opgøre antallet af individer. Årets sidste trækfund var 4/11 1 ad. Stevns (S).

Da vinteren satte ind opholdt 19 stationære fugle sig på Sjælland, mens oplysningerne fra resten af landet er for diffuse til, at det er muligt at opgøre antallet af overvintrende.

Urfugl *Tetrao tetrix*

I sommerens løb sås mindst 5 fugle i Kongenshus Mindepark (NJ), hvor arten trods eftersøgning

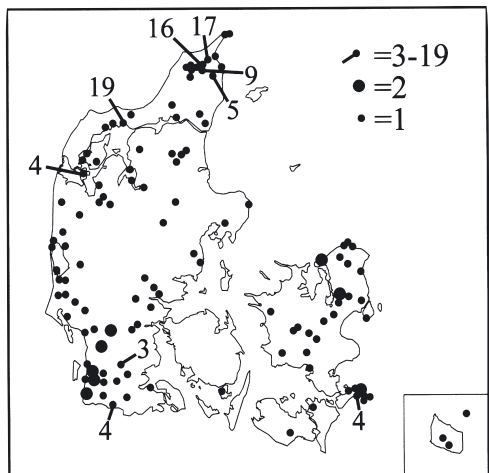
ikke blev fundet i 1996. På samme lokalitet sås 2 ♂♂ og 1 ♀ 20/10 samt 2 ♀♀ og 1 ♂ 27/10.

Vagtel *Coturnix coturnix*

Det blev et (citat) "formidabelt suverænt rekordår", idet rekorden på mindst 119 fugle i 1995 langt blev overgået i 1997. Ikke mindre end 208 fugle blev noteret på 115 lokaliteter, nogenlunde jævnt fordelt over landet, omend med koncentrationer nord for Limfjorden (NJ), i Sønderjylland og på det østlige Møn. Fyns Amt måtte nøjes med en enkelt dødfunden fugl ved Vejlen 3/8.

Årets første Vagtel blev skræmt op på Grenen (NJ) 11/5. Alene i Vejlerne (NJ) blev der siden registreret 21 fugle, og den klassiske lokalitet Gårdbo Sø (NJ) tegnede sig for 17; men desværre er der intet meddelt om størrelsen af enkeltnoteringerne i (NJ), eller om hvorvidt fuglene var stationære. De største tal fra resten af landet var: op til 4 Busemarke Mose (LFM) 23-30/5, op til 5 Grønbjerg (RK) 31/5-23/8, op til 3 Styding (SJ) 10/6 og 13/7, og 4 Thyholm (RK) 11/6. Stationære fugle – og dermed det bedste bud på ynglefugle – hørtes, ud over de nævnte ved Busemarke Mose og Grønbjerg, 31/5-18/6 Gilbjerg hoved (S), 4/6-1/7 Søbækled ved Dover (SJ), 16-25/6 Alsted-Flinteturp (S), 22/6-1/7 2 Gundsømagle Sø (S), 5-21/7 2 Havbyrd (S) samt 9-13/8 Spejlsby (LFM). Den sidste spillende Vagtel hørtes fra Sandene i Ringkøbing Fjord (RK) 27/8. En trækkende fugl over Kokkedal (S) 13/8 fortjener også at blive nævnt.

I efteråret sås kun en enkelt fugl, der 7/10 rastede på Christiansø (B).

Geografisk fordeling af Vagtel.
Geographical distribution of Quail.

Plettet Rørvagtel *Porzana porzana*

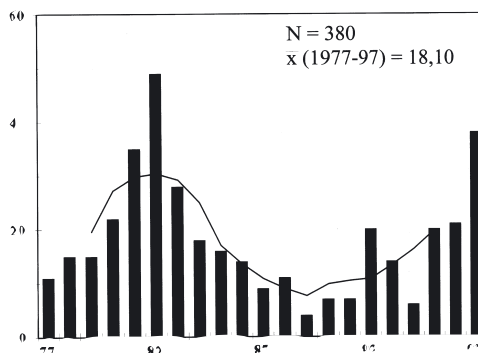
Ligesom de to foregående år blev 1997 et ganske godt år for arten, især på Sjælland, der havde sit tredjebedste år. På landsplan noteredes mindst 75 fugle på 28 lokaliteter; heraf kan 48 spillende hanner have været ynglefugle. Årets første rørvagtel piftede i Vejlerne (NJ) 8/4. Herfra stammer som sædvanlig også de største enkeltnoteringer, nemlig fra 5 til 9 fugle på fem datoer i perioden 11/5-9/6. Andre fund var 3 Busemarke Mose (LFM) 5/5, 2 Lakolk Sø (SJ) 30/5, op til 2 Porsemosen (S) 25-29/5, op til 2 Gundsømagle Sø (S) 5-9/7, samt 1-2 Hovvig (S) 23/8 og 25/8. Men efter tre forrygende efterår viste arten sig slet ikke på Ishøj Strand (S) i 1997, måske fordi der ikke blev foretaget regelmæssige observationer på lokaliteten.

Mere eller mindre stationære fugle, ud over de allerede nævnte samt en fugl, der medio juli – primo august spillede ved højlæs dag ved Glombak i Vejlerne, blev noteret 10-13/5 Børstingerød (S), 24-27/5 Strøby Enge (S), 25/6-7/7 Råmosen (S), 3-15/7 Lemvig Sø (RK), 6-17/7 Møllekrogen (S), 9-12/7 nordenden af Esrum Sø (S) samt 21/8-14/10 (årets sidste) Præstesø ved Kirke Værløse (S). Andre efterårsfugle var 7/9 1 Ølsemagle Revle (S) og 1 1K Strødam Enge (S).

I forhold til 1990 synes artens status herhjemme uændret, men i forhold til den forrige Rødliste (Asbirk & Søgaard 1991) har Plettet Rørvagtel i den nye (Stoltze & Pihl 1998) skiftet kategori fra "sjældnen" til det alvorligere "sårbar".

Engsnarre *Crex crex*

Med 38 fugle på 27 lokaliteter, herunder 16 på 15 bornholmske lokaliteter, blev 1997 det bedste år siden 1982 (49 fugle). Engsnarren blev ikke hørt

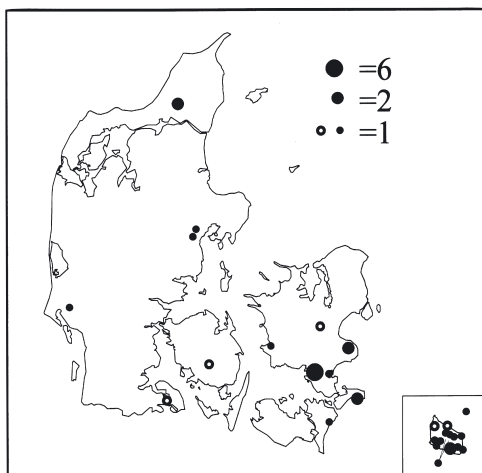
Årsfordeling af Engsnarre 1977-1997.
Annual distribution of Corncrake 1977-1997.

før 23/5, hvor arten noteredes på tre lokaliteter, Vestermarie og Åkirkeby (B) samt Strøby Enge (S). Sidstnævnte sted hørtes op til 2 fugle frem til 7/7. Andre stationære (mulige ynglefugle) hørtes omkring 25/5 ved Poulsker (B), 3-8/6 op til 6 Vejlø (S), 8-21/6 Even (S), ultimo juni – juli op til 2 Stavad Enge/Villerup Kær (NJ) samt 1-8/7 Østerlars (B). Ikke mindst de 6 fugle på Vejlø bidrog til at gøre 1997 til et rekordår på Sjælland, i alt 11 fugle. Den sidste faste ynglelokalitet herhjemme var Stavad Enge ved Store Vildmose i 1993, hvor arten altså har optrådt igen i 1997. Den blev også hørt på stedet i 1994, men kun på en enkelt dato.

De sidste ynglefugle i det nørrejyske blev uddyddet pga. maskinelt høslæt, og i 1997 forsvandt en spillende fugl angiveligt af denne årsag fra Brabrand Sø (ÅH) 10/6. Det var ellers tredje år i træk, arten forekom her.

Efter juli hørtes tre fugle: 16/8 1 spillende Mundelstrup (ÅH) (ca 5 km fra Brabrand Sø!), 28/9 1 Olsker (B) samt 14/10 1 Sønderskoven på Als (SJ).

Geografisk fordeling af Engsnarre, første halvår (sort) og andet halvår (hvidt).
Geographical distribution of Corncrake in 1st (black) and 2nd half-years (white).

Trane *Grus grus*

1997 blev et rekordår for Tranen. Forårstrækket nåede ikke de samme højder som i 1996, men det gjorde til gengæld efterårstrækket, og det samme kan siges om ynglebestanden, som tilmed ser ud til at ekspandere mod syd i Jylland og nu er den største i dette århundrede (Olsen 1992, Sørensen 1995). På trods af denne succes kan det dog synes lidt forhastet, at Tranen på den ny Rødliste (Stoltze & Pihl 1998) er flyttet fra kategorien "akut truet" til den mildeste kategori "sjælden".

Under forårstrækket 27/2-7/6 passerede mindst 2218 Traner landet, efter en kritisk rensning for gengangere. Som sædvanlig var trækket koncentreret øst for Storebælt, hvor 97% af de trækkende fugle sås. Mod sædvane kulminerede trækket allerede i anden halvdel af marts, og høje antal noteredes gennem hele maj. Der var ingen specielt store dage, den bedste blev 25/3 med ca 500 trk., heraf 334 Møns Klint (LFM), 140 Sønderø (S) og 139 Hellebæk (S). De største noteringer i øvrigt var 18/3 183 Kongelunden (S) og 24/3 94-100 Hornbæk Plantage (S).

Stationære fugle ud over ynglefuglene kunne ses i Bøtø Nor (LFM), 16/3-31/8 op til 19, Vejlerne (NJ), 1/4-22/6 op til 6 og igen 1/8-2/11 op til 29, Hanstedreservatet (NJ), jævnlige 6 i foråret, Sønder Lem Vig (NJ/RK), 22/5-23/8 op til 8, samt

Trane. Ynglepar (A) og flyvefærdige unger (B).
Crane. Number of pairs (A), and number of fledged young (B).

	A	B
Hanstedreservatet (NJ)	2	1
Ålvand Hede (NJ)	2	1
Råbjerg/Tryn Mose (NJ)	1-2	-
Læsø (NJ)	1	0
Lille Vildmose (NJ)	1	1
Husted Mose (VE)	0-1	-
Hemmelig lokalitet (SJ)	0-1	-
Ølene (B)	2	4
Bastemosen (B)	2	4
I alt	11-14	11

Solbjerg Enge (S), 31/7-5/9 3 ad. (heraf 1 ringmærket). Det er højst usædvanligt med stationære Traner på Sjælland, ikke mindst om sommeren. Vejlerne er til gengæld blevet en fast efterårsrasteplads for arten, faktisk Danmarks eneste. Det kan ligeledes nævnes, at en rastende fugl i Lakolk Sydsø på Rømø (SJ) 18/5 sandsynligvis repræsenterede en ny art for øen. Fra yngletiden skal nævnes to tidligt udklækkede unger, som sås i Bastemosen (B) allerede 11/5.

Efterårstrækket satte rekord, idet mellem 7600 og 9974 Traner passerede landet 15/8-18/11. Heraf tegnede Bornholm sig for 99%; flertallet sås i dagene 19-27/9, som var præget af nordvestenvind og klart vejr. 24/9 satte dansk dagsrekord, da ikke færre end 4632 Traner passerede Bornholm, heraf 3300 Gudhjem, 1447 Hammershus og 867 Rønne.

Der var – efterhånden næsten mod forventning – ingen vinterfund i 1997. Årets sidste fugle var 1-2/11 28 rst. Vejlerne, 3/11 27 trk. S Blåvand (RB) – hvor blev den sidste af? – og 18/11 8 trk. Rønne Plantage (B).

Lille Præstekrave *Charadrius dubius*

Se tabellerne.

Hvidbrystet Præstekrave***Charadrius alexandrinus***

For andet år i træk blev arten ikke konstateret ynglende uden for vadehavsområdet, hvor ynglebestanden blev godt dækket, og der registreredes 60 par mod 57 i 1996 (Thorup 1997). Kerneområderne var Rømø (SJ) med 43 par og den nordlige del af Fanø (RB) med 16. Bestandene her nyder godt af de øgede færdselsrestriktioner. På Rømø fandtes ynglefuglene udelukkende på veststranden (19 par) og på de kortgræssede enge på Rømø Sønderland (24 par). Endvidere var der 1 par ved Saltvandssøen/Margrethe Kog (SJ) (Thorup 1997).

I det øvrige land sås kun 5 fugle: 19/4 1 (årets første) og 21/5 1 Vejlerne (NJ), 4/5 1 Mjang Dam, Als (SJ) samt 13/5 2 Tipperne (RK).

Efter ynglesæsonen samledes de fleste fugle i det sydvestlige Sønderjylland med de største observationer 9/8 42 Margrethe Kog og 10/8 33 Højer Wade. Årets sidste fund var 3/9 1 og 26/9 1 Margrethe Kog.

Regional fordeling af Lille Præstekrave. *Regional distribution of Little Ringed Plover.*

NJ	RK	RB	ÅH	VE	SJ	F	S	LFM	B
254	48	2	139	360	0	430	479	38	30

Pomeransfugle, St. Vroj v. Alleshave Bugt, Saltbækvig (S), 29. september 1997. Observatørerne Benny Fagerlund, Thorvald Frölich og S. A. Rasmussen noterede en flok på 24 fugle. Foto: Benny Fagerlund.

Antal indrapporterede ynglepar af udvalgte vadefugle. ●
Numbers of reported breeding pairs of selected shorebirds.

	NJ	RK	RB	ÅH	VE	SJ	F	S	LFM	B
Lille Præstekrave	8-14	3-4	2	9-12	18-25	5-7	3-6	8-15	2-5	2
Hjejle	1-2	3-4	0	0	0	0	0	0	0	0
Alm. Ryle	?	97-121	7-8	0	0	25	2	8-10	0	0
Brushane	23	57-60	2	0	0	5	0	9	?	0
Stor Kobbersneppe	≥144	174-180	15	0	0	?	4	18-23	5	0
Stor Regnspove	≥13	13-18	?	0	0	2	0	76	0	0
Svaleklire	0	0	0	1	0	0	0	2-3	?	3-4
Tinksmed	46-47	≥3	0	0	0	4	0	0	0	0-1
Stenvender	≥1	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Antal indrapporterede vinterforekomster af udvalgte vadefugle (A første halvår, B andet halvår). ●
Wintering shorebirds (selected species). A 1st half-year, B 2nd half-year.

	NJ	RK	RB	ÅH	VE	SJ	F	S	LFM	B
Brushane	A	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	B	4	3	1	0	0	0	0	0	0
Stor Kobbersneppe	A	10	1*	1*	0	0	0	0	0	0
	B	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Svaleklire	A	0	0	2	0	0	0	0	0	0
	B	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Stenvender	A	220	2	521	0	0	?	0	0	0
	B	282	1	16	2	0	?	0	0	0

* tidlige forårsfugle

Pomeransfugl *Charadrius morinellus*

Et flot forårstræk observeredes i tiden 30/4-17/5. Hovedparten af de rastende fugle sås på kendte lokaliteter; på Skjern Enge (RK) således i perioden 1/5-17/5, med 6/5 80, 9/5 109, 10/5 142, 11/5 160 og 14/5 87 som de største dage. Tallet fra 11/5 er det næststørste på lokaliteten siden den blev opdaget i 1978 (Østergaard 1982). Der var også pænt med fugle ved Filsø (RB), flest 14/5 82, og 6/5 39 Vest Stadil Fjord (RK) og 17/5 27 Ulvedybet (NJ) kan evt. indvarsle to nye lokaliteter for arten? Vejlerne (NJ) havde 16/5 20 som største dag. Øvrige lokaliteter med fugle i maj var: Vrensted (NJ) maks. 15, Kloster (RK) maks. 5, Bakholm (NJ) maks. 4, Råbjerg Mile (NJ) maks. 2, Kandestederne (NJ) maks. 2. og Hovvig (RK) maks. 1.

Om efteråret blev der 29/8-3/10 observeret hele 39-40 fugle, hvilket især skyldes en meget flot forekomst i Saltbækvig (S): 29/9 24-25 rastende. De øvrige fund var 29/8 1 1K S Kongelunden (S) og 1 ad. S Præstø Fed (S), 4/9 1 1K Keldsnor (F), 7/9 1 ad. og 1 1K rst. Ølseagle Revle (S), 20/9 4 trk. Gedser (LFM), 28/9 4 Nr. Lyngvig (RK), 28-29/9 1 1K Margrethe Kog (SJ) og 3/10 1 1K Borreby Mose (S).

Dværgryle *Calidris minuta*

Et flot forårstræk med i alt 317 fugle. Det store tal hænger måske sammen med foregående års invasion af ungfugle i september (Christensen & Søby 1998). De første sås 6/5, 1 Borreby Mose (S), og 8/5, 1 Tipperne (RK). Trækket forløb denne gang over en lang periode med forholdsvis store tal hen mod midten af juni. Specielt bør nævnes: 14/5 35 Margrethe Kog (SJ), 18/5 40 Tipperne, 22/5 17 Bøvling Fjord (RK) og 11/6 12 Vejlerne (NJ). Sene fugle i sidste halvdel af juni (21-22/6 1 Geddal Enge (RK), 26/6 2 Tipperne) må karakteriseres som oversomrende.

I efteråret blev der set mindst 1874 (sml. invasionsåret 1996, hvor der var over 40000). Adulttrækket, der startede 12/7 1 Langli (RB), udviste kun få store tal, men satte alligevel "danmarksrekord", især takket være Tipperne: 22/7 154, 24/7 111 og 25/7 68; desuden 12/7 43 Margrethe Kog.

Der sås meget få ungfugle, for hvilke de største forekomster var 6/9 21 Lej Odde (S) og 15/9 29 Stensnæs-Hou (NJ). Sidste blev 21/10 1 Keldsnor (F), 22/10 1 Helligsø (NJ), 22/10 1 Tipperne og 2/11 1 Ulvedybet (NJ).

Temmincksryle *Calidris temminckii*

Der blev i alt registreret 765, 550 i foråret og 215 i efteråret. De første sås relativt tidligt, 27/4 1 Alrø Polder (ÅH) og 29/4 1 Østerådalene, Ålborg (NJ), mens forårets sidste var 2/6 1 Tipperne og 1 Værnengene (RK). De største fund var 13/5 37 Østerådalene og 29 Vejlerne samt 17/5 25 Tipperne (RK) og 22 Norsminde (ÅH). Oversomrende fugle var 12/6 1 Alsønderup Enge (S) samt 14/6 og 15/6 hhv. 5 og 3 ved Lakolk Sydsøer (SJ).

Efterårstræk er noteret fra 12/7, 1 Nexø Sydstrand (B) og 1 Kongelundsstranden (S), og 13/7, 4 Majbølle Nor (LFM). Der sås ikke de store tal: 26/7 5 Borreby Mose (S), 9/8 7 Majbølle Nor (LFM), 12/8 7 Tipperne og 21/8 7 Vejlerne. Årets sidste blev 14/9 1 Køge Sydstrand (S) og 21/9 Kongelunden (S).

Krumnæbbet Ryle *Calidris ferruginea*

Forårstrækket forløb i perioden 7/5-7/6 med observationer af i alt 145 fugle. Alene på Tipperne (RK) sås 90 fugle, flest 22/5 21 (dansk forårsrekord), 23/5 16 og 24/5 19. Margrethe Kog (SJ) havde også pænt med fugle, således 14/5 17. Fugle, der må betegnes som oversomrende, var 26/6 og 28/6 4 Tipperne, samt 26/6 2 NV Kongelunden (S).

Efterårstrækket startede som vanligt medio juli. I alt observeredes 2419 fugle, hvilket er under det normale. De største tal under adulttrækket var 25/7 30 Tipperne samt 27/7 37 Ølseagle Revle (S) og 29 S Vejlbj Klit (RK). De største tal fra juveniltrækket var 22/8 29 Præstø Fed (S), 29/8 34 Tipperne, 4/9 29 Ulvedybet (NJ), 5/9 2 ad. og 55 1K Harbør Tange (RK), 5/9 68 Vejlerne (NJ), og 6/9 5 ad. og 32 1K Ølseagle Revle samt 32 Alleshave (S). De sidste fugle sås 19/10, 6 Ulvedybet, og 21/10, 2 trk. Hammeren (B).

Regional fordeling af Krumnæbbet Ryle.
Regional distribution of Curlew Sandpiper.

NJ	RK	RB	ÅH	VE	SJ	F	S	LFM	B
433	583	154	43	24	55	99	706	179	143

Sortgrå Ryle *Calidris maritima*

Der blev i alt registreret 816 fugle fordelt med 478 i første halvår og 338 i andet. Hovedparten blev set i Nordjylland (561) og Ringkøbing Amt (127). De største forekomster i første halvår var 5/1 34 Hirtshals, 9/2 90 Hanstholm og 27/4 45 Hirsholmene (alle NJ). En ganske stor sjællandsk observation var 29/1 19 Reersø Vesterskær. Hirsholmene kunne byde på 20 fugle så sent som den 22/5, men den sidste forårsfugl blev 25/5 1 Odden Havn (S). Efterårets første fugle var 7/8 1 ad. Blåvand (RB) og 25/8 1 Langli (RB). De største observationer frem til nytår blev 18/10 20 Agger Tange (NJ) og 4/12 75 Hirsholmene.

Kærløber *Limicola falcinellus*

På forårstrækket sås i alt 19 fugle, hvilket var noget bedre end de foregående to år. Den første blev set i de Østlige Vejler (NJ) 17/5, mens forårets sidste noteredes 3/6, hhv. 2 Ølseagle Revle (S) og 3 Majbølle Nor (LFM). De øvrige var 27/5 6 Majbølle Nor, 28/5 4 Kongelundsstranden (S), 29/5 1 Østlige Vejler, og 31/5 1 Vidåslusen (SJ) og 1 Ulvshale Nordstrand (LFM).

Efterårstrækket omfattede mindst 40 fugle, hvoraf 13 var adulte og 26 juvenile. Trækket blev registreret i næsten alle regioner: (NJ) 11-13, (RK) 6, (RB) 1, (ÅH) 1, (SJ) 1, (S) 11-13, (LFM) 15 og (B) 3. De første efterårsfugle dukkede op allerede 4/7, 2 Tipperne (RK), og 6/7, 1 Køge Nordstrand (S) og 1 Ølseagle Revle. Største observation blev 23/8 3 1K Ulvshale Nordstrand. De sidste var 5/9 1 Halk Nor (SJ) og 1 Bøvling Fjord (RK), 5-6/9 1 Harboør Tange (RK), og 8/9 1 Hirtshals (NJ).

Tredækker *Gallinago media* •

De seneste 10 år er der gennemsnitligt set 10-11 fugle, og det var også tilfældet i 1997 med 10. I foråret sås 6 fugle: 18/4 1 Ellinge Strandenge (NJ), 19/4 1 Poulsker (B), 13/5 1 Skagen (NJ), 26/5 1 Værnengene (RK), 6/6 1 Østlige Vejler (NJ) og 10/6 1 Klydesøen, Sydvestamager (S). Juniobservationer er sjældne.

I efteråret sås 13-16/8 1 Esbjerg Havn (RB), 18/8 1 Vestlige Vejler (NJ), 30/8 1 Gulstav (F) og 3/10 1 Elbæk Plantage (RB).

Odinshane *Phalaropus lobatus*

I foråret blev der set 10 fugle: 12/5 1 Tipperne (RK), 21/5 1 Hovvig (S), 21-22/5 1 Tryggelev Nor (F), 28/5 1 Bøtø Nor (LFM), 30/5 1 Solbjerg Engesø (S), 1/6 1 Gerå (NJ), 2/6 1 Vigelsø (F), 3/6 1 Arnager Havn (B) og 5/6 2 Ulvedybet (NJ).

Efterårstrækket omfattede mindst 65 fugle med

følgende fordeling: (NJ) 11, (RK) 5, (RB) 8, (SJ) 5, (F) 4-6, (S) 22-23, (LFM) 8 og (B) 2. Månedsfordelingen var juni 5, juli 9, august 30, september 19 og oktober 2. Den første efterårsfugl, 16/6 Ølseagle Revle (S), kan dog også have været en sen forårstrækker. Største observationer var 28/6 3 Tipperne, 20/7 3 Stokken, Læsø (NJ), 23/7 3 Margrethe Kog (SJ) og 30/8 3 Ulvshale Nordstrand (LFM). De sidste var 6/10 1 Vestamager og 17/10 1 Svinø, begge (S).

Thorshane *Phalaropus fulicarius*

Indtil august blev der observeret 4 fugle: 11/2 1 Heatherhill (S), 23/4 1 Skallingen (RB) og 20-21/5 og 20-22/7 1 ad. ♀, begge Præstø Fed (S) samt 28-30/5 og 16/8 1 ad. ♀, begge Sækkesand ud for Ulvshale (LFM). Observationerne fra Ulvshale og Præstø Fed kan dog dreje sig om den samme fugl. Resten af efteråret sås 27 fugle, hvilket er pænt. Bedste lokaliteter blev Blåvand (RB) med 12 i perioden 10/9-11/10 og Hanstholm (inkl. Rosshage) (NJ) med mindst 3 20-21/9. De øvrige var 23/9 1 Rørvig (S), 27-29/9 1 1K Margrethe Kog (SJ), 2/10 1 Horseklint (F), 3/10 1 Aså Havn (NJ), 3/10 1 Spodsbjerg (S), 4/10 1 Stængehus (S), 7/10 1 Stensnæs (NJ), 21/10 1 Agger Tange (NJ), 21/10 1 Hammer Odde (B), 26/10 1 Fornæs (ÅH), 4/11 1 1K Ulvshale Nordstrand (LFM) og 8/11 1 Ørhage (NJ). Det skal bemærkes, at 12 fugle ud af årets total på 31 stammer fra de indre danske farvande.

Mellemkjo *Stercorarius pomarinus*

1997 bød på en del forårsagttagelser, mens efteråret til gengæld var langt under middel, og der var ingen vinterfund. Foråret blev det hidtil næstbedste med 11 fugle. De første 2 trak ved Spodsbjerg (S) 11/4, mens de øvrige sås 4/5-1/6; heraf havde Kongelunden (S) 4 og Skagen (NJ) 3. Efterårets 90 Mellemkjoer sås fra 30/8 (1 ad. S Husby Klit (RK)) til 19/11 (1 1K N Stensnæs, Sæby (NJ)). Flest sås ved Blåvand (RB) med 26 og Skagen med 10. Årets højeste dagstotaler blev 15/9 11 N og 10/10 3 N Blåvand.

Almindelig Kjo *Stercorarius parasiticus*

Årets total blev på ca 2500, hvilket er under middel. De første fund var 27/3 1 S Blåvand (RB), 28/3 1 N Nørre Lyngvig (RK) og 7/4 1 SØ Sønderhjørne (F). I alt sås 343 i foråret, flest (242, gengangere medregnet) ved Skagen (NJ) i tiden 13/4-17/6, med 30/4 31 Ø som bedste dag.

Ud af efterårets 2155 fugle sås 859 ved Blåvand i perioden 6/7-18/10. Skagen havde 289 27/7-25/11, Nørre Lyngvig 154 28/7-12/10, Vejlbj

Klit/Langerhuse (RK) 151 27/7-19/10, Hanstholm (NJ) 100 28/7-11/10, Korshage, Rørvig (S) 97 10/9-11/10 og Stensnæs, Sæby (NJ) 63 4/8-31/10. I Vestjylland blev de bedste trækdage 24/8 30 S Husby Klit (RK), 14/9 18 Skagen, 20 V Hanstholm og 17 Vejlbj Klit, 15/9 30 N Nørre Lyngvig og 78 N Blåvand samt 4/10 21 Nørre Lyngvig og 44 Blåvand. De største tal uden for den jyske vestkyst var 19/9 22 og 20/9 12 Korshage, 7/10 28 N Stensnæs og 11/10 10 Horseklint (F). I november sås blot to fugle, 2/11 1 1K og 25/11 1 imm. Skagen.

Lille Kjove *Stercorarius longicaudus*

Med en total på 154 fugle blev 1997 det tredjebedste år for arten, kun overgået af 1988 (714) og 1991 (366). Der blev gjort to forårsfund, 3/5 1 NV Korshage, Rørvig (S) og 12-27/5 1 ad. Skagen (NJ). Efterårets første var 10/8 1 ad. Skagen, men herefter sås ingen før 8/9. Ikke færre end 69 fugle sås ved Blåvand (RB) i efteråret (8/9-11/10), de fleste i midten af september: 11/9 8 N, 12/9 9 N, 14/9 11 S, 15/9 10 N og 17/9 5 S. I oktober havde Blåvand 13, heraf 6 10/10. Af større tal fra andre dele af landet bør fremhæves 11/9 19 trk. i én flok Ølsemagle Revle (S) og 2/10 9 1K N Horseklint (F). Der blev gjort 3 indlandsfund, alle i Nordjylland i dagene 18-21/9. Årets sidste iagttagelser var 17/10 1 ad. SV Dovns Klint (F) og 19/10 1 S Langerhuse (RK).

Regional fordeling af de fire kjovearter.
Regional distribution of the four skua species.

	Mellem- kjove	Almindelig Kjove	Lille Kjove	Stor- kjove
NJ	34	857	26	846
RK	7	392	8	52
RB	26	931	70	56
ÅH	1	15	0	1
VE	2	37	1	1
SJ	1	15	0	3
F	4	35	10	8
S	23	199	36	23
LFM	0	7	2	1
B	3	10	1	1
Total	101	2498	154	992

Storkjove *Stercorarius skua*

1997 blev et suverænt rekordår med 992 fugle. Ikke uventet sås størsteparten (86%) i Nordjylland, men også fra Ringkøbing og Fyns amter meldes om rekordforekomster. Der var kun et enkelt vinterfund, 31/1 1 V Skagen (NJ), mens hele 8 fugle sås i foråret (29/3-14/5), flest 11/4 3 NV Korshage, Rørvig (S). Desuden et par sommerfund, 24/6 3 S Langerhuse (RK) og 6/7 1 Vejlbj Klit (RK).

Efterårets fugle sås i perioden 28/7-18/10, langt de fleste i Vest- og Nordjylland. Flest sås ved

Lille Kjove, Blåvand (RB), september 1997. Foto: Thomas W. Johansen.

Hanstholm (NJ) med 419, Skagen 266, Stensnæs syd for Sæby (NJ) 131 og Blåvand (RB) 50. Alle-rede 28/7 sås en del fugle; Skagen 7, Hanstholm 34 og Langerhuse 12. Herefter kun få indtil efterårets bedste dag faldt 9/9 med 231 V Hanstholm samt 89 S og 26 N Stensnæs. Disse to tal repræsenterer hhv. landets hidtil højeste dagstotal og det højeste tal uden for den jyske vestkyst. De kommende dage blev efterårets første fugle set i den sydlige del af Kattegat, således 9-14/9 mindst 5 Nordsjælland, 10/9 2 Hørseklint (F) og 10-11/9 mindst 1 Vejle Fjord (VE). Af store tal kan nævnes 18/9 77 V Skagen og 2/10 109 V Hanstholm. Fra 2/10 desuden 5 V Gilleleje (S), 2 NV Korshage, Rørvig og 2 N Hørseklint. Efteråret bød også på en del iagttagelser fra de "rigtige" indre farvande: 12/9 1 Nyord (LFM), 16/9 1 Kongelunden (S), 19/9 1 Stevns (S), 6-7/10 i alt 3 Dovns Klint (F), 11/10 1 Christiansø (B), 12/10 1 Præstø Fed (S) og 14/10 1 Roskilde Fjord (S). Efterårets sidste iagttagelse var 18/10 1 S Nørre Lyngvig (RK).

Sorthovedet Måge *Larus melanocephalus*

I 1997 blev der set 40-41 forskellige fugle, og selv om det var færre end foregående års rekord på 55-56, blev det alligevel det næstbedste år i årsrapportens historie (1995 (38) og 1994 (33) er tredje- og fjerdebedste år). Modsat 1996 var der dog ingen yngleforsøg.

Årets første fund var ret sent, 26/4 1 ad. Køge Nordstrand/Ølsemagle Revle (S) (frem til 18/6), og de næste fugle blev først set i maj. Derimod sluttede året som normalt med et antal decemberfund: 2/12 1 1K Butterbakke, Skagen (NJ), 5/12 1 1K Arreskov Sø (F) og 6/12 1 1K rst. Utterslev Mose (S). Alle fund gjaldt enlige fugle, bortset fra 18/5 1 ad. og 1 2K Køge Nordstrand/Ølsemagle Revle, 19-22/5 1 2K og 1 3K samt 15/7 1 ad. og 1

Regional fordeling af Sorthovedet Måge.
Regional distribution of Black-headed Gull in 1st and 2nd half-years.

	1. halvår	2. halvår
NJ	4	11-12
RK	0	2
RB	4	6
SJ	2	0
F	0	2
S	5	2
LFM	1	0
B	1	0
Total	17	23-24

2K Langli/Skallingen (RB), 15/6 2 3K Sømosen (S), og 13/9-10/10 2 2K Hanstholm (NJ) (frem til 29/9 desuden 1 1K). Lokaliteterne med flest fugle var Langli/Skallingen 6, Hirtshals (NJ) 4, Blåvand (RB) 4, Skagen 3-4, Hanstholm (NJ) 3, og Køge Nordstrand/Ølsemagle Revle 3.

Aldersfordelingen var 8 ad., 5 3K, 17-18 2K, 9 1K og 1 uoplyst. Tidligere har der typisk været flest 1K-fugle, undtagen i 1996 (flest ad.) og 1995 (flest 2K).

Dværgmåge *Larus minutus*

Et par gjorde yngleforsøg i Bygholm Vejle (NJ), men uden held. Parret (1 ad. og 1 3K) var stedfast gennem længere tid i en hættemågekoloni. Det er første danske yngleforsøg siden Margrethe Kog (SJ) i 1987. De sidste ynglefund derudover har været Tipperne (RK) i 1986 og Nissum Fjord (RK) i 1983 (Olsen 1992).

Sabinemåge *Larus sabini*

Et markant rekordår med ikke mindre end 437-440 fugle, fortrinsvis langs den jyske vestkyst og Sjællands nordkyst. Gennemsnittet for 1965-96 er 23-24 fugle, og hidtil bedste år har været 1987 (187) og 1995 (76).

Invasionen ramte store dele af Europa (Bunch 1997). Regionalt var fordelingen (NJ) 99-102, (RK) 63, (RB) 221, (ÅH) 1, (VE) 2, (SJ) 8, (F) 1 og (S) 42. Som vanligt var der næsten kun tale om 1K-fugle. Næsten alle fund gjordes i tiden 6/9-16/10, med topdage 14/9 (flest 21 1K S Blåvand (RB)), 20/9 (flest 17 Hanstholm (NJ)) og 21/9 (flest 21 Hanstholm). Før 6/9 noteredes blot 26/8 1 4K+ rst., 3/9 1 1K rst. og 5/9 1 1K S Blåvand, og efter 16/10 kun 8/11 1 1K SV Præstø Fed (S) og 11/11 1 1K S Fornæs (ÅH). Langt de fleste fugle sås ved Blåvand (214) og Hanstholm (60). Øvrige større lokaliteter var Nr. Lyngvig (RK) 16, Vejlbj Klit (RK) 16, Skagen (NJ) 15, Korshage (S) 15, Thorsminde (RK) 13, Spodsbjerg (S) 12 samt Ørhage (NJ) 10. Udenfor disse lokaliteter sås blot 66-69 fugle.

Specielt skal nævnes 23/9 1 1K Harrild, Øster Hornum (NJ), rastende på en pløjemark med Hættemåger – det er blot det andet danske indlandsfund (Christensen & Søby 1998).

Sildemåge *Larus fuscus*

Fra vintermånederne (januar-februar og december) er indberettet tre fund: 5/1 1 4K Amagerværket (S), samt 9/2 og 24/2 1 5K+ rst. Blåvand (RB); de sidste to iagttagelser kunne godt dreje sig om den samme fugl.

Sorthovedet Måge 2K, Hanstholm (NJ), 28. september 1997. Foto: Thomas Varto Nielsen.

Baltisk Sildemåge *Larus fuscus fuscus*

Bestanden på Bornholm optælles kun hvert andet år (lige årstal), men menes stadig at være ca 7 par. Dog er "fra landsiden" indrapporteret 1 par Hammerbruddet og 3 par Mulekleven. På Christiansø (B) var der 5-8 par mod 7-9 par i 1996 og 7 par i 1995 (P. Lyngs pers. medd.).

Hvidvinget Måge *Larus glaucoides*

I 1997 noteredes ikke mindre end 24 fugle, heraf 19 i januar-maj og 5 i september-december. Gennemsnittet for 1977-90 er 8 fugle, men siden arten

udgik af SU-listen i 1991 er set fra 9 til 24 årligt (gennemsnit for 1991-96 er 16). I 1997 tangeredes således den hidtidige rekord. Fordelingen på regioner og halvår var: (NJ) 6 forår og 2 efterår, (RK) 5 forår, (RB) 3 forår og 2 efterår, (SJ) 3 forår, (S) 1 forår og 1 efterår, samt (B) 1 forår. Alle observationer gjaldt enlige fugle.

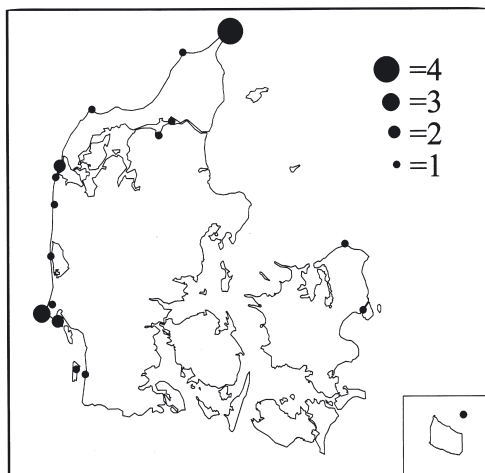
Det sidste forårsfund var 25/5 1 3K NV Ottersbøl (SJ). Efterårets første fund var 10/9 1 2K+ S Blåvand (RB). Fundet fra Ottersbøl var en indlandsobservation, mens to andre fund (23/5 1 3K Egholm (NJ), 17/11 1 2K udløbet af Binderup Å (NJ)) noget usædvanligt blev gjort langt inde i Limfjorden.

Gråmåge *Larus hyperboreus*

I alt noteredes 53-57 fugle på 18 lokaliteter, hvilket er en smule mere end 1996 (47-48) og 1995 (45-53). Gennemsnittet for 1975-94 er dog på godt 114 fugle. 31-33 af fuglene er fra første halvår, januar til 1/6 (sidste observation Hanstholm (NJ)), mens 22-24 sås fra 26/7 (første Skagen (NJ)) og året ud: (NJ) 17 forår og 11 efterår, (RK) 3 forår og 5-6 efterår, (RB) 8-10 forår og 4-5 efterår, (ÅH) 1 forår, (SJ) 2 efterår, samt (B) 2 forår. Aldersfordelingen var 9-10 ad., 23-24 2K, og 5 1K. Flest fugle sås i Skagen (9 forår og 6 efterår), Blåvand (RB) (7 forår og 1 efterår), Hirtshals (NJ) (4 forår og 2 efterår), samt Hanstholm (2 forår og 3 efterår). Ingen andre lokaliteter husede mere end 3 fugle.

Ride *Rissa tridactyla*

På Bulbjerg (NJ) optaltes 449 reder (mod 535 i 1996), og i Hirtshals Havn (NJ) var der 3 kolonier med i alt 36 reder (mod 44 i 1996). Der er ingen indberetninger om andre ynglelokaliteter.

Geografisk fordeling af Hvidvinget måge.
Geographical distribution of Iceland Gull.

Rider, Bulbjerg (NJ), juni 1997. Foto: Thomas W. Johansen.

Regional fordeling af Rovterne.
Regional distribution of Caspian Tern.

NJ	RK	RB	VE	SJ	F	S	LFM	B	I alt
3	6	3	3	2	6	39-40	6	63-68	131-137

Sandterne *Gelochelidon nilotica*

Den danske bestand har siden 1981 været på 11-16 par (Rasmussen & Fischer 1997). I 1997 blev det til 11 par, mod 12 i 1996 og 14 i 1995. Geografisk var fordelingen 7 Langli (RB), 1 Mandø Forland (RB) og 3 Rømø (SJ), henholdsvis på Rømø Nørreland, Rømø Sønderland og Lådbjerg Hede. Ingen af parrene havde tilsyneladende ynglesucces. På Langli døde ungerne i forbindelse med køligt vejr sidst i juni, i de øvrige områder kendes årsagerne ikke (Thorup 1997). Uden for ynglepladserne, og i ikke umiddelbar forbindelse med ynglefuglene, noteredes i alt 11 fugle, fordelt med (NJ) 2/8 2 ad. Bygholm Vejle (SU-godkendt), (RK) 29/4 2 og 28/6 2 Tipperne, (SJ) 29/5 1 Møllehus samt 30/6 og 12/7 1 Margrethe Kog (kunne være lokale ynglefugle) samt (S) 4/6 2 NV Korshage (SU-godkendt).

Rovterne *Sterna caspia*

Med 131-137 forskellige fugle blev 1997 det næstbedste år i årsrapportens historie, kun overgået af 1980 (137-138). Gennemsnit for 1978-96 er 73. I et vist omfang kan de samme fugle dog være gået igen på de forskellige lokaliteter.

Årets første fund var 19/4 1 trk. Christiansø (B), 28/4 1 ad. rst. Solbjerg Engso (S) og 29/4 1 Tipperne (RK), mens de sidste udgjordes af en række iagttagelser i september: 1/9 1 ad. og 1 juv. Tipperne (RK), 6/9 2 V Trelde Næs (VE), 13/9 2 ad. SV Dovns Klint (F) og 20/9 1 ad. NV Hammeren (B). I juli og august blev i alt noteret 102-108 fugle, ret jævnt fordelt over perioden.

Flest fugle blev set ved Snogebæk/Salthammer (B) 19-22, Christiansø 18, Dueodde (B) 12, Aflandshage/Kongelundsstranden (S) 9, Ølseagle Revle (S) 8, Ulvshale Nordstrand (LFM) 6, Nexø Sydstrand (B) 5-7, Tipperne 4 og Dovns Klint 4. De største iagttagelser var 24/8 4 ad. og 4 1K S Snogebæk, 4/8 2 ad. og 3 1K SV Dueodde, 4/7 3 ad. rst. Ølseagle Revle, 25/7 1 ad. og 2 1K trk. Christiansø, 29/8 3 SØ Ulvshale Nordstrand, samt 30/8 2 ad. og 1 1K rst. Ishøj Strand (S).

Dværgterne *Sterna albifrons*

Der blev i alt indrapporteret 275-296 sikre eller sandsynlige ynglepar fordelt på 31 lokaliteter. Det var færre end i 1996 (315-333 par på 40 lokaliteter), men flere end i 1995 (216-288 par på 25 lokaliteter). Regionalfordelingen var (NJ) 5-8 par, (RK) 32-38, (RB) 122, (ÅH) 22-28, (SJ) 56, (F) 5, (S) 27-33 og (LFM) 6. Derudover var der endnu en nordjysk og to århusianske lokaliteter med mulige ynglepar. Parrene flyttede som vanligt en del rundt mellem lokaliteterne, og sammenlignet med 1996 skete der især en større udskiftning mellem Sønderjylland og Ribe, samtidig med at der noteredes flere par i Århus Amt (Anholt) og færre par i Nordjylland og på Fyn. Som i 1996 blev der foretaget en næsten total dækning af vadehavsområdet, hvilket gav 178 par, lidt færre end den rekordstore bestand på 217 par i 1996. Der er ingen oplysninger om ynglesuccesen (Thorup 1997).

Årets første fugle blev set ved Kongelunden (S), 12/4 1 rst. Aflandshage/Kongelunden, og 13/4 2 rst. Sydvestpynten/Kongelunden; dertil 16/4 3 Enø Overdrev (S). Årets sidste var 19/9 4 rst. Hellebæk (S), 20/9 1 rst. Ulvshale Nordstrand samt 28/9 1 Blåvand (RB) og 1 rst. Ulvshale Nordstrand.

De største observationer uden for ynglepladserne blev gjort på Tipperne (RK), hvor der var flere store fund, flest 31/7 47. Udenfor Tipperne var de største iagttagelser 14/7 25 Søren Jessens Sand (RB), 10/9 20 rst. Ulvshale Nordstrand (LFM) og 24/6 13 Sønder Lem Vig (NJ). Disse fund har dog nok alligevel en forbindelse til de lokale ynglefugle.

Sortterne *Chlidonias niger*

I 1997 indberettedes 1015-1052 fugle (de mest oplagte gengangere frasorteret), herunder 71-80 ynglepar på 4 lokaliteter. Det var en del flere fugle end i 1996 (810-815), men lidt færre par (78-83), og også færre par end i 1995 (98-101).

Godt halvdelen af årets par fandtes i Tøndermarsken (SJ), 29 i Gl. Frederikskog, 14 i Ny Frederikskog og 1 i Magisterkogen. I Vejlerne (NJ) fik

17-25 par mindst 18 unger på vingerne. Det var andet år i træk med god ynglesucces på lokaliteten. I Ringkøbing Amt ynglede 7-8 par i Vest Stadil Fjord, de første par på stedet "i mange år". Endelig noteredes 3 par i Ramsødalen (S) (K. Flensted pers. medd.). Bortset fra Vejlerne er ynglesuccesen ukendt. Årets første fugle var 27/4 1 Arreskov Sø (F), 28/4 1 Vejlerne og 29/4 1 Flasken, Reersø (S), mens de sidste sås 21/9 1 1K trk. Hellebæk (S), 27/9 1 1K trk. Hammeren (B) og 28/9 1 Vullum Sø (NJ).

De største iagttagelser var 26/6 108 Tøndermarsken (yderkogene) og 14/5 54 Vejlerne (foruden yngleparrene). Uden for ynglepladserne var de største fund 29/8 110 Tipperne (RK), 53 S Blåvand (RB) samt 47 V og 8 rst. Ulvshale Nordstrand (LFM), foruden 1/9 25 trk. Stevns (S) og 31/8 20 Husby Klit (RK).

Lomvie *Uria aalge*

Heller ikke i 1997 blev der foretaget optællinger af yngleparrene på Græsholmen (B), men det skønnes, at der uforandret var 2000-3000 par (P. Lyngs pers. medd.).

Alk *Alca torda*

I 1997 var der 620 par på Græsholmen (B) mod 610 par i 1996 (P. Lyngs pers. medd.). Som i 1996 ynglede Alken igen på Mulekleven, Bornholm: der er indsendt oplysninger om 8 stationære fugle på

lokaliteten, svarende til 4 par, heraf 3 med ynglesucces: 31/5 noteredes 3 par, 15/7 sås 3 unger og 17/7 sås 3 ad. med føde. Derudover ynglede 1 par på en anden, hemmeligholdt lokalitet på det nordlige Bornholm.

Tejst *Cephus grylle*

Se tabellen.

Søkonge *Alle alle* •

Se tabellen.

Lunde *Fratercula arctica*

I 1997 noteredes 58 fugle, heraf 8 døde. Gennemsnit for 1980-96 er 55. Der blev set 17 i 1. halvår (7 døde) og 41 i 2. halvår (1 død). De døde fugle var fra Nordjylland (7) og Ribe (1), de levende fordelte sig med (NJ) 15, (RK) 4, (RB) 7, (ÅH) 10, (VE) 5, (SJ) 1, (F) 1 og (S) 7. Af 10 fugle set januar-maj var de sidste 26/4 1 N Blåvand (RB), 27/4 3 rst. Holtser Hage (VE) og 25/5 1 N Blåvand. Eneste sommeriagttagelse var 3/8 1 Kragesand (SJ), mens efterårets 39 fugle sås fra ultimo august til november, de første 23/8 1 S Fornæs (ÅH), 9/9 1 1K rst. Korshage (S) og 10/9 1 Vinderup (NJ) (fundet på gårdsplads). Flest fugle sås ved Blåvand (9), Roshage (NJ) (7), Fornæs (6), Korshage (5) og Holtser Hage (3). Udover de nævnte var der kun ét fund af mere end 2 fugle samtidig, 5/10 3 V Roshage. Endelig kan et indlandsfund nævnes, 30/10 1 rst. Tømmerby Fjord (NJ).

Ynglebestanden af Tejst (S. Asbirk pers. medd.).

Breeding pairs of Black Guillemot.

Hirsholmene (NJ)	545
Nordre Rønner (NJ)	60
Deget (NJ)	30
Østerby Havn, Læsø (NJ)	0-4*
Vejrø (ÅH)	57
Tunø (ÅH)	51
Lindholm (ÅH)	16
Kyholm (ÅH)	10
Sangstrup Klint (ÅH)	6-11
Vadestedet, Samsø (ÅH)	3
Hjelm (ÅH)	0*
Endelave (VE)	17
Hjarnø (VE)	0
Møjlø (F)	4
Hesselø (S)	99*
Sejrø (S)	28-88
Musholm (S)	9
Reersø (S)	4-5
Nekselø (S)	0*
Omø (S)	0
I alt	939-1009

* skøn rough estimate

Huldue *Columba oenas* •

I alt er indberettet 125-133 ynglepar. Sammenlignet med de to forrige år var 1997 pænt, sandsynligvis især fordi der er tal fra flere lokaliteter. I

Regional fordeling af Søkonge.

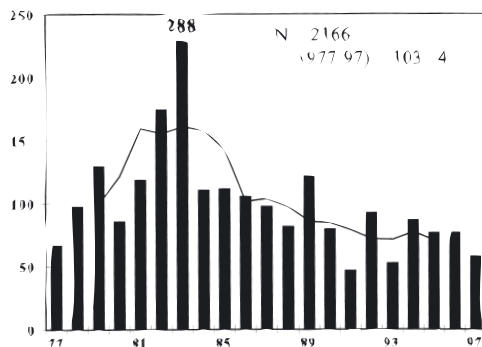
Regional distribution of Little Auk in 1st and 2nd half-years.

	1. halvår	2. halvår
NJ	15	254
RK	1	191
RB	3	141
ÅH	1080	195
VE	18	13
SJ	2	0
F	56-58	31
S	85	245
LFM	1	2
B	1	0
Total	1262-1264	1072

1995 og 1996 indrapporteredes kun 2 og 1 par fra Fyn, mens der blev registreret 17-21 par i 1997. Dette skyldes især pæne tal fra Ravnholt og Lykkesholm (8-10 par) samt Æbelø (6 par). Ligeledes synes Århus Amt at have haft god dækning. Det må dog regnes for givet, at ynglebestanden er større end indrapporteret. Olsen (1992) antog, at der var 400 par sidst i 1980'erne, mens Jacobsen (1997) skønnede bestanden til 400-500 par.

Turteldue *Streptopelia turtur* •

1997 var et dårligt år med kun 58 fugle, og ingen ynglepar er indberettet. Det skyldes muligvis dårlig dækning af arten i Sønderjylland, hvor den har sit kerneområde. En af grundene til den ringe dækning af ynglebestanden kan være, at Turtelduerne foretrækker nåletræsplantager (Tofft 1993), hvor kun få ornitologer kommer. Sønderjylland havde dog flest fund i 1997, ligesom både første og sidste observation var fra denne region, hhv. 29/4 Lindet Skov og 11/10 Landsende, Rømø. Årets største fund var 4 fugle såvel 9/5 Hungerborg Plantage (SJ) som 4/6 Munkesø (RB).

Årsfordeling af Turteldue 1977-1997.

Annual distribution of Turtle Dove 1977-1997.

Slørugle *Tyto alba*

Der blev indrapporteret 90-102 Slørugler i 1997, herunder 30-38 ynglepar. Sandsynligvis har der ikke være helt den samme dækning som i 1996, men antallet af ynglepar ligger pænt højt sammenlignet med de 20-25 par, Olsen (1992) anslog bestanden til sidst i 1980'erne. Årets par stammer især fra Sønderjylland, hvor bestanden vurderes til 25-30 par. De øvrige par fordelte sig med (NJ) 2, (VE) 1 og (B) 2-5. Der blev set Slørugler det meste af året, fra januar, hvor et individ opholdt sig hele måneden i Vendsyssel (NJ), til 25/11, hvor en fugl blev fundet død i den sydlige del af Ringkøbing Amt.

Stor Hornugle *Bubo bubo*

I 1997 noteredes 59 fugle, herunder 11 par mod 15-16 par i 1996. Frikke & Tofft (1997) anslog bestanden til 25-30 par i 1996. Årets observationer (når ynglepar og unger medregnes) fordeler sig med (NJ) 12, (RK) 11, (RB) 1, (ÅH) 11, (VE) 6, (SJ) 16 og (S) 2. De to sjællandske fund (begge fra Kirke Såby) må antages at være burfugle. Første observation gjaldt en parring 6/3 et sted i Viborg Amt (NJ), og de sidste fugle noteredes 1/12 i Kristrupby (ÅH). Flest samtidig var 6 individer på en lokalitet i Nørhald Kommune (ÅH) 1/7.

Kirkeugle *Athene noctua*

Med 132-135 fugle, herunder 49-51 ynglepar, var antallet af Kirkeugler lavere end i de foregående år, sandsynligvis pga. en dårligere dækning. Tallet er højere end i slutningen af 1980'erne og begyndelsen af 1990'erne, hvor ikke bare dækningen regnedes for lav, men der også var en stor mangel på redepladser. Dette blev der i nogen grad rettet op på i løbet af 1990'erne med opsætning af redekasser. Olsen (1992) vurderede, at der var 100-150

Regional fordeling af ynglende Kirkeugle 1988-97. Regional distribution of breeding Little Owl 1988-97.

	NJ	RK	RB	ÅH	VE	SJ	F	I alt
1988	2	4	0	1	0	0	0	7
1989	2	5	0	6	0-2	0	2	15-17
1990	7-10	5	0	5	0	0	5	22-25
1991	2	14	0	6-7	4	0	0	23-24
1992	6	14	0	7	0	1	0	28
1993	29-34	10-13	2	4-9	0	1	0	45-59
1994	-	-	-	-	-	-	-	77-93
1995	85	14	1	5	0	1	0	106
1996	48	9	0	9-14	0	1	0	67-72
1997	40	5	0-1	3-4	0	1	0	49-51

par sidst i 1980'erne, Lauersen (1993) anslog 200 par i begyndelsen af 1990'erne, og Sørensen (1995) angav ca 150 par. Årets indberetninger ligger et stykke under disse tal. Til sammenligning kan nævnes, at der i 1995 med god dækning indberettedes ca 106 par. En ny grundig optælling kunne give en bedre opfattelse af Kirkeuglens status som ynglefugl. Der blev i 1997 registreret Kirkeugler i alle måneder, bl.a. opholdt et individ sig hele året ved en tidligere yngleplads i Ringkøbing Amt.

Mosehornugle *Asio flammeus*

Observationerne omfatter 118 fugle, noget færre end i 1995 og 1996. Desuden er meldt om 1-2 ynglepar. Ifølge Olsen (1992) og Lauersen (1993) fluktuerer bestanden i takt med antallet af gnave-re, med 5-20 par i dårlige år og måske 30-50 par i gode år. Dækningen af arten spiller naturligvis en væsentlig rolle, men umiddelbart tyder det ikke på, at 1997 var noget godt gnaverår. Forårets sidste trækkende blev noteret 31/5 1 Hesselholm (ÅH) og 1 Besser Rev (ÅH), mens efterårets første trækkende var 23/8 1 Ulvshale Nordstrand (LFM). Den region, der havde flest fugle, var Nordjylland med 65, mens bedste lokalitet blev Christiansø (B) med 12.

Perleugle *Aegolius funereus*

Med hhv. 4-5 og 2-3 indrapporterede fugle gik Perleuglen frem på Sjælland, men tilbage på Bornholm. Gennemsnittet for 1988-96 er 7-8 fugle, men tallet varierer en del og afhænger meget af indrapporteringer fra de få kendte lokaliteter, først og fremmest Kongelunden (S) og Bornholm. Årets observationer var 15/1-22/2 1 Kongelunden, 29/3 2 Paradisbakkerne (B), 3/4 og 6-7/4 2-3 Skovlunde Bypark (S) samt 25/4 1 Paradisbakkerne. Desuden et enkelt fund fra andet halvår, 24/12 1 Kongelunden. Der er ikke modtaget indberetninger om ynglepar.

Natravn *Caprimulgus europaeus*

I 1997 blev der observeret 214-227 Natravne, herunder 79-102 ynglepar, men materialet må betragtes som mangelfuldt. I 1993-94 blev der talt

intensivt op i Nordjylland, hvilket gav væsentligt højere tal (210-216 par i 1993 og ca 214 par i 1994). Jensen & Jacobsen (1996) vurderede den reelle landsbestand til ca 500 par. I 1997 fandtes de fleste par, som i de foregående år, i Nord- og Vestjylland – bedste lokalitet var Vester Torup Klitplantage (NJ) med 9 par. Årets første observation var 16/5 1 Skagen (NJ), og sidste fugl blev set rastende 3/9 på Christiansø (B).

Isfugl *Alcedo atthis* •

De indberettede tal fra 1997 synes ganske mangelfulde, især hvad angår ynglefund, idet der kun er meddelt tre ynglepar, alle fra Vejle Amt. Januar var kold og kan have haft indflydelse på tallet, men det er næppe den fulde forklaring. Der blev set mindst 203-207 Isfugle landet over, flest i Vejle Amt (55-57), Århus Amt (45) og Nordjylland (43). Fugle er observeret hele året, fra 3/1 Esrum Mølle-gård (S) til 28/12 Rørbæk Sø (VE). Jacobsen (1997) vurderer den danske bestand til 100-200 par, hvilket er langt over de yngletal, der er blevet indrapporteret de sidste mange år.

Biæder *Merops apiaster*

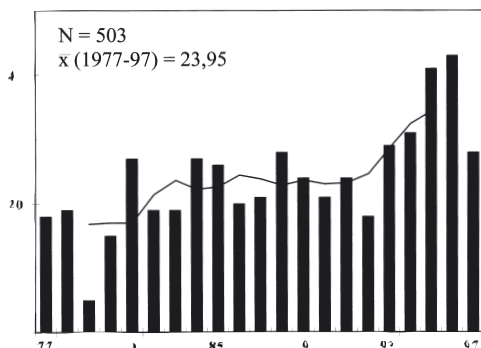
Med 27-36 fugle blev 1997 et ganske pænt år. Usikkerheden i totalen skyldes, at 8 af fuglene sandsynligvis er gengangere: 28/5 blev 8 set trækkende ved Nordfeldt på Møn, og dagen efter blev 8 set ved Næsby Strand nær Slagelse (S). Den regionale fordeling var (NJ) 9, (RK) 2-3, (RB) 3, (SJ) 1, (S) 2-10 og (LFM) 10. Forårstrækket indledtes med 13/5 1 Skagen (NJ), og der var i 1997 ingen efterårsobservationer; årets sidste fugl registreredes 30/6 Agger Tange (NJ).

Hærfugl *Upupa epops*

Med 28 fugle, 19 vest for Storebælt og 9 øst for, må 1997 siges at have været et normalt år for arten. Kun Vejle Amt var uden observationer i 1997. Regionalfordelingen var (NJ) 3, (RK) 4, (RB) 7, (ÅH) 2, (SJ) 2, (F) 1, (S) 5, (LFM) 1 og (B) 3. Esbjerg (RB) fik 9/4 besøg af årets første Hærfugl, mens den sidste noteredes i Juellinge ved Karise (S) 29/12.

Ynglepar af Isfugl 1991-1997.
Breeding pairs of Kingfisher.

1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
15	20-40	21-29	28	40-43	16-23	3

Årsfordeling af Hærfugl 1977-1997.
Annual distribution of Hoopoe 1977-1997.

Vendehals *Jynx torquilla* •

I 1997 registreredes mindst 143 fugle mod 154 i 1996. Der var endvidere 3 sikre og 10-12 sandsynlige ynglepar. Alt i alt må 1997 betragtes som et dårligt år. Arten havde en normal ankomst med første fund 16/4 i Galtkær (VE), mens sidste fugl sås 13/9 Ulvshale (LFM). Vendehalsen svinger meget i forekomst fra år til år, både som trækgæst og ynglefugl. Den synes dog at være blevet sjældnere i de senere år. Bestanden er for nuværende forsigtigt vurderet til højst 75-100 par, flest i jyske hedeplantager (Grøll 1998). Årets par blev fundet i Nordjylland (1 sikkert par), Ringkøbing Amt (2 sikre og 8-10 mulige), Sønderjylland (1 muligt) og på Sjælland (1 muligt).

Grønspætte *Picus viridis* •

Arten ses stadig på Fyn, men yngler den fortsat på øen, eller er det fugle fra Jylland som krydser Lillebælt?

Sortspætte *Dryocopus martius* •

Arten ses nu fast i alle regioner undtagen på Fyn, hvor det seneste fund er fra 1983.

Regional fordeling af Sortspætte. Antal (A) og ynglepar (B).

Regional distribution of Black Woodpecker. Numbers (A) and breeding pairs (B).

	A	B
NJ	72	3
RK	9	1
RB	3	0
ÅH	91	4
VE	12	1
SJ	12	3
S	97	34
LFM	9	0
B	80	25
Total	465	71

Regional fordeling af Grønspætte. Antal (A) og ynglepar (B).

Regional distribution of Green Woodpecker. Numbers (A) and breeding pairs (B).

	A	B
NJ	322	60
RK	30	15
RB	45	0
ÅH	141	20
VE	95	6
SJ	9	0
F	2	0
Total	664	101

Lille Flagspætte *Dendrocopos minor*

Med mindst 101 fugle og mindst 10 sikre ynglepar blev 1997 det bedste år for Lille Flagspætte i årsrapportens historie. På baggrund af indberetningerne fra Sjælland, Lolland-Falster, Møn og Bornholm vurderes den danske bestand nu til 40-50 par, og på Bornholm alene menes der at være ca 30 par. Derudover skal enkelte jyske iagttagelser nævnes: maj 1 Fussingø Skov (ÅH), 4/5 1 Nørre Ålum Skov, Svinding (ÅH) og 29/12 1 Draved Skov (SJ).

Toplærke *Galerida cristata*

Der er indsendt oplysninger om 50-61 fugle, og materialet tyder på 20-25 ynglepar, hvilket stort set svarer til foregående års forekomst. Dog blev antallet af fugle i 1996 vurderet lidt højere. 1997 blev året, hvor Toplærken tilsyneladende forsvandt fra Sjælland, i hvert fald er der ingen rapporter herfra, hvilket er første gang i lokalrapportens historie.

Bestanden i Nordjylland angives til 18-22 par på 6 lokaliteter: Frederikshavn 6-8 par, Hirtshals 7, Ålborg 2-3, Skagen 2, Løkken 1 og Strandby 0-1 par. Så den nordjyske bestand holder stadig stand, selv om den efterhånden er meget isoleret, for der er kun tegn på 2-3 par i resten af Jylland. I Horsens (VE) sås Toplærker inden for et område på omkring 1 km² omkring bymidten, hvilket måske antyder, at byen stadig huser 1-2 ynglepar. En stribe observationer fra Skejbycentret i Århus (ÅH) tyder på 1 ynglepar her, og der er set fugle på 2 andre lokaliteter i Århus-området, uden at der dog er meldt om yngleaktivitet. I Ringkøbing Amt noteredes blot en enkelt fugl, 29/5 Grim Kirke, og i Sønderjylland er arten ikke set siden begyndelsen af 1990'erne. Fra Øerne er der rapporteret om 3-4 fugle i Odense (F), men der forlyder intet om yngel. Der foreligger desuden 4 observationer af mindst 2 syngende fugle på Bornholm, hvor arten sidst er registreret i 1995 og 1992.

Hedelærke *Lullula arborea*

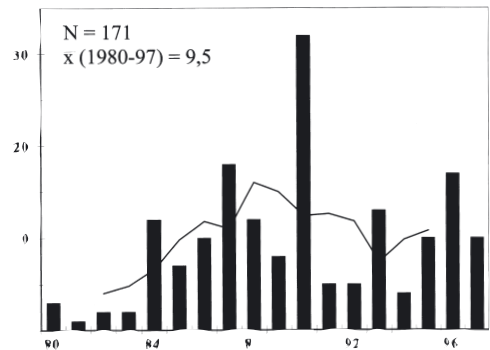
Årets indrapporteringer omfatter 7 ynglepar og derudover mindst 64-66 syngende fugle. Det indkomne materiale er dog ikke dækkende for artens yngleforekomst i landet. Den samlede bestand blev således anslået til 300-400 par sidst i 1980'erne (Olsen 1992).

Som de foregående år observeredes de fleste ynglefugle i Nordjylland, i alt 34-35 syngende fugle, med Torup Klitplantage som bedste lokalitet (3-4 syngende). I Ringkøbing Amt er der observeret mindst 11 forskellige syngende fugle på 6 lokaliteter, flest i Ndr. Feldborg Plantage med 4.

Regional fordeling af Lille Flagspætte. Antal (A) og ynglepar (B).

Regional distribution of Lesser Spotted Woodpecker. Numbers (A) and breeding pairs (B).

	A	B
ÅH	2	0
SJ	1	0
S	38	0-7
LFM	18	6-7
B	42	4-30
Total	101	10-44

Årsfordeling af Lille Flagspætte (ynglepar) 1980-1997.
Annual distribution of Lesser Spotted Woodpecker (breeding pairs) 1980-1997.

Fra Ribe amt berettes om mindst 9 syngende fugle, og fra Vejle Amt om 6-7. Fra Sønderjylland er der oplysninger om 4 par, heraf 3 i Frøslev Plantage. Den øvrige del af landet bidrager kun med enkelte ynglefund, bl.a. er arten igen fundet ynglende på Bornholm med 1 par i Rønne Plantage.

Fra perioden 1-13/2 foreligger 3 observationer af 27-28 fugle på Sydlangeland (F), hvilket er mange på dette tidspunkt. Øvrige vinterobservationer er 3/1 1 S Esbjerg (RB) og 28/2 2 trk. Ålebæk Strand (LFM) samt 28/2 1 trk. Køge Sydstrand (S); sidstnævnte observationer markerer forårstrækkets begyndelse. I de følgende dage sås Hedelærker på flere af træklokaliteterne. Årets seneste fugl blev 23/11 1 Kongelunden (S).

Bjerglærke *Eremophila alpestris*

Et rekordstort år med en total på 6956 fugle, hvoraf 99,5% stammer fra det jyske. Der må dog formodes at være en del gengangere i materialet.

Regional fordeling af Bjerglærke.

Regional distribution of Shore Lark in 1st and 2nd half-years.

	1. halvår	2. halvår
NJ	569	1527
RK	385	358
RB	425	1968
ÅH	101	63
SJ	1037	490
F	0	5
S	8	15
LFM	4	0
B	1	0
Total	2530	4426

Sjælland havde det næstdårligste år i lokalrapportens historie, kun 23 fugle, og der foreligger ingen observationer fra Bornholm, men til gengæld en enkelt fugl fra Christiansø (B).

Den tidsmæssige fordeling var næsten som i 1996: 36% i 1. halvår og 64% i 2. halvår. Ribe Amt, Nordjylland og Sønderjylland har bidraget med høje totaler, hhv. 2393, 2096 og 1527. Århus Amt havde rekord med 164.

Det største antal fra 1. halvår kan tilskrives en totaloptælling ved Vadehavet 8-10/1, hvor 4 forekomster omfattede 520 fugle – de største var 9/1 343 Rømhøddæmningen (SJ) og 112 Ballum Forland (SJ), hvor der 14/2 var 155 fugle. I Vejlerne (NJ) sås i 1. halvår i alt 136-166. Øvrige større observationer fra første halvår er 23/4 mindst 100 Ræhr (NJ) og 26/4 120 Skjern Enge (RK). Forårets sidste blev 14/5 1 Grenen (NJ) og 18/5 7 Harboør Tange (RK).

Første observation i efteråret, 30/8 35 Margrethe Kog (SJ), er usædvanlig tidlig. De næste sås lidt mere normalt, 11/9 7 S Blåvand (RB), hvor der i alt blev registreret 101 trk. og 22 rst. i perioden 11/9-12/11, flest 20/10 26 S. Fra Vejlerne meldes om 123-143 fugle i 2. halvår. Af øvrige større forekomster kan nævnes 16/10 115 Gøttrup Enge - Aggersborg (NJ), 31/10 120 Gammel Hviding (RB), 26/10 250 Råhede (RB), 12/11 106 Kammerlusen (RB) og 13/12 150 Agerø (NJ).

Storpiiber *Anthus richardi*

Der er i 1997 indsendt oplysninger om 14 Storpiibere, hvilket er det laveste antal siden 1991 (8 fund). Regionalfordelingen var (NJ) 1, (RK) 1, (RB) 6, (VE) 1 og (S) 5. En enkelt fugl blev registreret i foråret, 9/5 1 trk. Korshage (S), mens resten var fra efteråret i tiden 20/9-13/11. Flest

fugle blev set ved Blåvand (RB): 27/9 1 trk., 29/9 1 trk. og 9/10 1 rst. På to andre lokaliteter registreredes to fugle, hhv. Kongelunden (S) (6/10 1 trk., 19/10 1 trk.) og Langli (RB) (23/10 1 rst., 13/11 1 rst.). Sidstnævnte blev årets sidste fugl.

Markpiiber *Anthus campestris*

Uden for Skagen (NJ) og Anholt (ÅH) blev der registreret 6 fugle i foråret og 7 i efteråret, samt en enkelt i sommeren, 8/7 Vesterlyng (S). Måske var denne en lokal ynglefugl. Forårets fund var 7/4 1 N Blåvand (RB), 27/4 1 trk. Bulbjerg (NJ), 30/4 1 trk. Bispevangen (S), 11/5 1 rst. (senere trk.) og 13-14/5 1 rst. (og senere trk.) Gilbjergshoved (S). Ved Ulvshale (LFM) blev arten set for første gang siden 1990, 1/6 1 trk. Fra efteråret: 21/8 1 rst. Ribe Holm (RB), 23/8 1 trk. Saltholm (S), 30/8 1 Gulstav Mose (F), 31/8 1 trk. Sydvestpynten (S), 1/9 1 trk. Blåvand, 2/9 1 1K rst. Dueodde (B) og 24/9 1 Nyord (LFM).

I Ørkenen, Anholt, blev der som i 1996 kun set ganske få fugle: 8/6 1, 9/6 1 samt 1/7 1 juv. Fra Skagen er indrapporteret 20 fugle i første halvår og 14 i andet. Her blev kun set 2 unger fra de lokale ynglefugle, og på blot 4 lokaliteter hørtes arten synge.

Bestanden af Markpiiber i Danmark er blevet markant mindre i løbet af de sidste 15 år, hvilket bl.a. kan skyldes at der sker en øget færdsel i sommermånederne i artens foretrukne biotoper. Det er forsigtigt vurderet, at bestanden i Danmark tæller 20-25 ynglepar (Grell 1998).

Rødstrubet Piiber *Anthus cervinus*

I alt noteredes blot 85 fugle i 1997, fordelt med 23 i første halvår og 62 i andet. Der er ikke registreret færre fugle siden 1983 (5 forår, 44 efterår). Gennemsnittet for 1978-96 er 26-27 i foråret og 134-135 i efteråret, så det er specielt efterårstotalen, der var lav i 1997. Århus Amt havde det laveste antal siden 1990, og Sjælland har kaldt året for "sølle". Modsat skal fremhæves 20/9 1 trk. Landsende, Rømhø (SJ); arten ses ikke årligt i amtet. Der blev som i mange af de foregående år registreret flest ved Kongelunden (S), i alt 21 fugle, med største tal 19/9 3, 24/9 3 og 26/9 4, samt 30/9 3 på Vestmager. Andre nævneværdige tal er 19/5 3 trk. Skagen (NJ) og 24/9 3 trk. Stevns (S).

Skærpiiber *Anthus spinoletta* •

Fra 1997 foreligger der kun oplysninger om 2 sikre ynglepar, ved Grenå Havn (ÅH). Antallet må formodes at være langt større, ifølge Olsen (1992) omkring 75-100 par.

Gulhovedet Gul Vipstjert*Motacilla flava flavissima*

Året bød på 4 fugle af denne race, der har sin hovedbredelse i Storbritannien: 25/4 1 Sønderho (RB), 25/4 1 ♂ rst. Fakse Ladeplads (S), 9/8 1 ♂ rst. Ulvedybet (NJ) og 23/8 1 Mandø (RB). Gennem de seneste 10 år er der årligt registreret 3-13 fugle. Seneste ynglefund er fra 1993, hvor et "rent" gulhovedet par fik 3 unger på Skallingen (RB).

Bjergvipstjert *Motacilla cinerea*

Der blev i 1997 indberettet 52-53 ynglepar, og der er yderligere oplysninger om en række lokaliteter, der har huset Bjergvipstjert i yngletiden. Den samlede danske bestand vurderes til mindst 200 par (Jacobsen 1997).

Flest par (17) registreredes i Nordjylland. Fra Ringkøbing Amt er indrapporteret 12 par og derudover 13 mulige ynglelokaliteter. Vejle Amt har meldt om 9 par, Sønderjylland om 7, og Århus Amt om 27 potentielle ynglelokaliteter med fugle, herunder 6 sikre ynglepar. I Ribe Amt er der noteret fugle på 6 lokaliteter i yngletiden. For første gang er der også observeret et sandsynligt ynglepar på Bornholm, mens der fra Sjælland er oplysning om et enkelt sikkert ynglende par på en hemmeligholdt lokalitet.

I vintermånederne er der observeret 20 fugle fordelt på 8 i januar, 4 i februar og 8 i december. Flest sås 23/2, 2 Elling Å (NJ) og 16/12 2 Herning Renseanlæg (RK). Den regionale fordeling var (NJ) 4, (RK) 6, (ÅH) 2, (VE) 5 og (S) 3.

Hvid Vipstjert *Motacilla alba*

Der er oplysninger om 9 fugle i vintermånederne. Fem af dem kunne være tidlige forårstrækkere: 23/2 2 Langli (RB), 26/2 1 Ribe Amt, 26/2 1 Kirkholm (VE) og 28/2 1 NØ Løver Odde (VE). Allerede 1/3 sås vipstjert på flere lokaliteter i landet. På Bornholm overvintrede en fugl på Rønne Havn, set bl.a. 15/1 og 25/1. De øvrige vinterfund var 2/12 1 Holslebros (RK), en "forkommen" fugl 19/12 på Skovshoved Havn (S), samt 26/12 1 Juelsminde (VE).

Sorttrygget Hvid Vipstjert*Motacilla alba yarrellii*

Et pænt år med 38-39 fugle, hvilket ligger over gennemsnittet på 29 (var. 10-61) for 1988-96. Der er ikke indrapporteret ynglepar. Nordjylland havde et flot år med 17 fugle, mens de øvrige regioner har indberettet mere moderate antal, flest i Ringkøbing Amt (7-8), og herudover 6 i Ribe Amt, 2 i Sønderjylland og 1 i Vejle Amt. På Øerne sås 5 fugle, 2 på Fyn, 2 på Møn og 1 på Sjælland.

Med langt de fleste iagttagelser i marts og april, hhv. 16-17 og 15 fugle, følges det normale tidsmæssige mønster. Årets første var 26/2 1 N Blåvand (RB), 1/3 1 ♂ Dronninglund (NJ) og 6/3 1 N Hov Nordstrand (F). Fra de følgende måneder er der rapporteret om 3 i maj og 2 i juni, mens årets sidste observation var 15/8 1 Harboør Tange (RK).

Vandstær *Cinclus cinclus*

Der blev i 1997 kun indrapporteret et enkelt sikkert ynglefund, et par med fire unger i Århus Amt – ungerne blev ringmærket 1/6, da de var flyvedygtige. Desuden sås to fugle parre sig 6/3 på en potentiel ynglelokalitet i Vejle Amt, men der foreligger ikke yderligere yngleindici fra området.

Vinterforekomsten i 1. halvår var under middel, i alt blot 166 fugle. Største forekomst var 5/1 5 Vr. Nebel Å (VE). Forårets sidste (bortset fra ynglefuglene) var 12/4 4 Døndaleå (B). Efterårets første fugl noteredes 17/10 Harrestrup Å (S), og dagen efter blev der set fugle på flere lokaliteter i Århus og Vejle amter samt på Sjælland. Største forekomst i 2. halvår var 29-31/12 12 Grejsdalen (VE) og 20/11 11 Susåen ved Holløse Mølle (S).

Regional fordeling af Vandstær.

Regional distribution of Dipper in 1st and 2nd half-years.

	1. halvår	2. halvår
NJ	40	44
RK	22	7
RB	6	17
ÅH	20	25
VE	21	48
SJ	3	2
F	19	19
S	28	48
LFM	0	2
B	7	6
Total	166	218

Blåhals *Luscinia svecica*

Totalen på 66 fugle er den laveste i mange år og væsentligt lavere end foregående års total på 233. Specielt svigtede arten på Christiansø (B), hvor den største observation i 1997 var på kun 3 fugle, set 22/5. På Christiansø er det ikke ualmindeligt med dagstotaler på 10-20 fugle, undertiden over 100, senest 18/5 1990 med 100-200! Forekomsten

i Nordjylland var tæt på gennemsnittet med i alt 23 fugle. Efterårstrækket svigtede helt med kun 2 observationer i hele landet.

De første fugle dukkede op lidt sent, 9/5 1 Christiansø (B) og 11/5 1 Ellektrattet, Skagen (NJ), mens de sidste forårsfugle var 29/5 1 ♂ Rønne (B) og 3/6 1 Aborrebjerg (LFM). Årets største forekomst (og den eneste med mere end 3 fugle) var 17/5 6 Skagen. Efterårets to iagttagelser var 6/9 1 1K ♂ Christiansø (B) og 13/9 1 Præstø Fed (S).

Husrødstjert *Phoenicurus ochruros*

Der blev set 8 fugle om vinteren mod 5 i 1996. Syv er fra første halvår: 4/1 1 ad. ♂ Køge Havn (S), 17-19/1 1 2K ♂ Rønne (B), 17/1 2 og 10/2 2 Rudkøbing Havn (F) (nok de samme individer), 25/1 1 Hesnæs (LFM), 6/2 1 Albertslund Station (S) og 14/2 1 Bagenkøp Havn (F). Derudover en enkelt observation i december, 17/12 1 Skagen Havn (NJ). Trækket registreredes til normal tid fra primo marts, og der sås fugle på flere lokaliteter i november indtil slutningen af måneden.

Sortstrubet Bynkefugl *Saxicola torquata*

Med 6-7 ynglepar var 1997 på niveau med året før. Hvad de øvrige fund angår, gør de mange gengangere i materialet det vanskeligt at opgøre antallet af forskellige fugle, men vurderet ud fra lokalitetsmaksima repræsenterer indrapporteringerne mindst 50 fugle.

Sortstrubet Bynkefugl blev første gang registreret som dansk ynglefugl i 1942-43 i Frøslev Mose i Sønderjylland, der fortsat er en af de faste ynglelokaliteter (Sørensen 1995). Arten har været i fremgang i de seneste år, både hvad angår ynglepar og observerede fugle. I 1997 var der 3-4 par i Frøslev Mose og 2 par i Frøslev Plantage (SJ), hhv. uændret i forhold til og ét par mere end i 1996. Oplysningerne tyder på 1 ynglepar ved Blåvand (RB), mens der intet forlyder om ynglepar i Nordjylland.

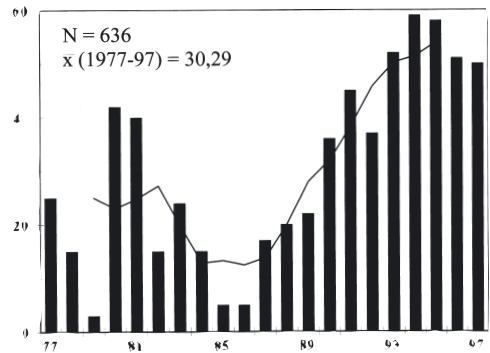
Materialet domineres af en lang stribe observationer fra Blåvand, incl. årets første fugl – i perioden 6/3-26/10 blev arten noteret på i alt 69 dage, 6 dage i 1. halvår og 63 i 2. halvår. At den har ynglet på lokaliteten bekræftes af flere iagttagelser af 1K-fugle fra 4/7 og sommeren igennem. Hvad der derudover har været af trækfugle ved Blåvand er vanskeligt at vurdere. Iagttagelserne er fordelt med 1 i marts, 4 i maj, 1 i juni, 14 i juli, 29 i august, 15 i september og 5 i oktober; flest var der 3/9 og 11/9 med 5 fugle.

Den øvrige del af Ribe Amt har bidraget med 5 fugle på 5 lokaliteter i tiden 7/3-30/10. Fra Ring-

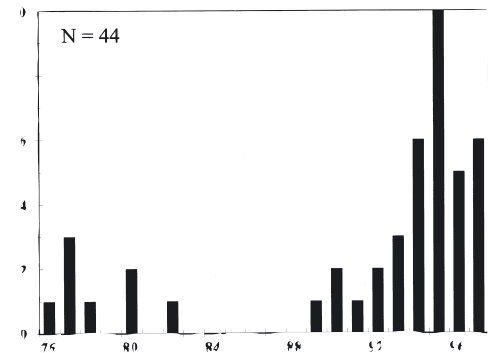
købing Amt er der 8/3-7/10 rapporteret om 10 fund af vistnok 9 fugle, og fra Nordjylland om 5 fugle 6/4-8/5. I Sønderjylland er der foruden ynglefuglene set 4 fugle 2/5-27/5, og der er en enkelt observation fra Århus Amt. Fra Øerne er 5 fugle indberettet: 31/3-2/4 1 Ølene (B), 13/5 1 Gedser (LFM), 14/5 1 Christiansø (B), 21/4 1 Hov Nordstrand (F) samt 30/10 1 Bøtø Nor (LFM), som sammen med 30/10 1 Skallingen (RB) blev årets sidste.

Ringdrossel *Turdus torquatus*

Totalen på 1705 fugle markerer et rimeligt godt år; de fire foregående år har totalen varieret mellem 998 og 1485. Den pæne forekomst kan tilskrives et godt forår, hvorimod efteråret skuffede med en

Årsfordeling af Sortstrubet Bynkefugl 1977-1997.
Annual distribution of Stonechat 1977-1997.

Årsfordeling af Sortstrubet Bynkefugl (ynnglepar) 1976-1997.
Annual distribution of Stonechat (breeding pairs) 1976-1997.

Drosselrørsanger ♂, Bygholm Vejle (NJ), 9. juli 1997. Foto: Thomas Varto Nielsen.

total på 76. Nordjylland dominerer materialet med ca 60% af fuglene, og Jylland som helhed tegner sig for omkring 85%.

De første fugle blev observeret primo april, 3/4 1 Hjardemål Plantage (NJ) og 4/4 1 Vullum Sø (NJ). Fra perioden 24-26/4 foreligger en række store træk- og rasteforekomster, bl.a. 24/4 64 Tipperne (RK), 25/4 102 trk. og 16 rst. samt 26/4 78 trk. Bulbjerg (NJ), og 25/4 50 Grønnestrånd (NJ). Fra disse dage er der derudover en række observationer fra det øvrige Jylland, hvorimod trækølgen tilsyneladende ikke ramte det østlige Danmark. Forårets sidste blev 6/6 1 ♂ syngende ved Skagens Gren/Nordstranden (NJ).

Efteråret indledtes med 14/9 1 Blåvand (RB), hvorfra der i alt er meldt om 26 fugle i 2. halvår. Der er ikke indberettet større trækforekomster i perioden, og de sidste fugle blev set 3/11, 1 S Blåvand, og 26/11, 1 Vester Vedsted (RB). Ligesom i 1996 var der desuden en vinteriagttagelse, nemlig 21/12 1 ved Ballum (SJ).

Vindrossel *Turdus iliacus*

Der er ingen oplysninger om ynglepar i 1997, og det er i det hele taget sparsomt med iagttagelser fra sommermånederne. I Nordjylland blev en enkelt fugl registreret 8/6 ved Slette Å.

Flodsanger *Locustella fluviatilis*

I 1997 noteredes 12-13 Flodsangere, hvilket var på niveau med de foregående år, og dermed dobbelt så mange som gennemsnittet for 1965-1997 på 6-7 fugle årligt. I 1990'erne er der gennemsnitligt registreret 18 Flodsangere årligt, godt hjulpet af 34 fugle i 1995. Årets første fund blev gjort relativt tidligt, 11/5 1 Svaneke (B), mens de næste fugle noteredes mere normalt i ultimo maj. Kun tre Flodsangere sås vest for Storebælt, heraf en stationær fugl 24/5-4/6 Ravning Bro, Vejle Ådal (VE). På Sjælland kunne to fugle høres i et par uger, hhv. 29/5-11/6 Kongelunden (S) og 20/6-6/7 Frederikssundsbroen (S). En fugl set 4/7 og 26/7 Køge Sydstrand (S) udviste på sidstnævnte dato aggressiv adfærd over for en Tornsanger, hvilket var det nærmeste tegn på yngleadfærd i 1997. Denne fugl blev samtidig årets sidste.

Savisanger *Locustella luscinioides*

Med kun 11 fugle blev 1997 det ringeste år for arten siden 1977. Der har siden topårene i slutningen af 1980'erne været et svagt faldende antal Savisangere gennem 1990'erne, men 1997 udgør et markant dyk. Årsagen til faldet er uklar, men manglende indrapporteringer er måske en del af forklaringen. Observationerne var: 1/5-25/7 op til

Høgesanger 1K, Hanstholm (NJ), 17. august 1997. Foto: Thomas Varto Nielsen.

6 fugle i Vejlerne (NJ) (en tidligere formodet ynglelokalitet), 3/5-22/7 1 Gundsømagle Sø (S) (for fjerde år i træk), 5/5 1 Bjerregrav Mose (ÅH), 5-8/6 1 Fredsmosen (F) (også en gammelkendt lokalitet), 11/7 1 Staunings Ø (S) samt 18-19/7 1 Maribo Sønderlø (LFM).

Drosselrørsanger *Acrocephalus arundinaceus*

Årstotalen på 11-12 fugle svarer til det normale niveau for 1990'erne, men er under halvdelen af antallet i de gode år i midten og slutningen af 1970'erne. Årets fund noteredes fra 14/5, 1 Helgenæs Teglværk, Nakskov (LFM), til 9/7, hvor et par i Han Vejle (NJ) opgav et yngleforsøg, der var blevet påbegyndt 15/5. Det var det første yngleforsøg i Vejlerne siden 1986. Andre langtidsstationære fugle var 18/5-19/6 1 Gulstav Mose (F), 25/5-5/6 1 Medkær, Thorsager (ÅH) (for tredje år i træk), 26/5 og 13/6 1 Røgbølle Sø (LFM) samt 11-21/6 1 Jordbassinet, Stege (LFM). Sjælland måtte for første gang i lokalrapportens historie konstatere et år uden Drosselrørsangere.

Høgesanger *Sylvia nisoria*

I 1997 var der et enkelt muligt ynglepar på en lokalitet i Roskilde Amt (S), hvor op til 2 fugle observeredes fra primo juni til medio juli, dog uden

sikre ynglebeviser. De øvrige forårsagttagelser var få: 24-26/5 1 Gedser (LFM) samt 26/5 1 og 27/5 2 Christiansø (B). Efterårets 32 Høgesangere sås primært i august, den første 4/8 1 Gedser Odde (LFM). Christiansø noterede 12 fugle i august, flest (4) 19/8. Rømmø (SJ) havde øens første Høgesanger, 28/9 1 Landsende; det var samtidig det første sikre fund i amtet i årsrapportens historie. Året blev afrundet med to oktoberfund: 8/10 1 Blåvand (RB) samt 20/10 1 Christiansø.

Munk *Sylvia atricapilla*

I vinteren 1996/97 (ultimo november - ultimo marts) blev der efter frasortering af mulige gengangere registreret mindst 40 fugle. Den regionale fordeling var (NJ) 14, (RK) 2, (RB) 1, (ÅH) 7, (VE) 3, (S) 11 og (B) 2. De kønsbestemte fugle fordelte sig på 12 ♂♂ og 10 ♀♀, og af de 40 fugle blev i alt 25 noteret i byernes haver og parker.

De 40 munke skal sammenholdes med et tidligere skøn på 15-25 individer årligt (Olsen 1992), samt 50, 62 og 147 individer i de tre foregående vintre, hvor det store antal dog delvis kan tilskrives DOFs projekt *Foderbrættælling* (når dette projekt holdes udenfor er tallene 31, 28 og 65).

I anden halvdel af 1997 (ultimo november - 31/12) blev der registreret i alt 12 fugle. I novem-

ber blev set yderligere 5 i Nordjylland, men nøjagtige datoangivelser mangler til at afgøre om der er tale om egentlige vinterforekomster.

Fra og med næste årsrapport (for 1998) vil artsafsnittet opsummere hele året, således at det dækker perioden 1/1 til ultimo marts og ultimo november til 31/12.

Lundsanger *Phylloscopus trochiloides*

1997 blev et godt år for arten, der blev konstateret ynglende på to østdanske lokaliteter. Christiansø (B) havde mindst tre ynglepar, og på Bornholm noteredes det første sikre ynglepar for øen. Selve Bornholm havde i det hele taget det måske bedste år nogensinde, i alt 11 forskellige fugle. Ud over yngleparrene var regionsfordelingen (RB) 1, (SJ) 1, (S) 4, (LFM) 3-7 og (B) 29.

Årets første fugle sås 24/5, 1 Klintholm Havn (LFM) og 1 Galløkken (B). Langs Møns Klint (LFM) hørtes op til seks forskellige syngende i juni-juli. Vest for Storebælt var fundene som normalt mere beskedne: 10/6 1 Blåvand (RB) og 23/6 1 Rømmø (SJ), hvilket var første gang arten registreredes på øen. Ynglefuglene på Christiansø sås frem til ultimo august, mens der ikke gjordes iagttagelser af efterårstrækkende Lundsangere i 1997.

Fuglekongesanger *Phylloscopus proregulus*

Med 16 fugle blev 1997 et godt år, selv om det kun var knap en femtedel af antallet fra invasionen i 1996. Oven på invasionen gjordes det andet og tredje forårsfund af arten: 29-30/4 1 syng. Ålebæk Strand (LFM) og 8/5 1 Christiansø (B). Andet

halvårs 14 fugle var 3-11/10 1 Christiansø, 9/10 1 Hanstholm Fyr (NJ), 12/10 3 Danzigmand, Læsø (NJ) – ny art for øen – 13/10 1 Hanstholm Fyr, 15/10 1 Gudhjem (B), 17/10 1 Christiansø, 18-19/10 1 Birkemose, Gedser (LFM), 25/10 1 Nørholm Sø (RB), 28/10 1 Christiansø, og endelig tre fund i starten af november: 1/11 1 Lyngvig Fyr (RK) – det femte fund i amtet – og samme dato 1 Stationshaven, Vejlerne (NJ) – ny art for stationen – samt afsluttende 2/11 1 Kroghage (LFM).

Hvidbrynet Løvsanger *Phylloscopus inornatus*

Antallet af Hvidbrynet Løvsangere i 1997 er ikke let at udrede. Ud fra de indberetninger, som er tilkommet årsrapporten via de lokale rapporter, er antallet 9. Samtidig er der indtalt en række observationer til DOFs Fuglelinie, der får rubrikbestyreren af Siden Sidst i DOF-Nyt (Johansen 1998) til at vurdere antallet i oktober-december til 19. Med de 3-4 septemberfund, årsrapporten har modtaget, ville det give i alt 22-23 Hvidbrynet Løvsangere og dermed gøre 1997 til et ganske pænt år, ligesom 1996. I denne forbindelse skal der lyde en opfordring til Fugleliniens indtalere om selv at indsende deres observationer til lokalrapporterne.

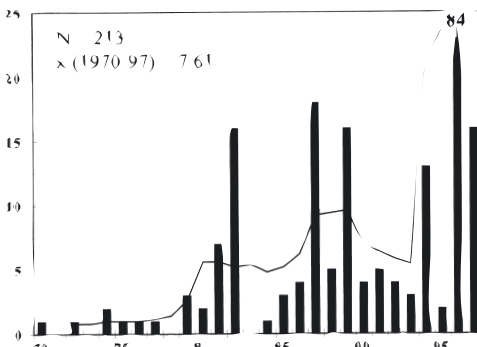
Årets første Hvidbrynet Løvsanger sås relativt tidligt, 3/9 1 Bøtø Nor (LFM). De næste sås godt tre uger senere, 25/9 1 Blåvand (RB) og 27/9 1 Hanstholm Fyr (NJ). Primo oktober toppede forekomsten, idet der angiveligt d. 5.-6. skulle have været i alt 10 fugle ved Blåvand og på Fanø (RB) (Johansen 1998). Nævnes skal også 9-10/10 2 Hanstholm Fyr. Året blev afrundet med landets første decemberfund: 7/12 1 Borre Sømose (LFM). Det eneste tidligere vinterfund er 7/1 1971 i Århus (Andersen et al. 1973).

Gransanger *Phylloscopus collybita*

I vinteren 1996/97 (15. november 1996 - 28. februar 1997) sås 11 fugle, hvilket var under halvdelen af den foregående vinters forekomst. Regionalfordelingen var (NJ) 3, (RK) 1, (VE) 1, (F) 2 og (S) 4. I lighed med de foregående år sås de fleste Gransangere før årsskiftet, hvorefter den forholdsvis kolde januar kan have drevet fuglene mod mere gæstfri egne.

Fra vinteren 1997/98 (15. november - 31. december 1997) foreligger iagttagelser af ligeledes 11 fugle, heraf 8 på Sjælland. Derudover var der en enkelt fugl i hver af de tre regioner Nordjylland, Sønderjylland samt Lolland-Falster og Møn. Hovedparten af fuglene (7) sås i december.

Vinterfund af Gransangere har endnu været

Årsfordeling af Fuglekongesanger 1970-1997.
Annual distribution of Pallas's Leaf-Warbler 1970-1997.

behandlet i for kort tid til at der tegner sig et mønster for forekomsten.

Fra og med næste årsrapport (1998) vil artsafsnittet opsummere hele året, således at det dækker perioden 1/1-28/2 og 15/11-31/12.

Sibirisk Gransanger

Phylloscopus collybita tristis •

I 1997 blev der registreret 2 sikre gransangerfund af racen *tristis*: 8/11 1 Søndervig (RK) – det tredje fund i amtet – samt 11/11 1 Nordfelt, Møn – den tredje forekomst på øen (P. Schiermacker-Hansen pers. medd.). Derudover foreligger der som sædvanligt enkelte feltobservationer, der savner tilstrækkelig dokumentation til at publicering kan finde sted.

Rødtoppet Fuglekonge *Regulus ignicapillus*

Efter rekordforekomsten i 1996 faldt antallet af Rødtoppede Fuglekonger til 58-67 i 1997, hvilket dog også var et pænt antal. Fuglene blev indberettet fra alle regioner, Vejle Amt undtaget. I første halvår sås 42-47 fugle fra 16/3 (2 Øster Gulstav Skov (F)) til 17/6 (1 Helm Odde (SJ)). I andet halvår noteredes 16-18 fugle, heraf halvdelen i Ribe Amt. Fuglene iagttoges fra 5/9 (1 Fællesskoven, Stevns (S)) til 3/11 (1 Blåvand (RB)). Der var ingen meldinger om ynglefund i 1997.

Lille Fluesnapper *Ficedula parva*

Med 81-82 fugle i foråret og sommeren samt 27-28 i efteråret blev 1997 et dårligt for arten. Christiansø (B) stod som sædvanlig for hovedparten af fundene, således 55 i dagene 16/5-10/6 og 17 23/9-13/10. Årets første fugle var 13/5 1 Klappen (RK)

og 14/5 1 Batteriskoven, Skagen (NJ). Sommerfund, der kunne indikere yngel, udgjordes af 7/6 1 ♂ og 1 ♀ Pamhule Skov (SJ), 4-13/6 1 2K ♂ Lille Hareskov (S), 22/6 1 ♂ Villingebæk (S), 2/7 1 Fløjstrup Skov (ÅH) samt 3/7 1 ♂ Sortemose (B). Der foreligger ingen yderligere indikationer på ynglen, og det er sandsynligt, at de fleste fund har drejet sig om 2K-♂ ♂ på forlænget træk. Efterårets fugle sås fra 6/9 (1 Hillerød Golfbane (S)) til 1/11 (2 Lyngvig Fyr (RK) og 1 Hvide Sande (RK)).

Skægmejse *Panurus biarmicus*

Som vanligt stammer de fleste af årets Skægmejsere fra Nordjylland, især Vejlerne. Der blev i alt noteret 3403 fugle i 1997. Heraf er 2679 fra Nordjylland, incl. 2496 fra Vejlerne, hvorfra årets største fund også stammer, 13/11 115. Der er kun indsendt ganske få ynglefund, men 13/8 sås 7 fugle i Ølene på Bornholm, hvilket kunne indikere, at arten for første gang har ynglet på øen, eller at ynglen er nært forestående.

Fyrremejse *Parus montanus*

Arten blev registreret i Sønderjylland og Ribe Amt på hhv. 9 og 6 lokaliteter, med flest fugle i Sønderjylland. Største fund her var 15/4 7 Sølsted Mose, mens det største i Ribe var 8/11 3 Munkesø. Arten ser ud til at være under stadig spredning i den nordlige del af Sønderjylland, selv om enkelte indberettere melder om en mindre tilbagegang. Også i Ribe Amt ser arten ud til at sprede sig. Fra før kan at være set i de sydlige dele af amtet er arten nu set helt op til Filsø i amtets nordligste del. Denne tendens er for alvor slået igennem i 1997.

Regional fordeling af Rødtoppet Fuglekonge.

Regional distribution of Firecrest in 1st and 2nd half-years.

	1. halvår	2. halvår
NJ	5	0
RK	1	0
RB	5-7	7-9
ÅH	3	1
SJ	11-12	1
F	3	1
S	5-7	1
LFM	6	4
B	3	1
Total	42-47	16-18

Regional fordeling af Lille Fluesnapper.

Regional distribution of Red-breasted Flycatcher in 1st and 2nd half-years.

	1. halvår	2. halvår
NJ	9-10	1
RK	1	4-5
RB	1	0
ÅH	1	0
SJ	2	0
F	2	1
S	6	4
LFM	2	0
B	57	17
Total	81-82	27-28

Skægmejse ♂, Gentofte Sø (S), januar 1997. Foto: Poul Reib.

Regional fordeling af Skægmejse.
Regional distribution of Bearded Tit.

NJ	RK	RB	ÅH	VE	SJ	F	S	LFM	B
2679	231	21	137	33	35	65	152	9	42

Korttået Træløber *Certhia brachydactyla* •

Ligesom tidligere er der kun indkommet mangelfulde data fra artens hovedudbredelsesområde, nemlig Sønderjylland, Vejle Amt og Fyn. Som vanligt var der ingen fund i Nordjylland, Ringkøbing Amt og på Bornholm. Årets indberetninger fra de øvrige regioner er (RB) 2 fugle, (ÅH) 60 fugle og 4-20 par, (S) 9-10 fugle og 1 par, samt (LFM) 1 fugl.

Pungmejse *Remiz pendulinus*

For andet år i træk faldt antallet af såvel individer som ynglepar. Arten fluktuere meget i sin forekomst i Danmark, og den geografiske fordeling af fundene har gennem de sidste 20 år ændret sig. Tidligere blev op mod halvdelen af fundene gjort

øst for Storebælt, især i Nordsjælland, mens det nu især er i Jylland, at arten ses. I 1997 udgjorde fundene på Sjælland ca 15% (i 1996 11%). Danmarks bedste lokalitet er Vejlerne (NJ) med 63 fugle i 1997, en af artens nordvestligste tilholdssteder i Europa (Hagemeijer & Blair 1997).

Årets første trækfund gjordes 26/3 på Sjælland, men hovedankomsten faldt i dagene 25-26/4 over store dele af landet. Årets sidste træk noteredes 13/10 i Sønderjylland. Derudover var der to vinterfund, 17/1 i Dronningborg Bredning (ÅH) og 4-22/12 i Han Vejle (NJ). Største fund var 21/9 6 Hollandsbjerg (ÅH). Årets ynglepar fordelte sig med (NJ) 1, (RK) 1, (ÅH) 1-5, (VE) 4, (SJ) 4, (F) 1 og (S) 8.

Regional fordeling af Stor Tornskade.

Regional distribution of Great Grey Shrike in 1st and 2nd half-years.

	1. halvår	2. halvår
NJ	18	22
RK	9	13
RB	17	14
ÅH	8	11
VE	14	13
SJ	10	4
F	6	17
S	29	27
LFM	4	7
B	21	4
Total	136	132

Regional fordeling af Nøddekrige.

Regional distribution of Nutcracker in 1st and 2nd half-years.

	1. halvår	2. halvår
NJ	37	15
RK	0	14
RB	0	20
ÅH	4	94
VE	1	11
F	1	47
S	45	753
LFM	2	23
B	3	17
Total	93	994

Regional fordeling af Pungmejse.

Regional distribution of Penduline Tit.

NJ	RK	RB	ÅH	VE	SJ	F	S	LFM	B
66	8	1	39	35	8	29	35	3	4

Regional fordeling af Pirol.

Regional distribution of Golden Oriole.

NJ	RK	RB	ÅH	VE	SJ	F	S	LFM	B
40	2	1	4	2	2	10	15	5	7

Pirol *Oriolus oriolus* •

1997 var det sjattedårligste år for arten siden 1977. I alt blev noteret 88 fugle fra 8/5, 1 Vester Vandet SØ (NJ) og 1 Gjerrild Nordstrand (ÅH), til 17/8, 1 Keldsnor (F). Kun Nordjylland med 40 fugle (heraf 33 i Skagen) meldte om et år langt over normalen. For andet år i træk er der ikke indsendt oplysninger om ynglefund.

Stor Tornskade *Lanius excubitor*

I første halvår sås 136 fugle, flest på Sjælland med 29. Der sås dog ikke mere end 1-2 fugle på hver lokalitet. Forårets sidste trækkende sås i maj, med 18/5 1 Hellebæk (S) som den seneste. Der registreredes 9-10 ynglepar, fordelt med (NJ) 3-4, (RK) 4 og (VE) 2, dvs. alle i Jylland, og på kun 3 lokaliteter i alt. Mon arten er forsvundet fra Sønderjylland og Ribe Amter?

Efterårets første trækfugl indfandt sig 31/8, 1 Vind Hede (RK), der dog kan have været en lokal ynglefugl. De første fugle udenfor yngleområderne sås først for alvor i slutningen af september. Også i andet halvår sås der flest fugle på Sjælland, men stadig med kun 1-2 fugle på hver lokalitet. Andet halvårs total var 152.

Nøddekrige *Nucifraga caryocatactes*

Invasionen, som ramte Sjælland og Bornholm i efteråret 1996, ebbede ud inden årsskiftet; i første halvår af 1997 blev der således kun set 107 fugle, fortrinsvis i Nordjylland og på Sjælland. Der var ingen sikre ynglefund i 1997, men en fugl med redemateriale 2/4 i Søndre Overdrev Skov (S), samt 1 1/7 og 4 16/8 samme sted, kunne tyde på yngel her. Ved Skagen (NJ) sås flere individer fra april til juni.

Sjælland blev i efteråret ramt af en invasion, som gav i alt 733 fugle; 92% af dem sås i september. Invasionen bemærkedes specielt i Nord- og

Sydvestsjælland, hvor de bedste lokaliteter var: 13/9-20/10 154 Hellebæk (bedste dag 22/9 4), 15/9-1/11 75 Klarskov (16/9 34) og 14/9-15/10 145 Stigsnæs (18/9 67). Stevns havde kun 4 fugle i alt, så i betragtning af de mange fugle ved Hellebæk ser det ud til, at fuglene er trukket ud ved Kullen i Sverige. Også Århus Amt meldte om invasion, men kun i mindre omfang; i alt sås 94 fugle, flest i september. I december kunne der ses op til 20 fugle i Kongelunden (S). Syv racebestemte fugle fra invasionen tilhørte alle den tryknæbbede race *N. c. caryocatactes*.

Gulirisk *Serinus serinus*

1997 gav ikke mindre end 126 fugle (tallet forsøgt rensset for gengangere), heraf 115 i første halvår og 11 i andet halvår. Det er det næsthøjeste antal registreret i Danmark, efter 1996 med 131.

Årets første fund var 6/4 1 ♂ Fakse Ladeplads (S), og årets sidste 1/11 1 Gedser By (LFM). Flest blev set på Sjælland og Møn, i begge områder 27. Gilbjerg hoved (S) havde i alt 8 trækkende 4-31/5. Alle fund på Sjælland omfattede 1-2 fugle. På Møn var fordelingen: Bødkermosen 13, Aalbæk Strand 5, Jydelejet 2, Møn Fyr 2 (heraf 1 efterår), Busene Have 1, Jordbassinete Stege 1, Langbjerggård 1, Ulvshale 1 og Raaby Odde 1. Nordjylland blev rundet af 15 fugle i første halvår, heraf 11 ved Skagen (flest 16-17/5, 2 i kolonihaverne). Ved Blåvand (RB) var der ikke mindre end 15 fugle i første halvår og 1 i andet. I Vejle Amt blev der registreret 11 fugle i første halvår. Bornholm havde i alt 11 fugle, heraf 4 på Christiansø.

Årets eneste sikre ynglepar var i Sygehushaven, Nykøbing Falster (LFM), set bl.a. 27-28/6 med sang, sangflugt og parring. Herudover var der flere langtidsstationære fugle, bl.a. Byholm Park/Kolding Bypark (VE) 3/5-2/6 op til 2 syng. ♂ ♂ og 1 ♀ (angivet som et muligt ynglepar). Fra Sjælland er ligeledes indrapporteret fugle fra mulige ynglelokaliteter, nemlig Roskilde, Solrød Strand, Præstø Fed og Næstved.

Hvidsiskan *Carduelis hornemanni*

Invasionen er stoppet! I 1997 registreredes kun 22 fugle, modsat 1996 med 106 og 1995 med 221. Der blev kun set Hvidsiskaner i Nordjylland og på

Sjælland. Årets bedste lokalitet var Skagen (NJ) med maks. 7 forskellige fugle. På Sjælland sås de fleste 3/1-6/4, bl.a. 10/2 3 Mosede Fort og 18/2 4 Heatherhill. Derudover var der en enkelt observation fra slutningen af året, 7/12 1 Utterslev mose (S).

Hvidvinget Korsnæb *Loxia leucoptera*

Det blev et rekordår med 6 fugle i foråret og ikke mindre end 334 i efteråret! Invasionen i efteråret begyndte allerede 28/7 med 3 trk. Islands Brygge (S), hvilket var usædvanlig tidligt. Fra midten af august tog invasionen fart med 11/8 1 Ulvshale (LFM), 19/8 2 Jøvet (F), 23/8 3 Vollerup Strand (S), 24/8 14 rst. Gilbjerg hoved (S) (årets første større forekomst) og 31/8 11 rst. Spodsbjerg (S). Invasionen toppede i november, men fortsatte året ud. Årets største flokke var foruden de allerede nævnte 26/8 6 trk. og 2 rst. Gilleleje (S), 25/10 6, 25/11 20 og 11/12 18 Torup Plantage (NJ), 9/11 15 Lilleheden Klitplantage (NJ) og 24/11 mindst 30 Skagen (NJ) (årets største fund, og det næsthøjeste antal i Danmark hidtil).

I Århus Amt blev arten set for første gang siden 1993, med 10/8 2 Brattingborg Skov, Samsø og 21/11 mindst 6 Katholm Skov, og på Bornholm sås de første fugle siden 1995 (2/9 5 Dueodde). I Nordjylland registreredes ikke mindre end 242 fugle i efteråret, flest i Vester Torup Plantage (26%) og på Skagen (30%).

Stor Korsnæb *Loxia pytyopsittacus*

Årstotalen blev på ikke mindre end 510 fugle, hvoraf langt de fleste blev set i andet halvår. Sjælland havde flest, 50 i første halvår og 271 i andet halvår, mens Nordjylland i alt havde 98. I Nordjylland var der flere observationer af mere end 5 fugle, 16/11 10 Skagen og 27/9 6 Vejlerne, og 20-21/10 registreredes 32 fugle ved Stensnæs. Flere andre regioner havde over 10 fugle: Ribe 56 (flest 17/9 17 trk. Blåvand, hvor der totalt sås 33, og 10/12 10 Grindsted), Bornholm 33 (flest 18/10 13 Dueodde), Ringkøbing 12 (flest 23/11 8 Klosterheden) samt Lolland-Falster og Møn 11 (flest 1/2 4 Vindeholme og 17/12 4 Busemarke).

Årets største forekomst tilfaldt dog Sjælland, hvor ikke mindre end 57 sås i Tisvilde Hegn 31/12;

Regional fordeling af Hvidvinget Korsnæb. *Regional distribution of Two-barred Crossbill.*

NJ	RK	RB	ÅH	VE	SJ	F	S	B
242	2	2	11	10	5	3	54	5

på andre dage i december sås her mellem 6 og 25. Andre nævneværdige observationer på Sjælland (i første halvår) var 26/1 8 Tisvilde Hegn, 25/5 6, 9/6 7 samt 15/6 10 Røsnæs. Ved Yderby Lyng sås flere fugle i sommeren, og det formodes at de ynglede. Fra andet halvår skal nævnes 17/10 15 Præstø Fed, 2/11 12 Fakse Ladeplads, 10/12 13 samt 2/12 17 Hornbæk Plantage og 4/12 20 Vejby Strand.

Karmindompap *Carpodacus erythrinus*

Som i de foregående årsrapporter er det umuligt at vurdere den reelle forekomst, herunder yngleforekomsten. I 1997 er der indsendt oplysninger om i alt 854 fugle, hvoraf hovedparten er fra maj og juni. Christiansø (B) var den eneste lokalitet med mange fugle i sommeren og efteråret (2/8-6/9 i alt 13). Blandt fuglene kan der meget vel være gengangere, og der foreligger kun få konkrete ynglefund. Der blev som vanligt set flest fugle på Bornholm, herunder Christiansø, samt ved Skagen (NJ) og på dele af Lolland-Falster og Møn. Skagen noterede sig for 78% af de nordjyske fund; bedste dag var 3/6 med 8 syngende. Af de to klassiske nordkystlokaliteter på Sjælland havde Gilleleje 46 trk. 18/5-12/6 og Rørvig mindst 26 i foråret. Fra Ringkøbing Amt er meldt om en stor tilbagegang med blot 7 fugle. Årets største observationer var 31/5 15 Issehoved (ÅH), 8/6 15 Svaneke Fyr/Kurrehøj (B), 25/5 13 syng. Hov Nordstrand (F), 9/6 10 Gulstav (F) og 10/6 6 Hjelm (ÅH).

Der foreligger en række spredte sikre eller formodede ynglefund, men det er ikke muligt at afgøre hvor mange par, der var. Den nyeste vurdering af den danske ynglebestand er 200-250 par (Grell 1998).

Laplandsværling *Calcarius lapponicus*

Et ringe år for arten med kun 183 fugle, det laveste tal siden 1990. I Nordjylland blev der set 65, hvilket er det laveste antal i de seneste 15 år, og i Århus Amt blev der, som i 1996, kun set en enkelt fugl. I Ringkøbing Amt er antallet faldet drastisk, fra 210 i 1994 til 49 i 1995, 23 i 1996 – og kun 11 i 1997! På Sjælland noteredes 15 fugle (kun enkeltobservationer). Årets største fund var 20 i Margrethe Kog (SJ) 14/1, 21/1 og 26/1, 14 i Ribemarsk (RB) 28/10, 10 ved Gl. Ribe Å (RB) 28/12, samt 6 på Harboør Tange (RK) 15/10.

Hortulan *Emberiza hortulana*

I alt registreredes 168 fugle i 1997, hvilke var beskedent. På Skagen (NJ) sås 8-24/5 i alt 5 trk. og 30 rst. (når gengangere medregnes); den største flok var på 8 fugle. Totalt blev der set 51 i Nord-

jylland, herunder en usædvanlig observation fra Læsø, 15-22 fugle 9/5. Fra de øvrige jyske regioner: (RK) 4 (alle Blåvand, flest 3/9 3 rst.), (ÅH) 8 (flest Anholt, bl.a. 11/5 4) samt (VE) 2. På Fyn noteredes 11 fugle, flest ved Hov Nordstrand. I det østlige Danmark blev der registreret flest på Christiansø (B) med 33 (10/5 3). På selve Bornholm var der i alt 11, på Lolland-Falster og Møn blev det til 7, og på Sjælland noteredes 41, flest 13/5 21 trk. Gilleleje (årets største observation) samt 29/8 4 trk. og 4 rst. Kongelunden.

Summary

The Danish Bird Report 1997

This report summarises the occurrence of 167 species or subspecies not reported elsewhere as subjects of systematic monitoring schemes.

The winter 1996/97 was mild, and fairly high numbers of Smew, Peregrine and Woodlark were noted. In the winter and the early spring many Iceland Gulls were also seen, compared with the normal occurrence in Denmark. The spring was sunny and mild, although May was rather cold. Abundant spring migrants, relative to usual numbers, were Fulmar, Gannet, Pomarine Skua, Arctic Skua, Barnacle Goose, Brent Goose (ssp. bernicla), Dotterel, Little Stint, Red-necked Phalarope, Pied Wagtail (ssp. yarrellii) and Serin. The migration of raptors was moderate, and only Hobby were seen in above average numbers.

The summer and the early autumn were dry, warm and sunny, although with thunderstorms in June. Bittern, Spoonbill, Crane, Razorbill and Greenish Warbler bred in notable numbers, and relatively many Little Egrets, Quails, Corncrakes and Caspian Terns were recorded.

October was cold, while unstable weather prevailed in November. The autumn was notable mainly due to the many seabirds – Fulmar, Sooty Shearwater, Storm Petrel, Leach's Storm-petrel, Gannet, Long-tailed Skua, Great Skua and Sabine's Gull; only the Manx Shearwater disappointed. The migration of raptors was moderate, and only Red Kite occurred in high numbers. In the autumn were also recorded many Barnacle Geese, Cranes, Grey Phalaropes, Pallas's Leaf-Warblers, Nutcrackers and Two-barred Crossbills. Notable species in December, which was mild, were Slavonian Grebe, Shore Lark and Parrot Crossbill.

Irruptions were recorded of Quail (May-August), Sabine's Gull (August-November), Nutcracker (September-December) and Two-barred Crossbill (August-December), among others. Species noted in record-setting numbers were Fulmar, Leach's Storm-petrel, Gannet, Smew, Quail, Great Skua, Sabine's Gull, Iceland Gull, Lesser Spotted Woodpecker, Shore Lark and Two-barred Crossbill.

Summaries in English of selected species in the present and previous reports are available on request. Write to the authors on the address below.

Referencer

- Andersen, T., J. B. Bruun & B. P. Nielsen 1973: Rapport for Sjældenhedsudvalget for 1972. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 67: 139-144.
- Asbirk, S. & S. Søgaard (red.) 1991: Rødliste '90. Særligt beskyttelseskrævende planter og dyr i Danmark. – Miljøministeriet, Skov- & Naturstyrelsen.
- Bunch, M. J. 1997: Sabinemågeinvasionen - en foreløbig status. – DOF-Nyt 3(4): 4-5.
- Christensen, K., L. G. Hansen & E. Søby 1996: Fugle i Danmark 1994. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 90: 49-88.
- Christensen, K. & E. Søby 1998: Fugle i Danmark 1996. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 92: 201-248.
- Frikke, J. & J. Tofft 1997: Den Store Hornugles *Bubo bubo* genindvandring til Danmark med særlig henblik på Sønderjylland. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 91: 63-68.
- Génsbøl, B. 1997a: Nyhedsbrev 2. Projekt Ørn. – DOF.
- Génsbøl, B. 1997b: Årsberetning - Projekt Ynglende Havørn. – DOF.
- Gram, I., H. Meltofte & L. M. Rasmussen 1990: Fuglene i Tøndermarsken 1978-1988. – Miljøministeriet, Skov- & Naturstyrelsen.
- Grell, M. B. 1998: Fuglenes Danmark. – Gads Forlag og Dansk Orn. Foren.
- Hagemeijer, E. M. J. & M. J. Blair (red.) 1997: The EBCC Atlas of European breeding birds: Their distribution and abundance. – T. & A.D. Poyser, London.
- Jacobsen, E. M. 1997: Hvor mange fugle yngler i Danmark? – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 91: 93-100.
- Jensen, N. O. & L. B. Jacobsen 1996: Ynglebestanden af Natravn *Caprimulgus europaeus* i Danmark 1992-95. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 90: 93-98.
- Johansen, T. W. 1998: Siden Sidst. – DOF-Nyt 4(1): 28-29.
- Jørgensen, H. E. 1998: Status for de danske rovfuglebestande. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 92: 299-306.
- Lauersen, J. T. 1993: Ugler i Danmark. – Natur og Museum 32(1).
- Olsen, K. M. 1992: Danmarks fugle - en oversigt. – DOF.
- Pihl, S., J. Madsen & B. Laubek 1997: Tællinger af vandfugle 1996/97. Danmark. Naturovervågning. Danmarks Miljøundersøgelser. - Arbejdsrapport fra DMU nr 62.
- Rasmussen, L. M. & K. Fischer 1997: The breeding population of Gull-billed Terns *Gelochelidon nilotica* in Denmark 1976-1996. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 91: 101-108.
- Skov, H. 1998: Storkens status i 1997. – Riden 24(1): 29-38.
- Stoltze, M. & S. Pihl (red.) 1998: Rødliste 1997 over planter og dyr i Danmark. – Miljø- og Energiministeriet, Danmarks Miljøundersøgelser og Skov- & Naturstyrelsen.
- Søby, E., K. Christensen & L. G. Hansen 1997: Fugle i Danmark 1995. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 91: 5-48.
- Sørensen, U. G. 1995: Truede og sjældne dansk ynglefugle 1976-1991. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 89: 1-48.
- Thorup, O. 1997: Ynglefugleoptælling 1997. Vadehavet. – Arbejdsrapport fra DMU nr 65.
- Tofft, J. 1993: Ynglende Turtelduer i Sønderjylland. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 87: 251.
- Tvevad, A. & J. J. Madsen 1997: Alle ville se ørnen. – Fugle og Natur 1997(3): 25.
- Østergaard, E. 1982: Pomeransfuglens *Eudromias morinellus* træk og forekomst i Danmark. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 76: 15-20.

Rettelser til Fugle i Danmark 1996, DOFT 92: 201-248, 1998

- Hvidnæbbet Lom, 25-26/1 i Ålebæk, Møn: skal være 25-26/3.
- Sort Stork, 18/11 1 død Stammershølle (B): fuglen, som blev fundet i stærkt forrådnede tilstand, viste sig ved eftersyn at være en Fiskehejre.
- Svaleklire, ynglepar, 3 (S): skal være 4 par.
- Hortulan, 3/10 1 ad. Mandehoved, Stevns (S): skal dokumenteres før optagelse i årsrapporten, og er indtil videre forkastet.

Antaget 13. januar 1999

Rapportgruppen, DOF
Vesterbrogade 138-140
DK-1620 København V
e-mail: rapportgruppen@dof.dk